

Jaarstukken 2022

Gemeente
Hengelo

5

Programma realisatie

5.1	Hengelo in verbinding	34
5.2	Beleidsprogramma's	39

5.1 Hengelo in verbinding

Koers 2040 en de strategische agenda

Inleiding

Bij de zomerbrief 2022-2026, medio 2022, is toegelicht met welke ambitie het college de dialoog met de gemeenteraad en de stad aangaat over de koers van de gemeente. Gezamenlijk willen we toewerken naar een strategische agenda, die ons helpt de ambities richting 2040 dichterbij te brengen. De strategische agenda kent (voorlopig) vijf ambities/opgaven, die in de loop van het proces steeds verder en concreter worden ingevuld:

- De inwoner centraal
- Wijkgerichte aanpak
- Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling
- Transformatie sociaal domein
- Draagvlak voor duurzame inrichting

Het is belangrijk om ons te realiseren dat het bouwen aan een strategische agenda een dynamisch proces blijft, dat geen einddatum heeft en geen blauwdruk kent. Onderdelen van de strategische agenda kennen hun eigen (participatieve) proces en doorlopen verschillende snelheden. Als voorbeeld noemen we de totstandkoming in 2022, via een uitgebreid participatief proces met inwoners, bedrijven, onderwijsinstellingen en belangenorganisaties, van de omgevingsvisie fase 2 'Het Hart van Hengelo' in het licht van de toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling. Continue werken we aan onze lange termijn opgaven en ambities, waarbij we hebben afgesproken om het gesprek met uw raad over de strategische agenda als geheel, te koppelen aan de momenten in de P&C-cyclus. Dat betekent dat we bij dit jaarverslag 2022 ingaan op het verder brengen van onze koers 2040 en het eerste halve jaar van het bouwen aan onze strategische agenda.

Onze koers 2040

In 2040 is Hengelo net als nu een aangename stad om te wonen, werken en leven. Een gezellige, inclusieve, duurzame en gezonde stad die bruist van het leven, waar mensen bij elkaar betrokken zijn en onze historie zichtbaar verbonden is met de toekomst. Samen met onze regionale partners hebben we een hoge kwaliteit van leven gecreëerd door vanuit onze identiteit en kernkwaliteiten steeds slim in te spelen op actuele trends en ontwikkelingen. Daarbij zetten we de innovatieve high tech maakindustrie in als motor voor de brede sociaaleconomische ontwikkeling. Daar zijn we van oudsher goed in en het potentieel is groot. In 2040 behoren we tot de top 3 van groene technologische topregio's in Nederland. Daarmee hebben we de hele stad en regio in 2040 naar een hoger niveau getild. De stedelijke dynamiek en cultuur heeft een flinke impuls gekregen. Daarmee is de voedingsbodem gecreëerd voor innovatie en initiatief en hebben we kenniswerkers, creatieve werkers, jongeren, vakmensen - kortom talent in brede zin - aan onze stad gebonden. Tegelijkertijd is het brede fundament van onze stad in 2040 versterkt. De maakindustrie is daar sterk van afhankelijk. Het woning- en voorzieningenaanbod is zowel in omvang als in diversiteit toegenomen zodat we uiteenlopende bevolkingsgroepen aantrekken, die ervoor zorgen dat onze beroepsbevolking op peil blijft. Zij werken in sectoren waar de maakindustrie van afhankelijk is. De kwaliteit van leven in Hengelo is in 2040, waar mogelijk, nog beter dan in 2022. Om deze koers richting 2040 succesvol te kunnen varen en daarmee onze ambities waar te kunnen maken, werken we aan een aantal opgaven via onze strategische agenda.

1. De inwoner centraal

Het dwars thema 'de inwoner centraal' maakt onderdeel uit van alles wat wij als Hengelo doen. De inwoner staat centraal in ons handelen. Wij willen dichtbij de mensen staan en werken aan de kloof tussen de overheid-inwoner die de afgelopen jaren te groot is geworden. We willen daarom meer in contact zijn met onze inwoners en bedrijven maar ook beter zichtbaar maken wat we voor hen doen. Het thema komt op verschillende plekken terug. Zowel bij fysieke ontwikkelingen in onze gemeente, als bij bijvoorbeeld de totstandkoming van het uitvoeringsplan binnen het sociaal domein, betrekken we inwoners en partners. Daarnaast gaat het over dat we vanuit de inwoner redeneren, dus doen wat aansluit bij inwoner, in plaats van het leidend laten zijn van het gemeentelijk systeem of proces. Dit neemt niet weg dat onze inwoners, bedrijven en instellingen ook vaak tegenstrijdige belangen hebben. Mede daarom

moeten college en raad uiteindelijk zelf de belangenafweging maken. In een tijd waarin de maatschappij, mede onder invloed van nieuwe technologieën, sneller verandert dan ooit is Digitale Transformatie een kans en noodzaak om als gemeente relevant te blijven voor de stad bij het aanpakken van 'nieuwe' maatschappelijke opgaven. Hierdoor kunnen we onze dienstverlening verbeteren en aan de verwachtingen van inwoners (blijven) voldoen. We moeten er daarbij goed oog voor houden, dat de inwoners die minder digitaal vaardig zijn mee kunnen blijven komen. De manier waarop we onze dienstverleningsprocessen inrichten of ons verhouden tot inwoners, bedrijven, instellingen en partners is gebaseerd op de leidende motieven: persoonlijk, duidelijk, respectvol en betrouwbaar. Dit geeft richting aan onze dienstverlening en is de basis voor ons handelen. De leidende motieven zijn de woorden die omschrijven hoe wij met onze inwoners, bedrijven en instellingen willen omgaan. We zijn in staat om meer inwoners te betrekken bij de ontwikkeling van nieuwe plannen of ons beleid. De uitdaging ligt daarnaast ook in hoe we de inwoners betrekken en hoe wij vervolgens de input meenemen in de plannen en beleid.

We zien in dit jaarverslag terug dat onze dienstverlening tegelijkertijd onder druk komt te staan vanwege de krapte op de arbeidsmarkt. Daarom zijn we ons bewust van de uitdaging om nu en in de toekomst meer dan ooit voldoende tijd en capaciteit te steken in het aantrekken én behouden van talentvolle medewerkers. Meer specifiek doelen we dan op een stevige invulling van ons arbeidsmarktbeleid met daarbinnen voldoende personele capaciteit op recruitment en arbeidsmarktcommunicatie. Daarnaast kijken we naar ons arbeidsvoorwaarden om een aantrekkelijke werkgever te zijn én blijven. Alleen op deze wijze kunnen we onze ambities op het gebied van de gemeentelijke dienstverlening op de lange termijn blijven realiseren.

Wat hebben we bereikt/gedaan?

Participatie: In het najaar van 2022 is, na een waardevol proces tussen raad, inwoners, college en ambtelijke organisatie, het denkkader participatie vastgesteld. Dit kader helpt om bewuste keuzes te maken en een eenduidige werkwijze rondom participatie te bewerkstelligen. Dit geldt voor projecten en het ontwikkelen van visies, maar met nadruk ook voor alles rondom de Omgevingswet. Deze wet schrijft voor dat we participatie vanuit de gemeente en door initiatiefnemers vormgeven. In 2022 is ook aandacht geweest voor het betrekken van onze jongste inwoners middels het programma Baas boven Baas. We hebben met kinderen de volgende thema's besproken: vrijheid, duurzaamheid, mobiliteit en sport.

Om van het denkkader participatie naar uitvoering te komen is borging van participatie nodig. Daarmee werken we aan een zogenoemde 'participatieve organisatie', als stip op de horizon. Een organisatie die participatie eenduidig toepast in het dagelijks werk. Participatie is daarmee een vanzelfsprekend onderdeel van ons handelen, beleid en projecten. Als Hengelo willen we dicht bij de inwoner staan, effectiever beleid en weloverwogen besluitvorming vanuit de gemeenteraad. Dit doen we door de betrokkenheid en zeggenschap van inwoners te vergroten en het perspectief van de stad voorop te stellen. Dit vraagt van de organisatie én de politiek om verantwoordelijkheid te durven delen of soms grotendeels los te laten.

Digitale transformatie: Vanaf medio 2022 is het vanuit het programma Digitale Transformatie ingezet op het beter in verbinding brengen van Digitale Transformatie en de Koers 2040. Dat wil zeggen dat we actief projecten zijn gaan zoeken die een bijdrage leveren aan de koers 2040. Het resultaat hiervan is dat we in 2023 gaan inzetten op het uitvoeren van diverse projecten, een mogelijk interessant onderwerp is het uitvoeren van een project op het gebied van 3D-modellering/Digital Twin¹ in de fysieke openbare ruimte.

2. Wijkgerichte aanpak

We zetten in op het behoud en versterken van leefbare wijken. Wijkgericht werken als centraal thema heeft vorm gekregen in de Zomerbrief 2022-2026. Daarin wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan een gebieds- of wijkgerichte aanpak om daarmee bij te dragen aan het vitaal en leefbaar houden van de wijken en buurten. Belangrijke thema's zijn wonen, zorg & welzijn, veiligheid en de fysieke leefomgeving. Wij willen weten wat er leeft in de directe leefomgeving van onze inwoners en om die reden gaan we meer gericht - per gebied/wijk – werken.

Wat hebben we bereikt/gedaan?

¹ 3D modellering wil zeggen dat je bij een object, zoals een gebouw, niet alleen de breedte en hoogte weergeeft, maar ook de diepte. Hierdoor kun je het gebouw ruimtelijk waarnemen. Een Digital Twin is een digitale weergave van een bedoeld of feitelijk fysiek product, systeem of proces in de echte wereld dat dient als de feitelijk niet te onderscheiden digitale tegenhanger ervan voor praktische doeleinden, zoals simulatie, integratie, testen, monitoring en onderhoud

Wijkgericht: De in de Zomerbrief aangekondigde Bestuurlijke Opdracht Wijkgericht Werken is op 11 oktober 2022 in het college vastgesteld. Hierover is de gemeenteraad per brief geïnformeerd. Deze Bestuurlijke Opdracht gaat uit van twee sporen met als doel (1.) om te komen tot een gebalanceerde aanpak voor de toekomst en (2.) tegelijkertijd reeds concreet invulling te geven aan wijkgericht werken. Het beoogde resultaat daarbij is dat de gemeente meer inzet op een stevige basis in de wijk, dichtbij de leefwereld van de inwoner. Een goed netwerk in de wijk maakt het voor inwoners eenvoudiger om bij concrete issues ondersteuning te vragen. Hierdoor is er een betere dienstverlening en wordt de kloof tussen gemeente en inwoners verkleind. Er is geen blauwdruk, we gaan dit samen met de gemeenteraad en onze inwoners vormgeven.

In de begroting 2023-2026 is (in navolging van de Zomerbrief 2022) een aanzet voor een strategische agenda opgenomen. Een van de vijf thema's daarbinnen is, zoals hiervoor aangegeven, Wijkgericht Werken. De voorbereidingskosten voor de Wijkgerichte aanpak voor 2023 worden bekostigd uit het voorbereidingsbudget voor de strategische agenda.

Veiligheid: Hengelo is een veilige en prettige stad om in te wonen, te werken en te recreëren. Wij hebben ons ingezet om het aantal misdrijven verder terug te dringen en het gevoel van veiligheid te verhogen. Er zijn goede ervaringen opgedaan met het wijkgericht werken: in samenspraak met bewoners en professionals is gericht gekeken naar de veiligheidsproblematiek, overlast en de mogelijke oplossingen. Daarbij zijn ook de bewoners geïnformeerd over de voornaamste bevindingen en acties. Het legt de basis voor het vervolgproject leefbare en veilige wijken in Hengelo. Verderop in dit document wordt daar meer uitgebreid op ingegaan.

3. Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling

Deze opgave heeft tot doel onze stad op de kaart te zetten, zodat we in de toekomst steeds aantrekkelijker worden voor jongen mensen, voor 'talent' in de brede zin van het woord. Onze beroepsbevolking moet op peil blijven en het liefst nog groeien, om onze voorzieningen over de volledige breedte in stand te kunnen houden. In het licht van deze opgave is in 2022 op vele vlakken gewerkt aan het op de kaart zetten van onze stad. De focus ligt daarbij op de (sociaal)economische opgaven van de 'Groene technologische topregio', de 'Spoorzone Hengelo Enschede' (met daarin de binnenstad en Hart van Zuid) en onze woningbouw- en mobiliteitsopgave.

Wat hebben we bereikt/gedaan?

Groene technologische topregio: In 2022 hebben wij, samen met de andere dertien Twentse gemeenten en andere O's (ondernemers en onderwijs), onder de vlag van Twenteboard een nieuwe Agenda voor Twente (2023-2027) gemaakt. De Agenda voor Twente is gericht op het 'later'; het middel om te komen tot het samenwerken in een groene technologische topregio. Ook heeft de Twenteboard in 2022 een aanvraag voor de vierde tranche Regio Deal gedaan, die begin 2023 is gehonoreerd met een Rijksbijdrage van 25 miljoen. In deze aanvraag wordt vooral gekeken naar het 'nu', waarin we (met de brede welvaart in het achterhoofd) een aantal zaken zien waarin Twente moet verbeteren wil het doorgroeien naar de ambities gesteld in de Agenda voor Twente.

Spoorzone Hengelo Enschede (met binnenstad en Hart van Zuid): Rond de Spoorzone (SHE) is in 2022 hard gewerkt om te komen tot een gezamenlijke visie van de beide steden op het gebied. Hierbij zijn de diverse stakeholders in het gebied, onderwijs, bedrijfsleven en ontwikkelaars, nauw betrokken. De visie voor de Spoorzone Hengelo Enschede zet het gebied neer als een propositie, waarbij de Spoorzone Hengelo Enschede doorgroeit als centrum van de corridor Zwolle-Twente-Münster met onder meer rondom de stations knooppunten aantrekkelijke vestigingsmilieus met vernieuwende combinaties van duurzaam wonen, werken, ondernemen, leren en ontmoeten. Dit stelt de regio in staat een innovatief leef-, woon- en werkmilieu te ontwikkelen om talent aan te trekken en te binden en daarmee de werkgelegenheid in heel Twente te versterken. Deze visie is een stip op de horizon waarbij de kansen en ambitie voor het gebied in beeld zijn gebracht. In het eerste halfjaar van 2023 wordt deze visie aan de raad aangeboden om als richtinggevend beleidskader vast te stellen en te gebruiken als input voor de omgevingsvisie. Verder gaan we samen met Enschede op zoek naar een goede samenwerkingsvorm voor de grote opgaven in het gebied.

Ook in de realisatie van de plannen voor de binnenstad en Hart van Zuid zijn in 2022 grote stappen gezet. Het actieplan binnenstad is in 2022 herijkt, de realisatie van het Marktplaats is nagenoeg afgerond en de voorbereidingen voor de sloop van de Lambertuspassage en herinrichting van het gebied Wetstraat-Wemenstraat zijn afgerond. Naast de voorbereiding en uitvoering van de al lopende projecten in Hart van Zuid is gestart met de visieontwikkeling van de KMS-locatie (Stork terrein) in Hart van Zuid. Een herontwikkeling van de KMS locatie biedt kansen voor economische structuurversterking en voor nieuwe en inspirerende initiatieven voor wonen, werken, leren én ontmoeten. Daarmee

kan het gebied een kansrijke verrijking worden op de gebiedsontwikkeling Hart van Zuid, de kruisbestuiving tussen de binnenstad en Hart van Zuid, de stad en de (top technologische) regio.

De binnenstad is op verschillende manieren onder de aandacht gebracht van ondernemers, retailketens en andere overheden. Dit heeft onder meer geresulteerd in de gehonoreerde subsidieaanvragen voor de Impulsaanpak Winkelgebieden en de Woningbouwimpuls. Een mooi voorbeeld van het op de kaart zetten van Hengelo was dat bij een landelijk symposium alle plenaire inleiders waaronder minister Adriaansens Hengelo als voorbeeld noemden van een stad die op een goede manier de binnenstad aanpakt.

Woningbouw- en mobiliteitsopgaven: Om het woningtekort terug te dringen heeft Het Rijk via de nationale woon- en bouwagenda aangegeven in te zetten op de bouw van 900.000 woningen tot en met 2030. Deze ambitie is verder uitgewerkt in de Woondeals tussen gemeenten, woningcorporaties en provincie. De regio Twente heeft, samen met west-Overijssel, als eerste regio van Nederland een woondeal bereikt. Hierin is een ambitie afgesproken om minimaal 14.100 woningen te bouwen tot en met 2030. De ambitie van Overijssel ligt daarnaast nog 20.000 hoger. Minimaal 2/3 van deze nieuwe woningen moeten betaalbaar zijn. Hengelo staat voor grote uitdagingen om de woningbouw te versnellen. Om die reden hebben wij een beroep gedaan op de beschikbaar gestelde middelen vanuit het MIRT. We hebben een aanvraag gedaan voor een bijdrage in mobiliteitsmaatregelen voor de versnelling van de woningbouw in de Binnenstad en Hart van Zuid, als belangrijk onderdeel van de Spoorzone Hengelo Enschede. In beide gebieden ligt een belangrijke opgave om te voorzien in nieuwe mobiliteitsoplossingen om daarmee de woningbouw te kunnen versnellen. De aanvragen zijn in november 2022 gehonoreerd. Met die steun van ruim 15 miljoen, slagen we er onder andere in om een mobiliteitshub in Hart van Zuid te ontwikkelen en tot goede oplossingen voor Lange Wemen te komen.

Op (boven)regionale schaal zijn op mobiliteitsgebied afgelopen jaar belangrijke stappen gezet, met het binnenhalen van 30 miljoen voor de verder ontwikkeling van de lijn Zwolle, Twente, Münster. Daarnaast hebben we in Hengelo, samen met de stad, onze visie op de mobiliteit van overmorgen ontwikkeld. Dit mobiliteitsplan wordt in de eerste helft van 2023 ter vaststelling aangeboden. Samen met Enschede en Almelo is in 2022 een lobby opgestart om de verstedelijkingsopgave die Twente heeft en waarmee we bijdragen aan de nationale doelstelling onder de aandacht te brengen. De provincie heeft dit initiatief omarmd en steunt de Twentse gemeenten bij deze lobby. In 2023 zullen wij samen met de andere steden en de provincie belangrijke input leveren om onze opgaven op te nemen in de ruimtelijke arrangementen die de provincie met het Rijk gaat sluiten in het kader van het leggen van de nationale ruimtelijke puzzel. Twente als ontbrekend puzzelstuk van de ruimtelijke kaart van Nederland is namens de Twentse steden door gedeputeerde Boerman aangeboden aan de ministers Harbers en De Jonge en staatssecretaris Heinen.

4. Transformatie sociaal domein

2022 heeft in het teken gestaan van de totstandkoming van het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo'. Een preventieve, integrale wijkgerichte aanpak, dicht bij de inwoners, moet de komende jaren leiden tot een inhoudelijke transformatie van het sociaal domein. Om, met het oog op de vergrijzing en de toenemende problematieken, de ondersteuning aan mensen die dat nodig hebben ook op de langere termijn te kunnen garanderen. Naast het voortzetten van de bestaande maatregelen en innovatieplannen, zijn wij daarom opnieuw aan de tekentafel gaan zitten om te komen tot een reset van het systeem.

Wat hebben we bereikt/gedaan?

Op 26 oktober 2022 is de gemeenteraad van Hengelo akkoord gegaan met de aanvullende beleidskaders van het Nieuw Hengelo's Model, zoals verwoord in het Transformatieplan. Wij willen de sociale basis versterken, basisondersteuning ontwikkelen en maatwerkondersteuning verminderen. De belangrijkste kenmerken die ten grondslag liggen aan dit model zijn: normaliseren, preventie, wijkgerichte aanpak en nieuw zakelijk partnerschap.

Om de uitvoering van het Nieuw Hengelo's Model goed te organiseren en hierover op tijd het juiste gesprek te voeren met inwoners en partners (inclusief onze adviesraden), heeft het college van B en W op 20 december 2022 een uitvoeringsplan vastgesteld. Een uitvoeringsplan waarin wij prioritering aanbrengen in de activiteiten die wij in 2023 op moeten pakken. En waarin wij een proces uitlijnen voor de verdere concretisering van deze activiteiten. Deze concretisering kan alleen in gesprek met onze inwoners en partners. Vanuit onze regierol hebben wij als gemeente in 2022 gestuurd op de inhoud en planning van het transformatieplan. Met de start van de uitvoering zal de inhoud steeds meer in gesprek met en bij onze partners belegd worden en zal onze regie zich meer op het proces focussen.

De gemeente Hengelo begint met de transformatie van het sociaal domein niet bij nul, maar bouwt voort op eerdere keuzes vanuit de innovatieplannen en maatregelen. Daarbij zagen wij in de tweede beleidsrapportage 2022 al dat de meeste financiële effecten bij de Wmo liggen. En dat de taakstelling voor de Wmo in 2022 is gerealiseerd met een gestaag toenemend effect. Bij de tweede beleidsrapportage werden wij al gesterkt in onze gedachten dat wij meer inwoners (voorzittend) - in de wijken - kunnen ondersteunen. Zoals wij dit ook hebben vastgesteld in het transformatieplan. Meer hierover vindt u terug in programma 6.

5. Draagvlak voor duurzame inrichting

We leven in een tijd van grote veranderingen. De gevolgen van de klimaatverandering worden steeds vaker merkbaar, ook in onze stad en we intensiveren onze inspanningen om die te beperken. Maar ook de energietransitie kent grote gevolgen. De afhankelijkheid van fossiele bronnen en de kwetsbaarheid van de beschikbaarheid daarvan zijn door de oorlog in Oekraïne nog duidelijker geworden. Dit heeft niet alleen geleid tot stijgende energieprijzen, maar ook tot het besef dat de noodzaak om sneller over te schakelen naar duurzame alternatieven groot is. Als gemeente hebben we een belangrijke rol om deze uitdagingen, ambities en oplossingen in beeld te brengen en vervolgens een passende koers te bepalen. Daarbij moeten we de belangen van alle betrokkenen steeds in het oog houden en afwegen.

Wat hebben we bereikt/gedaan?

De transitie naar een energie neutrale en klimaatbestendige stad is een complexe en veelomvattende opgave die zich uitstrekt over de komende decennia. Landelijk hebben we daarover afspraken gemaakt in het klimaatakkoord. In lijn daarmee hebben we lokaal de ambities in ons collegeprogramma en in beleid vastgelegd of zijn voorstellen daartoe in voorbereiding. We werken toe naar een Hengelo zonder energiearmoede en we zijn uiterlijk in 2050 klimaatneutraal en energieneutraal. In deze overgang doet iedereen mee en werken we samen aan een duurzame gezonde inclusieve samenleving.

Beleidsmatig hebben we gewerkt aan een stevige basis hiervoor. In de visie 'Duurzaam Hengelo, koers richting 2050' hebben we aan de hand van zes thema's de koers bepaald voor die duurzame ontwikkeling. In de Regionale Energiestrategie Twente 1.0 (RES-T) legden we de ambities voor de opwek van duurzame elektriciteit in Twente vast. De bijdrage van Hengelo legden we vast in het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030, waarin we beschrijven hoe, waar en met wie we elektriciteit met zon en wind gaan opwekken. De opgave om Hengelo aardgasvrij te maken werken we uit in het Warmteprogramma dat in 2023 door de raad moet worden vastgesteld. De vastgestelde klimaatadaptatiestrategie geeft aan hoe we omgaan met de gevolgen van klimaatverandering en we werken aan een uitvoeringsagenda met concrete maatregelen.

De komende jaren staan in het teken van uitvoering. De middelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld gaan we daarvoor inzetten. We zetten in op energiebesparing en het bestrijden van energiearmoede. Daarnaast werken we onder meer aan de ontwikkeling van zonnepanelen en windturbines, het aardgasvrij maken van buurten en wijken, het stimuleren van emissie loos vervoer, de uitwerking van de klimaatadaptatiestrategie en het versterken van de biodiversiteit. Dit doen we aan de hand van een programma duurzaamheid, dat de 6 thema's van de visie Duurzaam Hengelo volgt. Met dit programma zorgen we voor samenhang, heldere doelen en ambities en integrale sturing op deze belangrijke thema's. Het zal veel inspanning en investeringen vragen om de ambities waar te maken, maar het belangrijkste is dat we dit samen doen met alle inwoners, bedrijven, partners en overheden. Alleen dan kunnen we deze grote opgaven aanpakken.

5.2 Beleidsprogramma's

5.2.1 Veiligheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg

Aanspreekpunt ambtelijk

J. Eshuis en K. Boerrigter

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

Hengelo is een veilige en prettige stad om in te wonen, te werken en te recreëren. Wij hebben ons ingezet om het aantal misdrijven verder terug te dringen en het gevoel van veiligheid te verhogen. Zowel bij de totstandkoming van het beleid als bij de uitvoering hebben wij de samenwerking gezocht met maatschappelijke en justitiële partners. Daarbij hebben we zorg gedragen voor een sluitende ketenaanpak. Speerpunten van het beleid zijn onder meer de aanpak van ondermijning, het behouden of creëren van veilige wijken door onder meer de bestrijding van diverse vormen van overlast en de aanpak van high impact crimes.

Relevante beleidsnota's

- [Integraal veiligheidsbeleid Hengelo 2021-2024](#)
- Algemene plaatselijke verordening (2019)
- Plan van aanpak Ondermijning 2020

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente draagt bij aan het behalen van de hoofddoelstelling van het programma door in regionaal verband de crisisorganisatie in Twente op te leiden, te trainen en te beoefenen. Hierdoor zijn en blijven we ook als Hengelo in staat om een (dreigende) crisis of incident zo snel en effectief mogelijk aan te pakken en zo snel mogelijk terug te keren naar routine. De Veiligheidsregio Twente stelt o.a. de volgende plannen vast: Regionaal risicoprofiel, regionaal beleidsplan en regionaal crisisplan. Deze gelden onverkort ook voor de gemeente Hengelo.

Wat hebben we bereikt

1.1 Hengelo kent minder misdaad

1.1.1 In 2024 vinden in Hengelo minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aantal geregistreerde misdrijven (aantal) ¹	3577	2.877	3904
Positie van Hengelo (ten opzichte van andere Nederlandse gemeenten) op de ranglijst van (on)veilige gemeenten (positie 1-352)	NVT	93	NVT

1. Het gaat om de volgende misdrijven: vermogensdelicten, geweldsdelicten, digitale criminaliteit, drugs en vuurwapendelicten en vernielingen.

LET OP: positie Hengelo komt van het AD. Deze is niet meer beschikbaar!

Aantal gereg. misdrijven wordt nog uitgezocht. Komt volgende week. Nu niet beschikbaar.

1.1.2 In 2024 kent Hengelo minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
(1)Waardering van partners die betrokken zijn bij de bestrijding van ondermijning(2) voor: het veiligheidsbeleid, de uitvoering hiervan en de samenwerking met de gemeente. (cijfer 1-10).(3) ¹	n.n.b.	7	7

1 (1) Uit onderzoek blijkt dat samenwerking tussen ketenpartners cruciaal is in de aanpak van (georganiseerde) misdaad. Vandaar dat we een indicator opnemen over die samenwerking, conform het Veiligheids beleidsplan. Samenwerking is echter geen doel op zich.

(2) Partners die betrokken zijn bij bestrijding ondermijning: Politie (diverse organisatieonderdelen), Openbaar Ministerie, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), Belastingdienst en Douane.

(3) Deze indicator/systematiek is nieuw en wordt in 2021 samen met het Kennispunt vormgegeven.

1.2 Inwoners van Hengelo voelen zich veiliger en ervaren minder overlast

1.2.1 In 2024 voelen inwoners zich veiliger in Hengelo

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt (%)	17,1%	16,2%	17,1% (2021)
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de eigen buurt (cijfer 1-10)	7,3	7,5	7,3 (2021)
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de binnenstad (cijfer 1-10)	7,0	7,0	7,0 (2021)

1.2.2 In 2024 ervaren inwoners van Hengelo minder overlast in hun wijk of buurt

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Score voor de totale ervaren overlast door Hengeloërs (score 0-10)(1)(2) ¹	2,2	1,83	2,2 (2021)

1 (1) Kennispunt Twente stelt de 'schaalscore totale overlast' samen op basis van dertien vormen van overlast/buurtproblemen te weten: te hard rijden; mensen die op straat worden lastiggevallen; dronken mensen op straat; hinder van horeca; agressief gedrag in het verkeer; straatmeubilair dat vernield is; rondhangende jongeren; drugsgebruik of drugshandel; bekladderde muren/ gebouwen; overlast door buurtbewoners; rommel op straat; hondenpoep; parkeerproblemen

(2) Kanttekening: Dit cijfer is verwarrend vanwege de afwijkende telling ten opzichte van de voorgaande indicatoren:

- 0 tot 10 ipv 1- tot 10, omdat het een score is en geen rapportcijfer, vergelijkbaar met de landelijke veiligheidsmonitor.
- Lager is beter ipv hoger is beter

Wat hebben we daarvoor gedaan

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling plaats

- Middels het Inbraak Preventie Project Gemeente Hengelo geven we inbraakpreventie adviezen conform het Politie Keurmerk Veilig Wonen. Daarmee vergroten we de veiligheidsbeleving van onze inwoners en dringen we het aantal woninginbraken en pogingen tot inbraak terug. Dit doen we onder andere door het inzetten van het inbraak preventie team en middels het organiseren van preventie bijeenkomsten. Door het geven van deze adviezen worden bewoners bewust van inbraak- en veiligheidsrisico's. Na een advies worden maatregelen getroffen welke inbraken tegen gaan en de veiligheid vergroten.
- Daarnaast heeft de gemeente het Keurmerk veilig uitgaan in het leven geroepen. Hiermee ondersteunt de gemeente Hengelo (horeca)ondernemers die veel te maken hebben met overlast/criminaliteit (zowel in de eigen onderneming als in de openbare ruimte) bij de aanpak van deze problematiek.
- In het kader van veilig ondernemen hebben wij het Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen ingericht. Hiermee ondersteunt de gemeente Hengelo bedrijventerreinen en de daar gevestigde ondernemingen die te maken hebben met overlast/criminaliteit (zowel in de eigen onderneming als in de openbare ruimte) bij de aanpak van deze problematiek.

- Ook informeren we onze inwoners op risico's met betrekking tot digitale criminaliteit. In 2022 hebben we ons specifiek op jongeren gericht door middel van het project Hackshield, een cybersecurity game voor kinderen tussen de 8 en 12 jaar om hen weerbaar te maken tegen cybercriminaliteit. Via de game Hackshield worden zij opgeleid tot Cyber Agents die zichzelf en hun omgeving kunnen beschermen tegen online gevaar.

1.1.2 Hengelo kent minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen

De gemeente Hengelo heeft in de zomer van 2022 de weerbaarheidsscan ontvangen van onze partner RIEC. Hierin staan onder andere aanbevelingen om de interne en externe weerbaarheid te verbeteren binnen én buiten de gemeentelijke organisatie. De uitkomsten van deze scan hebben we niet kunnen opvolgen, maar staan gepland voor 2023. Hiertoe is eind 2022 een eerste aanzet gedaan door het werven van een coördinator ondermijning. Naar verwachting start in het eerste kwartaal van 2023 deze coördinator en gaat hij of zij aan de slag met de belangrijkste aanbevelingen waaronder een optimalisering in de uitvoering van de BIBOB beleidsregel. Het opstellen van een handhavingprogramma prostitutie is niet gerealiseerd, wel gaven we uitvoering aan ons veiligheidsbeleid, tezamen met onze belangrijkste interne en externe partners.

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo

Door verloop in ons personeelsbestand, de krappe arbeidsmarkt en tot slot een onderbezetting qua capaciteit, hebben we keuzes moeten maken. Keuzes waardoor vooraf gestelde doelen niet haalbaar zijn gebleken. Hierdoor hebben wij ons in 2022 onvoldoende kunnen richten op het zo effectief mogelijk inzetten van onze toezichthouders zodat zij maximaal bijdragen aan een veilige omgeving. Ook voor het plan van aanpak reductie fietsendiefstal is onvoldoende aandacht geweest, evenals voor ons beleid met betrekking tot crowdcontrol. Ook is het niet gekomen tot een gereguleerde toepassing van een beleidslijn ten aanzien van de inzet van drones. Al deze zaken zijn uiteindelijk gericht op het vergroten van het veiligheidsgevoel van onze inwoners. In 2023 breiden we onze personele bezetting in programma Veiligheid uit en zetten we de beschikbare capaciteit zo optimaal mogelijk in om uitvoering te geven aan de vooraf gestelde doelenstellingen.

1.2.2 Inwoners van Hengelo ervaren minder overlast in hun wijk of buurt

We hebben goede ervaringen opgedaan met het wijkgericht werken. In samenspraak met bewoners en professionals is gericht gekeken naar de veiligheidsproblematiek, overlast en de mogelijke oplossingen. Bewoners zijn geïnformeerd over de voornaamste bevindingen en de acties per thema van dat jaar. Deze zijn in een kalender overzichtelijk gepresenteerd. Het legt de basis voor het vervolgproject leefbare en veilige wijken in Hengelo.

Wat zijn we blijven doen

We volgen de wereld om ons heen nauwgezet en springen in op actualiteiten waar dat van ons wordt gevraagd en verwacht. Wij zijn een betrokken gemeente met oog voor haar inwoners. In de basis blijven we alle wettelijke taken op het gebied van openbare orde, leefbaarheid en veiligheid volgen en uitvoeren. Waar dat nodig is verscherpen we onze prioriteiten. Zoals bijvoorbeeld voor de aanpak op ondermijning waarbij we ons richten op de doorontwikkeling van de interne werkprocessen.

We blijven werken aan onze wettelijke taken op het gebied van de openbare orde en veiligheid. We blijven zorgdragen voor vergunningverlening en het actualiseren van de APV. We geven daarbij uitvoering aan de BIBOB wetgeving, om te voorkomen dat we deze vergunningen verlenen aan of transacties verrichten met criminelen. We financieren (mede) de Veiligheidsregio Twente zodat zij brandweer- en crisisbeheersingstaken kunnen uitvoeren. Daarnaast mogen de inwoners van onze gemeente erop vertrouwen dat de evenementen die worden georganiseerd veilig zijn. We voeren gerichte toezicht- en handavingscontroles en parkeercontroles uit en monitoren de omvang van het aantal woning-/bedrijfsinbraken, vernielingen en (brom)fietsen/autodiefstallen.

Tot slot, we blijven ons, in toenemende mate, inzetten voor de persoonsgerichte aanpak, om kwetsbare inwoners en hun omgeving direct en op maat te kunnen ondersteunen. Daarbij gaat het meestal om gecombineerde interventies op gebied van zorg, straf en bestuursrechtelijke maatregelen. Ook dat zorgt ervoor dat inwoners en bezoekers van de gemeente Hengelo prettig en veilig kunnen wonen, werken en recreëren.

Wat heeft het gekost

1 Veiligheid	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	-	-	-	-
Lasten	6.556	6.570	6.547	23
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-6.556	-6.570	-6.547	23
Baten	84	59	149	90
Lasten	2.822	2.889	2.585	304
1.2 Openbare orde en veiligheid	-2.738	-2.830	-2.436	394
Saldo 1 Veiligheid	-9.294	-9.400	-8.983	417

Financiële toelichting

1.1 Crisisbeheersing en brandweer (€ 23.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

1.2 Openbare orde en veiligheid (€ 394.000 voordeel)

Door het bestaan van vacatureruimte, ziekte, zwangerschap, maar ook door detachering van personeel is de personele inzet op dit taakveld lager dan begroot (€ 355.000 voordeel). Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Op onderdelen hebben we hogere lasten van uitbestede werkzaamheden (lijkschouwing), maar per saldo geven we minder uit (€ 38.000 voordeel). Dit komt enerzijds door het gebrek aan capaciteit om externe opdrachtverlening te organiseren. Anderzijds hebben we geprobeerd de hogere inhuurkosten te compenseren met lagere kosten van diensten van derden (uitbestede werkzaamheden).

5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

We zorgen voor goede bereikbaarheid over de weg, het water en het spoor. Daarbij horen goede parkeervoorzieningen voor fiets en auto, met name in de binnenstad en is de openbare ruimte goed onderhouden, schoon, veilig en duurzaam ingericht.

Relevante beleidsnota's

- [Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020](#) (2013)
- [Gemeentelijk verkeer- en vervoersplan](#) (2003)
- [Nota Autoparkeren](#) (2008-2012)
- [Evaluatie parkeerbeleid](#) (2010)
- Parkeernormen Binnenstad en Hart van Zuid (deel ten noorden van het Esrein) (2021)
- [Uitvoeringsnota Fietsen](#) (2003)
- [Uitvoeringsprogramma binnenhavenvisie 2017-2030](#) (2017)
- [Parkeerplan binnenstad](#) (2019)
- [Rapportage Bereikbare Binnenstad](#) (2020)

Verbonden partijen

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en het bevorderen van recreatie en toerisme.

Gildebor

Gildebor voert het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uit.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten. Voor dit programma geldt dit voor parkeren en havenbedrijf.

Gemeenschappelijk Havenbedrijf Twente (is geen verbonden partij, maar op basis van bestuurlijke overeenkomst)

Het havenbedrijf verbindt vervoerders en bedrijven met de meest dynamische mainport van Oost-Nederland: de binnenhavens van Lochem, Hof van Twente, Hengelo, Almelo en Enschede.

Wat hebben we bereikt

2.1 Mensen en goederen kunnen Hengelo beter bereiken via weg en spoor

2.1.1 In 2024 is Hengelo beter bereikbaar met de **fiets**, de auto en het openbaar vervoer

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de auto' (%)	40,0%	76,4%	76,4%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met het openbaar vervoer' (%)	81,5%	83,5%	83,5%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de fiets' (%)	91,5%	92,6%	92,6%
Duur treinreis van station Amsterdam Zuid naar station Hengelo	1 uur en 51 minuten	1 uur en 50 minuten	1 uur en 50 minuten

2.2 Mensen in Hengelo kunnen zich veiliger verplaatsen in een schone openbare ruimte

2.2.1 In 2024 zijn de wegen en **fietspaden** in Hengelo heel en veilig

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage rijbanen, fietspaden en trottoirs in Hengelo dat voldoet aan de CROW*-richtlijn. ¹	85,0% (2022)	85,0%	76,7%
Aantal verkeersongevallen in Hengelo (aantal)	565	535	589
Aantal verkeersslachtoffers in Hengelo (aantal)	102	97	177
Percentage inwoners dat vindt dat Hengelo verkeersveilig is (%)	39,9%	n.v.t.	40,6%

1 Het CROW is een kennisinstituut voor onder andere de water- en wegenbouw.

2.2.2 In 2024 is de openbare ruimte in Hengelo schoon

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Mijn buurt is schoon' (%)	58,7%	60,0%	57,7%

2.3 De binnenstad van Hengelo is beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers

2.3.1 In 2024 kunnen **fietsers** hun **fiets** makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Rapportcijfer dat binnenstadbezoekers (die meestal fietsend gaan) geven voor het gemak waarmee zij in het algemeen een parkeerplek vinden voor hun fiets (cijfer 1-10)	8,1	8,0	7,9
Aantal keren dat een fiets is gestald in een bewaakte fietsenstallingen in de binnenstad van Hengelo (aantal) ¹	60.000	100.000	105.200

1 Het gaat om twee stallingen: Kloosterhofterrein en de Beurs.

Wat hebben we daarvoor gedaan

2.2.1 De wegen en **fietspaden** in Hengelo zijn heel en veilig

Afgelopen jaar stond in het teken van grote zorgen op sterke stijging van brandstofkosten en de schaarste en tijdigheid van leveren van materiaal. Dit heeft duidelijke impact gehad op het realiseren van onderhoud van wegen en pleinen. Dit heeft geleid tot hogere kosten en vertraging in de realisatie van onderhoudswerken

In 2022 zijn bijna 1.600 lichtpunten (inclusief mast en netwerkaansluitingen) in de Hasseler Es vernieuwd. Daarbij is gebruik gemaakt van energiezuinige armaturen die in dimstand Ongeveer 2 Watt verbruiken. Bij verkeersbewegingen stijgt het lichtniveau kort naar 10 Watt. Het oude lichtniveau van de armaturen was 27 Watt, dus hiermee bereiken we een flinke energiebesparing.

De Waterstaatskerk is voorzien van subtiele verlichting. Op deze manier laten we dit prachtige gebouw ook in het donker zien.

In februari is het kunstwerk van stalen kolossen langs de Hasseler Baan voorzien van subtiel licht.

2.1.1. Hengelo is beter bereikbaar met de **fiets**, de auto en het openbaar vervoer

In 2022 is in het NTF (Nationaal Toekomstbeeld Fiets) uitgewerkt hoe de fiets kan bijdragen aan het oplossen van de maatschappelijke opgaven en welke aanpak daarvoor nodig is. De nationale visie uit het NTF draagt bij aan de fietsambitie 2040 in ons mobiliteitsplan.

Voor de F35 Bankastraat is een voorlopig ontwerp gemaakt waarvoor in een zorgvuldig en uitvoerig participatieproces met belanghebbenden en omwonenden reacties zijn opgehaald en informatie gedeeld. Naar aanleiding van het uitgebreide participatieproces is het ontwerp aangepast. Voor het ontwerp en het gevoerde proces is een second opinion door een extern bureau uitgevoerd. Begin 2023 vindt besluitvorming plaats over het definitief ontwerp en uitvoeringskrediet. Voor het deel F35 Marskant is het ontwerp gereed gemaakt.

In november heeft het college ingestemd met het actualiseren van het toegangsbeleid van de binnenstad. In het vervolgproces begin 2023 wordt het gesprek met de gemeenteraad aangegaan.

Na een intensieve participatie is het concept-mobiliteitsplan met uitvoeringsagenda eind 2022 ter inzage gelegd. Begin 2023 wordt de nota van zienswijzen en het mobiliteitsplan ter besluitvorming aangeboden aan college en raad.

In 2022 is er een bewegwijzeringsplan (wayfinding) opgesteld. Ook is een aanzet voor de aanbesteding van het plan opgesteld, welke naar verwachting begin 2023 wordt gedaan.

De taxistandplaatsen voor het horecagebied voor de uitgaansavonden zijn tijdelijk verplaatst naar het Kloosterterrein/Burgermeester Jansenplein.

In 2022 is gestart om, samen met Enschede, deelmobiliteit voor deeltweewielers in de openbare ruimte te gaan reguleren.

Voor een verbeterde doorstroming van het verkeer op onze hoofdwegen, is er in 2022 gestart met het vervangen van oude verkeerslichtregelingen door intelligente verkeersregelingen (Ivri). Met deze vervanging zijn verkeersinstallaties ook voorbereid op de toekomstige (digitale) bereikbaarheid zoals talking traffic en smart mobility.

In 2022 is gestart met het vervangen en aanvullen van de digitale vertrektijden displays bij bushaltes en op het busstation. In 2023 wordt hier verder mee gegaan.

Er is in de decembermaand een euro ticket actie geweest voor de bus waarmee inwoners voor 1 euro met de bus in de stad konden reizen.

Hengelo werkt verder aan de verbetering van de verkeersveiligheid voor haar inwoners en reizigers. Daarom is in 2022 verder gegaan met het (leren) werken aan het Strategisch Programma Verkeersveiligheid en zijn college en raad geïnformeerd over een eerste uitvoeringsprogramma 2023/2024 ter verbetering van de verkeersveiligheid.

Na het vaststellen van de parkeernormennota Binnenstad en Hart van Zuid in 2021 heeft het college in december 2022 het invoeren van betaald parkeren Hart van Zuid, ten noorden van het Esrein, vastgesteld. De gemeente gaat begin 2023 in overleg met bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden over de te kiezen reguleringsvorm in de deelgebieden rondom Hart van Zuid. De blauwe zones zijn verder uitgebreid. In twee straten is een blauwe zone ingevoerd.

Om de ontwikkeling van de Bataafse Kamp mogelijk te maken is het aantal openbare parkeerplaatsen op het parkeerterrein Drienerstraat gereduceerd.

Bij het behandelen van aanvragen voor kentekengebonden gehandicaptenparkeerplaatsen was door ziekte en capaciteitsgebrek bij onze medewerkers een achterstand opgelopen. We hebben daarom extra capaciteit ingezet om de achterstanden weg te werken en dit is inmiddels gelukt. De aanvragen vallen weer binnen de wettelijke behandeltermijn.

We hebben een parkeeronderzoek laten uitvoeren in en rond de binnenstad en Hart van Zuid. Dit geeft ons inzicht in (de ontwikkeling van) de parkeerdruk, de herkomst van parkeerders en betaalbereidheid in Hengelo. Ook hebben we een dynamische parkeerbalans laten opstellen. Hiermee krijgen we inzicht in de gevolgen van verschillende ontwikkelingen, zoals het project Lange Wemen, Markt, Bataafse Kamp, etc., op het parkeren in en rond de binnenstad.

In 2022 zijn op meerdere plekken in het kernwinkelgebied fietsnietjes geplaatst en de fietsvakken in de Enschedesestraat zijn definitief gemaakt. In de Drienerstraat worden begin 2023 fietsnietjes geplaatst.

Binnen Hengelo maken we gebruik van verschillende serviceproviders die de verwerking van parkeerinkomsten verzorgen. Van deze partijen ontvangen we jaarlijks een accountantsverklaring. Aanvullend daarop hebben we de interne controle van de parkeergelden verder gedigitaliseerd. Wij zijn hierbij begeleid door een gecertificeerd extern bedrijf.

2.3.1 Fietzers kunnen hun **fiets** makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad

Er is een start gemaakt met het opstellen van een wensbeeld fietsparkeren 2024 - binnenstad. Deze is opgesteld om te kijken hoe het (fiets)gebruik in de openbare ruimte zich gaat ontwikkelen.

Voor het beheer en exploitatie van de stallingen van het Marktpllein en Wetplein is in 2022 financiële dekking vastgesteld via de beleidsbegroting 'nieuw beleid 2023-2026'. We zijn gestart met de voorbereidingen voor ingebruikname van de nieuwe fietsenstalling op het Marktpllein in 2023.

Havens

Het havengebied Twente is strategisch gelegen op de belangrijke Europese Northsea Baltic verkeerscorridor, tussen de zeehavens en het Europese achterland in Duitsland, Polen en de Baltische staten. Samen met provincie Overijssel is de regio Twente al langere tijd met de EU in gesprek, wat eerder heeft geleid tot een CEF-bijdrage voor Twentekanalën. In 2022 zijn in Europees verband gesprekken gevoerd om de netwerksamenwerking op de verkeerscorridor (verder) te versterken.

Het Rijk en de havengemeenten investeren fors in het opwaarderen van de Twentekanalën van vaarwegklasse IV naar klasse Va. Ook in 2022 lag de focus op het, waar nodig, aanpassen van de fysieke infrastructuur aan de grotere vaarwegklasse. Medio 2023 rondt Rijkswaterstaat zijn werkzaamheden in dit verband af.

Voor wat betreft de werken in de haven van Hengelo voor de opwaardering is in 2022 de voorbereiding voor de uitvoering afgerond. Het bestek en de aanbestedingsprocedure zijn klaar. Met de uitvoering kon nog niet gestart worden omdat we wachten op de werken van Rijkswaterstaat in de haven. Het gaat om het aanleggen van bodembescherming tussen Oelerbrug en de insteekhaven en in de keervoorziening nabij de Petroleumhaven en om het vervangen van damwanden tussen de insteekhaven en de Boekelose brug.

Belangrijke gebeurtenis in 2022 vormde de zomerse droogte met een lage waterstand op de IJssel en op de Twentekanalën tot gevolg. Het aantal bezoeken van schepen nam in augustus duidelijk af. Maatregelen zijn genomen, zoals de inzet van pompinstallaties, om de Twentekanalën bevaarbaar te houden. Daarnaast voerden

Rijk, provincie Overijssel en gemeenten intensief overleg om de gevolgen van de droogteperiode het hoofd te kunnen bieden.

In 2022 is de havengeldenverordening, waarin wordt geheven op grond van de werkelijk vervoerde lading, samen met (vertegenwoordigers van) vervoerders en bedrijven besproken. Mede op grond hiervan zal een onderzoeksbureau in de eerste helft van 2023 de grondslagen van de havengeldenverordening nader tegen het licht houden, met mogelijk gevolgen voor deze verordening.

We zien dat het tekort op de haveninkomsten structureel wordt. De droogte (lage waterstand) en de gevolgen daarvan voor de infrastructuur, maar ook de aanpassing van de tarievenverordening leiden tot lagere inkomsten. In volgende jaren zullen we ook te maken krijgen met het afsluiten van delen van het kanaal i.v.m. voorgenomen werkzaamheden. Nog een reden om de volgende begrotingen opnieuw tegen het licht te houden.

Wat zijn we blijven doen

Verkeer en vervoer

- Wegen, straten en pleinen zijn onderhouden
- De openbare ruimte is schoon gehouden en afval is verwijderd.
- De gladheid is bestreden.
- Verkeersborden en straatnaamborden zijn schoon gehouden en onderhouden.
- Waar kabels en leidingen zijn aangelegd of vervangen, is versleten materiaal vervangen.
- We zijn bewoners blijven faciliteren bij het opruimen van zwerfafval (o.a. Door uitgeven van materialen als hesjes en knijpers).
- We hebben meegedaan met de Landelijke opschoondag.
- Wegen, paden en openbare ruimte zijn voorzien van voldoende licht.
- Om de verkeersveiligheid en doorstroming op minimaal hetzelfde niveau te waarborgen bleven we de verkeersregelinstallaties en veiligheidssystemen beheren en onderhouden.
- Verkeersvoorzieningen zijn ontworpen en verkeersadviezen zijn geven.
- Het blijven werken aan de maatregelen uit het programma Bereikbare Binnenstad ter verbetering van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte in de binnenstad.

Openbare Verlichting

We bleven ons inzetten om de stad te voorzien van voldoende licht. Voldoende licht betekent niet overal licht, maar verantwoorde verlichting, voor mens en dier. Dit betekent dat het op bepaalde plekken ook donker mag blijven, dat er op plekken lichtmasten worden weggehaald of dat er gebruik wordt gemaakt van lichtsensoren waarbij er pas wordt verlicht als er verkeersbewegingen zijn (zoals in de Hasseler Es en Groot Driene).

Gladheidsbestrijding

Het college heeft in november 2021 het Werkplan Gladheidsbestrijding Hengelo vastgesteld. 2022 was het eerste jaar dat dit werkplan ten uitvoer is gebracht. Dit is naar tevredenheid verlopen. Daar waar nodig zijn wat aanpassingen in de strooiroutes gedaan.

Parkeren

- We beheren en exploiteren blauwe zones, het betaald parkeergebied, parkeergarage De Beurs en de bewaakte fietsenstallingen.
- We adviseren over parkeerbeleid, -beheer en -exploitatie in de diverse projecten in de binnenstad en Hart van Zuid en bij opstellen van nieuw parkeerbeleid.

Wat heeft het gekost

2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	419	419	541	122
Lasten	8.199	7.899	8.271	-372
2.1 Verkeer en vervoer	-7.780	-7.480	-7.730	-250
Baten	34	34	38	4
Lasten	1.208	1.151	1.070	81
2.2 Parkeren	-1.174	-1.117	-1.032	85
Baten	629	595	557	-38
Lasten	644	654	614	40
2.4 Economische havens en waterwegen	-15	-59	-57	2
Baten	-	-	-	-
Lasten	315	276	213	63
2.5 Openbaar vervoer	-315	-276	-213	63
Saldo 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-9.284	-8.932	-9.032	-100

Financiële toelichting

2.1 Verkeer en vervoer (€250.000 nadeel voor budgetoverheveling, € 334.000 nadeel na budgetoverheveling)

We hebben op dit taakveld een hogere personele inzet (€ 71.000 nadeel). In verband met de groeiende aandacht voor het onderhoud van onze kapitaalgoederen, verkeersveiligheid en verkeer in z'n algemeenheid zijn meer uren ingezet en hebben we aanvullend extern personeel aangetrokken (€ 222.000 nadeel). Dit geldt o.a. voor de begeleiding van werken in de ondergrondse infrastructuur, t.b.v. het opstellen van het Mobiliteitsplan en t.b.v. het operationeel houden van de wegbeheerssystemen. De hogere inhuurkosten voor het werken aan ondergrondse infrastructuur worden gedeeltelijk gecompenseerd door inkomsten uit leges en vergoedingen voor het straatwerk. De hogere inhuurkosten voor het opstellen van het Mobiliteitsplan worden voor € 48.000 onttrokken uit de Reserve Duurzaam Veilig. Daarnaast zijn er hogere kosten van elektra t.b.v. de openbare verlichting en hogere kosten van uitbestede werkzaamheden (€ 169.000 nadeel). Er zijn hogere kosten op de volgende onderdelen:

- Open en Gesloten Verharding: deze meerkosten zijn ontstaan als gevolg van sterke prijsstijgingen van materiaal en personeel, maar ook de brandstof- en energieprijzen zijn flink gestegen. Bovendien kregen we bij het werk in uitvoering te maken met afwijkende, zeer verouderde onderliggende asfalt- en fundatieconstructies en meer vorstschades dan verwacht. Deze zijn ter plekke gerepareerd. Ook hebben we boomwortelgroeiopdruk hersteld om de veiligheid weer te borgen. Dit zijn onvoorziene tegenvallers. Daarnaast moeten we nog rekening houden met een bijdrage van € 84.000 als dekking voor het project Anthoniusstraat. Deze middelen worden via de budgetoverheveling doorgeschoven naar 2023.
- Naar aanleiding van de verplichting tot het hebben van een installatieverantwoordelijke voor elektrische installaties hebben we aanvullende kosten moeten maken voor inspecties en beheers-systeematiek.
- Extra kosten in het kader van Netheid Binnenstad, dit betreft een aanvullende opdracht voor het schoonhouden van de binnenstad bovenop het bedrag uit de dienstverleningsovereenkomst met Gildebor.

We hebben op dit taakveld hogere inkomsten (€ 122.000 voordeel). Dit zijn inkomsten uit straatwerkvergoedingen, schadevergoedingen t.b.v. openbare verlichting en subsidie-inkomsten van de Provincie in het kader van Duurzaam Veilig. Overige kleine verschillen hebben te maken met lagere rentelasten van nog niet uitgevoerde investeringswerken.

2.2 Parkeren (€ 85.000 voordeel)

We hebben op dit taakveld, met name door langdurige ziekte, een lagere personele inzet (€ 20.000 voordeel). We hebben ook lagere lasten van uitbestede werkzaamheden met name van de parkeergarage (€ 60.000 voordeel). De parkeermanagementsystemen zijn grotendeels vernieuwd, waardoor er voor dit jaar minder onderhoud benodigd was. Voor de overige onderhoudskosten (het niet kritieke onderhoud) is besloten een deel door te schuiven naar 2023. Dit i.v.m. de beperkte capaciteit bij het team Parkeren en de prioriteit voor de uitvoerende werkzaamheden huisvesting Oekraïne.

2.5 Openbaar vervoer (€ 63.000 voordeel)

Door verschuiving van de prioriteit van het taakveld Openbaar Vervoer naar het subtaakveld Verkeersbeleid hebben we een lagere personele inzet (€ 40.000 voordeel). We hebben ook minder uitgegeven aan uitbestede werkzaamheden (€ 23.000 voordeel). In voorgaande jaren is gebleken dat de bestaande afsluitsystemen van beweegbare palen bij het busstation, storings-en onderhoudsgevoelig waren. Om hogere onderhoudslasten te voorkomen is in afwachting van ontwikkelingen rondom cameratoezicht een deel van de bestaande beweegbare palen op het busstation verwijderd. In 2022 is het beleid m.b.t. cameratoezicht opgenomen in de "Actualisatie toegangsbeleid Binnenstad". Het college heeft ingestemd met het advies t.a.v. de beleidsregels. Naar verwachting volgt er een kredietaanvraag in 2023.

5.2.3 Economie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Gerrits

Aanspreekpunt Ambtelijk

K. Boerrigter

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

Hengelo heeft een sterk economisch profiel met onze maakindustrie, vakmanschap en techniek. Dat blijkt tevens uit de ranglijst Toplocaties 2021 (een coproductie van Bureau Louter en Elsevier Weekblad), waarin gemeenten worden gerangschikt op basis van hun economische prestaties. Hengelo bekleedt de vijftiende positie en is daarmee de hoogst genoteerde Twentse gemeente. Vanuit de gemeente hebben we ons economische profiel het afgelopen jaar verder gefaciliteerd. We koesterden (en koesteren) onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. Daarnaast hebben we Hengelo als aantrekkelijke vestigingsplaats stevig in de markt gezet. De acquisitie is en was gericht op het aantrekken en behouden van bedrijven en ondernemers die een bijdrage leveren aan onze werkgelegenheid en die ons economisch profiel helpen versterken. En omdat de economie zich niets aantrekt van de gemeentegrenzen, werken wij bij deze opgave samen met onze regionale partners.

De ontwikkeling en transformatie van de binnenstad is van belang voor een vitale en aantrekkelijke stad met een goed vestigingsklimaat. De binnenstad is met onze bedrijventerreinen een belangrijke werkgever. Samen met onze partners werkten we aan het Integraal Actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad en droegen we bij aan meer reuring in de stad en minder leegstand.

Relevante beleidsnota's

- Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2019-2022
- Regiodeal (2019)
- Strategienota Twenteboard (2022)
- [Horecavisie](#) (2017)
- [Detailhandelsvisie](#) (2012)
- [Kantorenvisie](#) (2012)
- [Nota Vrijtijdseconomie Hengelo](#) (2011-2021)
- Twente Werkt (2014)
- [Werk maken van werk](#) (2017)
- [Nota grondbeleid](#) (2017)
- Grondprijzennotitie (2022)
- Integraal actieplan binnenstad (2017)
- Handboek Aantrekkelijke Binnenstad (2020)
- Retailanalyse (2021)

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijven Terrein Twente (RBT)

Het RBT heeft tot taak het ontwikkelen, realiseren, exploiteren en beheren van het bedrijventerrein XL, ten tijde van de vaststelling van deze regeling was de bruto grootte ongeveer 180 hectare.

Stichting Twenteboard en het bestuurlijk overleg tussen gemeenten, BOSS Twente

De samenwerking op het terrein van sociaal economische structuurversterking inclusief lobby is formeel ondergebracht in een Stichting Twenteboard (overheid, onderwijs en ondernemers). Behalve de gemeente Enschede (vaste zetel en eigen stemrecht), rouleren de Twentse gemeenten hierin. Verder hebben vertegenwoordigers van de ondernemers en onderwijsinstellingen zitting in de Twenteboard. De inbreng in de Twenteboard gebeurt via een afstemmingsoverleg tussen gemeenten, Bestuurlijk Overleg Sociaaleconomische Structuurversterking Twente (BOSS Twente). In plaats van een apart formeel bestuur (zoals voorheen de Regio Twente) is dit een bestuurlijk overleg dat wordt voorgezeten door de burgemeester van Enschede.

Recreatieschap Twente

Een uitvoeringsorganisatie van en voor de 14 Twentse gemeenten. In opdracht van de Twentse gemeenten exploiteert zij de drie recreatieparken, het fiets- en wandelnetwerk en de routesystemen.

Wat hebben we bereikt

3.1 Hengelo is economisch sterker en duurzamer met meer groei en meer banen

3.1.1 In 2024 kent Hengelo meer banen, ook voor eigen inwoners

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aantal werkzame personen in Hengelo (aantal)	51380	51.325	52.100
Percentage van in Hengelo werkzame personen dat ook in Hengelo woont (%)	37,0% (2018)	37,5%	39%

3.1.2 In 2024 komt meer groei uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aantal banen in Hengelo in de topsector HTSM (Hightech systemen en materialen) (aantal)	7.809	8.150	7500

Wat hebben we daarvoor gedaan

3.1.1 Hengelo kent meer banen, ook voor eigen inwoners

In 2021 hebben we het onderzoekstraject 'investeringsgerichte aanpak bedrijventerreinen' (IAB) ingezet. Samen met de ondernemersverenigingen op onze bedrijventerreinen, maken we inzichtelijk op welke bedrijventerreinen welke maatregelen de komende jaren nodig zijn om niet alleen herstructurering te voorkomen maar tegelijkertijd de bedrijventerreinen toekomstbestendig te maken en te houden. Uit het onderzoek zal blijken welk palet aan investeringen de komende jaren nodig is. Door de inzet van ambtelijke capaciteit op andere projecten heeft het IAB-traject in 2022 vertraging opgelopen. In 2023 wordt het traject weer opgepakt. Wel is in 2022 een projectgroep opgericht voor bedrijventerrein Timmersveld, voor de revitalisering van dit bedrijventerrein.

In 2022 hebben we met een projectmatige aanpak gewerkt aan de solitaire winkelstrips aan de Oelerweg, Oldenzaalsestraat, Industriestraat en Vuurdoornplein. Pandeigenaren, ondernemers en makelaars zijn met elkaar in verbinding gebracht om ervoor te zorgen dat de leegstand wordt aangepakt om ofwel een transformatie naar wonen of een nieuwe winkelfunctie op gang te brengen. In alle gebieden is een dynamiek op gang gekomen met minder leegstand als gevolg. Het oorspronkelijk doel van de aanpak om vooral winkelmeters terug te dringen is integraler opgepakt met het terugbrengen van vitaliteit en kwaliteit in de voormalige winkelstrips en de openbare ruimte. Hiervoor is in 2022 ambtelijk begonnen met een inventarisatie om nieuwe initiatieven in voormalige winkelstrips te faciliteren en te stimuleren. Deze inventarisatie vormt input voor de omgevingsvisie stedelijk gebied.

Net als in 2021 hebben we een laagdrempelige subsidieregeling voor ondernemers opengesteld voor een tegemoetkoming in de kosten bij de naleving op de controle van coronatoegangsbewijzen. Er is een subsidieplafond van € 225.000 vastgesteld en er kon door ondernemers maximaal 3.000 euro worden aangevraagd. Er is maximaal gebruik gemaakt van deze regeling. Vanuit het ROZ is het Hengelose Ondernemerskrediet (HOK) opgezet. Het krediet voor ondernemers die door corona in de problemen waren gekomen en vanwege een te hoog partnerinkomen niet gebruik konden maken van de Bbz-regeling. Van de HOK is door vier ondernemers gebruik gemaakt.

Vanwege de energiecrisis heeft ROZ later in het jaar de HOK-regeling vervangen door de HEK-regeling. Hengelose energiekrediet (HEK) voor ondernemers die door de sterk stijgende energiekosten in de problemen kwamen terwijl ze in de basis een levensvatbaar bedrijf hebben. Dit krediet gold voor het laatste kwartaal van 2022. Een tweetal Hengelose ondernemers heeft gebruik gemaakt van deze kredietmogelijkheid.

In 2022 is de nieuwe (bestuurlijke) organisatie van Recreatieschap Twente samengesteld en ingericht. Het Recreatieschap Twente werkt langs twee inhoudelijke programma's. De recreatieve voorzieningen (routes en de parken) en het programma vrijetijdseconomie. Er is in 2022 een visie voor de Twentse Routenetwerken ontwikkeld en door het bestuur vastgesteld om de routes toekomstbestendig te maken. Daarnaast is de Visie perspectief VTE Twente 2030 van Twente Marketing door het bestuur vastgesteld waarin de regio gepositioneerd wordt als aantrekkelijke en bewuste bestemming voor bezoekers, bewoners en (jonge) talenten. Hiermee wordt de verbinding gemaakt met de strategische opgaven uit de Agenda van Twente en de samenwerking met de Twenteboard organisatie. Via een politieke markt is de raad geïnformeerd en is er breed draagvlak opgehaald.

3.1.2. Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen.

In 2022 is de nieuwe Agenda voor Twente (2023-2027) gepresenteerd, welke in samenwerking met overheid, ondernemers en onderwijs (de drie o's) is vormgegeven. De Agenda voor Twente is gericht op het 'later'. Het middel om te komen tot het samenwerken in een groene technologische topregio. Tevens is er in 2022 een aanvraag voor de vierde tranche Regio Deal gedaan. Begin 2023 is deze gehonoreerd met 25 miljoen. In deze aanvraag wordt vooral gekeken naar het 'nu', waarin we (met de brede welvaart) in het achterhoofd een aantal zaken zien waarin Twente moet verbeteren wil het doorgroeien naar de ambities gesteld in de Agenda voor Twente.

Net als in 2021 was ook 2022 een succesvol jaar wat betreft de uitgifte van bedrijfsground. In 2022 is er ruim 92.000 m² aan bedrijfskavels verkocht en dan met name op de reguliere bedrijventerreinen Westermaat de Veldkamp, Oosterveld en Kanaalzone. De jaarlijkse geprognostiseerde verkoop ligt rond de 5 hectare.

Gespecificeerd naar de bedrijventerreinen:

- Oosterveld: 3,5 hectare
- Westermaat Campus: -
- Kanaalzone: 1,5 hectare
- De Veldkamp: 4 hectare

Ook voor het Gezondheidspark was het met de verkoop van 2 kavels een prima jaar. Voor BXL was het zelfs een recordjaar met de verkoop van 29,6 hectare.

Bij het Gezondheidspark wordt aangenomen dat de grondprijs de komende jaren niet meer zal stijgen, wat leidt tot verslechtering van afgerond 800.000,-. Door deze meer behoudende aanname verbetert wel het risicoprofiel. De grondexploitatie van De Veldkamp verslechtert door het verlagen van de grondprijs van De Groene Wig. Hierover heeft in 2022 besluitvorming plaatsgevonden. Het risicoprofiel van de overige bedrijventerreinen is ongewijzigd gebleven.

Naar aanleiding van de succesvolle uitgifte zijn we een inventarisatie gestart naar oplossingsrichtingen voor de toegenomen schaarste op deze bedrijventerreinen.

The Green Box is gevestigd op Campus westermaat en beoogt een Europees technologie, ondernemers- en wetenschapscluster te worden die zich toelegt op de ontwikkeling van haalbare en betaalbare oplossingen voor schone energie. The Green Box wordt de nieuwe thuisbasis voor startups, scale-ups, en onderzoeks- en ontwikkelingsgroepen die zich bezighouden met de transitie naar schone energie. Wij hebben de ontwikkeling van de Cleantech Campus The Green Box (Eaton terrein) middels een projectorganisatie gefaciliteerd. Als onderdeel van

de Greenbox is samen met de organisatie van de Greenbox gewerkt aan de ontwikkeling van de locatie Hazeweg (voormalige stadskantoor) als locatie voor Work-Study-Stay.

Wat zijn we blijven doen

We zijn blijven werken aan de promotie van en de instroom in techniek (Techniekpact, Twente goes Techno), de bevordering van innovatie en export samen met het WTC Twente, Novel-T (Kennispark Twente) High Tech Systems Park (Thales), Saxion en ROC van Twente (Hart van Zuid).

Met binnenstadpartners en ondernemers werken we aan het realiseren van een compact bruisend stadshart (met zo min mogelijk structurele leegstand), met onderscheidende aanloopgebieden om daarmee ook de economische aantrekkingskracht te vergroten. Dit hebben we gedaan door uitvoering te geven aan Integraal actieplan voor een vitale Hengelse Binnenstad, beleid te maken over de economische structuur in Hengelo en Twente en de Binnenstadsmonitor periodiek te actualiseren. Daarnaast zijn we blijven inzetten op acquisitie voor behoud, verplaatsing en aantrekken van ondernemers/ investeerders passend bij de gebiedsprofielen.

We blijven inzetten op het versterken van de groei van het lokale en regionale MKB en werken aan een sterke industriële sector. We promoten Hengelo als economische vestigingsplaats. Om Hengelo te promoten blijven wij het stadsverhaal van Hengelo met de bijbehorende kernwaarden (DNA), de positionering binnenstad/merkwaarden en het (economisch) aanbod van Hengelo of het nu gaat om de binnenstad, Hart van Zuid, de winkelgebieden, de bedrijventerreinen en de evenementen bekend maken bij verschillende doelgroepen (investeerders, ondernemers, bewoners en bezoekers).

Wij subsidiëren Hengelo Promotie voor stadspromotie, evenementen en toeristische informatievoorziening. We koesteren onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. We werken intensief samen met ondernemers en andere belanghebbenden uit Hengelo, de regio en op landelijk niveau. Concreet betekent dit dat we sterk blijven inzetten op het leggen en onderhouden van contacten met deze partijen.

Wij organiseren en sturen op een aantrekkelijke warenmarkt. De warenmarkt heeft in 2022 op de tijdelijke locatie bij het station gestaan vanwege de herinrichting van het marktplein. Vanwege deze herinrichting is het Marktreglement gemeente Hengelo in 2022 aangepast. Dit omdat in deze beleidsregels het gebied is aangewezen waar de warenmarkt gehouden dient te worden.

Ook dit jaar is de Lambertuskermis in september in de binnenstad gehouden. Vanwege beperkte ruimte is daarvoor ook de Deldenerstraat gebruikt. De kermis is goed bezocht door circa 125.000 mensen over vijf dagen.

De volgende grondexploitaties zijn door het grondbedrijf gevoerd voor de bedrijventerreinen:

Gezondheidspark: In 2022 is een tweetal verkopen geweest van kavels in het Gezondheidspark. Een positieve ontwikkeling en qua opbrengst meer dan waarmee op voorhand rekening was gehouden voor 2022. De actievare marktbenadering en de inspanningen van de werkgroep uitgifte werpen vruchten af. Naast de gerealiseerde transacties lopen er meer gesprekken op dit moment met gegadigden. Er zijn diverse reserveringen en opties verstrekt die in 2023 eveneens tot verkopen kunnen leiden.

Bedrijventerrein De Veldkamp: De Veldkamp is een samenwerking tussen de gemeenten Hengelo en Borne met als doel een bedrijventerrein te realiseren. Het bedrijventerrein heeft een bruto omvang van ca. 56 ha. Hiervan is circa 29 hectare uitgeefbare grond. De bedrijfspercelen variëren van 800 m² tot 20.000 m² (geen verplichte minimale afname). Gezien de uitstekende locatie aan de A1 en de goede verbindingen is het terrein zeer geschikt voor bedrijven uit de sectoren distributie, opslag en transport. Binnen het bedrijventerrein mogen bedrijven tot en met milieucategorie 4.2 zich vestigen, wat het terrein onderscheidend maakt t.o.v. andere bedrijventerreinen. De uitgifte verloopt voorspoedig. Het bedrijventerrein de Veldkamp zit in een afrondende fase en de grondexploitatie zal eind 2025 naar verwachting afgerond zijn.

Bedrijventerrein Oosterveld: Het Oosterveld beslaat ca 25 hectare met 42 kavels, hiervan zijn er circa drie kavels nog uit te geven. Hierdoor loopt de totale uitgifte van kavels voor Oosterveld op zijn einde. Deze grondexploitatie zit daardoor in een afrondende fase.

Bedrijventerrein Kanaalzone: Kanaalzone is onderdeel van Hart van Zuid. Het projectdeel zit in een afrondende fase. Er zijn nog 4 kavels die naar verwachting in 2023 en 2024 verkocht worden. Daarna kan dit plandeel definitief afgerond worden.

Bedrijventerrein Campus Westermaat: Westermaat betreft een bedrijventerrein tussen de A1 en Europalaan. Het project bevindt zich aan het einde van de realisatiefase. Het betreft een hoogwaardig bedrijventerrein met in totaal 25 hectare uitgeefbaar oppervlak. Er zijn nog 18 kavels uit te geven.

Wat heeft het gekost

3 Economie	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	-	-	-	-
Lasten	374	381	243	138
3.1 Economische ontwikkeling	-374	-381	-243	138
Baten	3.145	10.186	889	-9.297
Lasten	3.250	10.293	1.037	9.256
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-105	-107	-148	-41
Baten	427	412	323	-89
Lasten	577	563	468	95
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-150	-151	-145	6
Baten	366	205	219	14
Lasten	797	776	703	73
3.4 Economische promotie	-431	-571	-484	87
Saldo 3 Economie	-1.060	-1.210	-1.020	190

Financiële toelichting

3.1 Economische ontwikkeling (Voordeel € 138.000)

Sinds de ontmanteling van Regio Twente verlenen wij een lagere gemeentelijke bijdrage op gebied van algemene economische adviezen. De structurele effecten hiervan presenteren wij in de aankomende Zomernota 2023-2027.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (Nadeel € 41.000)

Wij hebben op dit taakveld meer uitgegeven aan loonkosten doordat er meer werkzaamheden zijn verricht voor ontwikkeling van bedrijventerreinen (nadeel € 37.000). Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Voor verdere informatie over de ontwikkeling bedrijventerreinen wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid en naar de herzieningen van de grondexploitatie per 1 januari 2023.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (Voordeel € 6.000)

Wij hebben in 2022 een lagere BIZ (Bedrijven investeringszone) bijdrage van ondernemers ontvangen dan begroot (nadeel € 81.000). Echter betekent dit ook dat wij een lagere bijdrage hebben doorbeschikt voor de BIZ dan begroot. Hierdoor heeft dit per saldo geen nadeling effect op het taakveld.

3.4 Economische promotie (Voordeel € 87.000)

Sinds de ontmanteling van Regio Twente verlenen wij een lagere gemeentelijke bijdrage op gebied van acquisitie en promotie. De structurele effecten hiervan presenteren wij in de aankomende Zomernota 2023-2027.

5.2.4 Onderwijs

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Bruggink

Aanspreekpunt Ambtelijk

W. Groot

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022

Hoewel corona in 2022 minder impact heeft gehad op het onderwijs, was - en is - de verwachting dat door de coronacrisis de kansenongelijkheid in het onderwijs is toegenomen. Dit heeft geleid tot het Nationaal Programma Onderwijs, voor herstel en ontwikkeling van het onderwijs tijdens en na corona. Wij hebben in 2022 samen met het onderwijs invulling gegeven aan de maatregelen uit het Nationaal Programma.

De termijn waarop de financiële middelen mogen worden besteed, is inmiddels verlengd tot en met schooljaar 2024-2025.

Relevante beleidsnota's

- [Twentse Visie op Vervoer](#) (2015)
- Integraal Onderwijshuisvestingsplan VO (2018)
- Preventievisie: 'Een nieuwe focus op preventie in het Sociaal Domein' (2019)
- Actieplan Preventie Jeugd (2020)
- [Twentse Belofte](#) (2020)
- [Kwaliteitskader Hengelse Voorschool](#) (2021)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo](#) (2022)

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat hebben we bereikt

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 In 2024 hebben minder kinderen en jongeren in Hengelo een onderwijsachterstand

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage leerlingen van 2,5 tot 13 jaar in Hengelo met het hoogste risico op onderwijsachterstanden (%) ¹	15% (2020)	15%	15% (2020)
Percentage peuters uit de doelgroep dat gebruik maakt van voorschoolse educatie (=bereik) (%) ²	80%	80%	80% ³

1 Het hoogste risico op onderwijsachterstanden wordt bepaald op basis van het opleidingsniveau van zowel de moeder als de vader, het land van herkomst van de ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op school.

2 De doelgroep zijn peuters met risico op onderwijsachterstand volgens definitie van de gemeente

3 Deze indicator komt uit een nieuwe monitor die nog niet geheel betrouwbaar is.

4.1.2 In 2024 behalen meer jongeren een startkwalificatie

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage jongeren (16 t/m 22 jaar) dat de school verlaat voordat een startkwalificatie is behaald (%) ¹	n.v.t.	10,4%	1,9% (2021) ²

1 Startkwalificatie: Een leerling beschikt over een startkwalificatie met een havo- of vwo-diploma of met een mbo-2 diploma. Een vmbo-diploma of een mbo-1 diploma volstaat niet als startkwalificatie. Een in Nederland gangbare leeftijdsgrens is 23 jaar bij schoolverlaten. Dat wil zeggen dat personen die bij schoolverlaten 23 jaar of ouder zijn en niet beschikken over een startkwalificatie niet tot de voortijdig schoolverlaters worden gerekend.

2 De monitor is de afgelopen jaren veranderd. Dat eerdere percentage was op een andere manier opgebouwd, vandaar dat het veel hoger is. Het is dus niet zo dat we nu ineens veel minder VS'ers hebben. In de tabel in de bijlage zie je ook de percentages door de jaren heen volgens de nieuwe definities.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 In 2024 passen de schoolgebouwen beter bij de leerlingenaantallen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Bezettingsgraad (%): benodigde aantal m2 gebaseerd op leerlingaantallen op basis van de verordening/beschikbare aantal m2 schoolgebouw	73% (2020)	75,0%	73,0%

4.2.2 In 2024 worden schoolgebouwen in Hengelo multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage schoolgebouwen voor het basisonderwijs in Hengelo dat een integraal kindcentrum bevat (%)	34,0%	34,0%	35,0%

Wat hebben we daarvoor gedaan

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

- De schoolzorgondersteuners zijn samen met de praktijkondersteuners bij de huisartsen en de sociaal activeringsmakelaar het preventieteam jeugd gaan vormen. Zie programma 6 voor verdere toelichting.
- De gemeente Hengelo heeft in 2022 samen met het onderwijs de financiële middelen vanuit het Nationaal Programma Onderwijs ingezet. Zo is extra schoolmaatschappelijk werk en jongerenwerk ingezet in het Voortgezet onderwijs (VO), is er aandacht geweest voor gezondheid op school en extra zorg ingezet op school. Er zijn groepstrainingen over gedrag en omgangsvormen geweest op VO-scholen en jongeren konden individuele begeleiding krijgen. Ook heeft het jongerenwerk tijdens pauzes en na schooltijd in overleg met leerlingen en school preventieve activiteiten ontwikkeld. Deze inzet loopt door tot het einde van het schooljaar 2022/2023. Door verlenging van de termijn waarop de middelen mogen worden besteedt, kunnen wij ook daarna blijven inzetten op het welbevinden van leerlingen.
- Wij hebben samen met het onderwijs een addendum op de Gelijke Kansen Agenda ingevuld, waardoor wij extra middelen hebben ontvangen om in te zetten voor preventie, zodat kinderen en jongeren gelijke kansen hebben zich te kunnen ontwikkelen.
- Wij hebben de pilot zorgintensieve scholen geëvalueerd. Naar aanleiding daarvan hebben wij besloten de pilot met aangescherpte doelen en voorwaarden voort te zetten tot en met schooljaar 2024-2025. De pilot gaat op deze scholen verder onder de naam Jeugdhulpteams (JHT).
- De gemeente Hengelo heeft samen met de kinderopvang en in afstemming met het onderwijs uitvoering gegeven aan de pilot voor passende Buitenschoolse Opvang voor schoolgaande kinderen tot 13 jaar. De pilot is in 2022 geëvalueerd en heeft goede resultaten opgeleverd. De BSO+ wordt, zoals opgenomen in het transformatieplan, als preventieve activiteit voortgezet.
- In 2022 heeft de gemeente Hengelo een vervolg gegeven aan de gesprekken met scholen rondom sociale veiligheid/schoolveiligheid. Mede op basis daarvan zijn preventieve activiteiten van partners ingezet.
- Wij hebben vanuit het CBS geen recente gegevens voor het percentage leerlingen van 2,5 tot 13 jaar met het hoogste risico op onderwijsachterstanden. Dit percentage van 15% dateert nog uit 2020 en vormde ook de basis voor het streefgetal in 2022.
Voor wat betreft het percentage peuters uit de doelgroep dat gebruik maakt van voorschoolse educatie hebben wij in 2022 gewerkt aan een nieuwe monitor. Wij werken nog aan de betrouwbaarheid ervan, maar zoals het er nu naar uitziet hebben wij daar het percentage van 80% in 2022 behaald.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

- De gemeente Hengelo heeft de werkwijze van het Perspectiefjaar overgenomen, door een life-coach in te passen in de reguliere RMC werkwijze. Het gaat hier om het begeleiden van jongeren in de leeftijdsgroep van 23 tot 27 jaar met problemen op meerdere leefgebieden.
- Het percentage jongeren dat de school verlaat voordat een startkwalificatie is behaald, lijkt te zijn gedaald. Dit is niet het geval, maar komt omdat de monitor het afgelopen jaar is veranderd. Het eerdere percentage (van 10,4%) was op een andere manier opgebouwd, vandaar dat het veel hoger is. Het Ministerie kijkt nu naar *nieuwe* voortijdig schoolverlaters; jongeren die aan het begin van het schooljaar staan ingeschreven op een school voor VO, MBO of VAVO en een jaar later niet meer zonder dat zij een startkwalificatie hebben behaald. Leerlingen van praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs zijn hierin niet meegenomen. Het gaat nu om het percentage nieuwe voortijdig schoolverlaters per startpopulatie in Hengelo. Het meest recente cijfer dateert uit 2021: 1,9%. Dit is als volgt berekend: in schooljaar 2020/2021 behoorden 6.634

leerlingen tot de startpopulatie in Hengelo. Een jaar later, bij de start van schooljaar 2021/2022 hebben 126 leerlingen voortijdig zonder startkwalificatie school verlaten. Daarmee is de uitval in het schooljaar 2020/2021 1,9% geweest. In het schooljaar 2018/2019 en 2019/2020 was dit respectievelijk 1,69% en 1,71%. Wij zien dus een stijging, wat wij toeschrijven aan de coronapandemie.

4.2.1 Schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

- De gemeente Hengelo heeft in 2022 met de schoolbesturen gewerkt aan een integraal huisvestingsplan (IHP) onderwijs. In het plan wat uiteindelijk ter besluit wordt voorgelegd wordt voor de schoolgebouwen in Hengelo het toekomstperspectief geschetst inclusief de financiële consequenties en planning. Dit heeft onder andere geresulteerd in het onderzoeken en opstellen van verschillende scenario's voor de uitvoering van het Hengelose IHP. De gemeenteraad is op 6 december 2022 in een politieke markt over het inhoudelijke proces en de onderscheiden scenario's bijgepraat.
- Het IHP leidt mogelijk tot aanpassing van de streefwaarden van deze indicator.
- De nieuwbouw van het Twents Vakcollege 't Woolde (aan de Bandoengstraat) is conform planning in 2022 opgeleverd en in gebruik genomen.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

- Het percentage schoolgebouwen voor het basisonderwijs dat een integraal kindcentrum bevat is licht gestegen. Dit komt door de sluiting van een onderwijsinstelling waar geen integraal kindcentrum was gevestigd.

Wat zijn we blijven doen

- De gemeente Hengelo heeft ook in 2022 de wettelijke taken rond het openbaar onderwijs uitgevoerd, zowel bestuurlijk als financieel. Hiervoor stuurden de stichtingen hun begroting en jaarrekening ter kennisname naar de gemeenteraad.
- Wij zijn ons blijven inzetten om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden in de voorschoolse periode en het primair onderwijs. Wij hebben dit gedaan door in te zetten op voldoende en kwalitatief goede plekken voor voor- en voerschoolse educatie (VVE) en te zorgen voor een goed bereik van de voerschool. De Rijksmiddelen onderwijsachterstandenbeleid (toegekend middels een specifieke uitkering (SPUK)) zijn toegekend voor de periode 2019-2022. In de financiële toelichting geven wij uitleg over budget dat wij hierop hebben overgehouden.
- Wij bieden leerlingen in de basisschoolleeftijd op maat (taal)ondersteuning.
- Wij hebben de Integrale Kindcentra voortgezet, want die zijn belangrijk om de doorgaande lijn van voerschool naar voerschool te stimuleren.
- Met het Expertisecentrum Jonge kind hebben wij gezorgd voor de kwaliteit van de voor- en voerschool en de ondersteuning voor jongere kinderen.
- In samenwerking met het onderwijs (PO, VO en SO/VSO) en het Expertisecentrum Jonge Kind hebben wij de zorgstructuur voor kwetsbare jongeren in het onderwijs verder ontwikkeld. Door in samenwerking met onze zorg- en welzijnspartners jongeren ondersteuning op school aan te bieden.
- De gemeente Hengelo heeft zich ook het afgelopen jaar ingezet op het bestrijden en voorkomen van verzuim bij jongeren. Wij gaven uitvoering aan de Nieuwe Twentse Belofte (regionaal programma met maatregelen ter voorkoming en bestrijding van voortijdig schoolverlaten van jongeren tussen de 12 en 23 jaar). In 2022 zijn er afspraken gemaakt over de intensivering van samenwerking tussen de VSO/ Pro scholen en de 14 Twentse gemeenten en het Werkplein Twente. Deze afspraken beogen dat RMC en de scholen nauw samenwerken om jongeren voor te bereiden op het verlaten van de school. Jongeren die de overstap maken van school naar werk of dagbesteding worden nog twee jaar na het verlaten van de school intensief begeleid. De resultaten hiervan zijn nog niet zichtbaar omdat deze afspraken pas dit schooljaar zijn ingegaan.
- Integrale vervoersondersteuning heeft voor de gemeente Hengelo in 2022 voorop gestaan binnen het leerlingenvervoer. Dit kochten wij regionaal als structureel maatwerkvervoer in. Met daarbij de mogelijkheid om in overleg met de ouders, de leerling en de school een persoonlijk vervoersontwikkelingsplan op te stellen. Daarin wordt de weg naar zelfstandig reizen naar school en de mogelijkheden van de leerling beschreven.

In verband met aflopende contracten per 1 juli 2023 voor het maatwerk vervoer (doelgroepenvervoer) is de gemeente Hengelo met 9 andere gemeenten in Twente een nieuw contracteringstraject gestart. Voor meer informatie hierover, zie doelstelling 6.2.5 in programma 6.

- In 2022 heeft het Taalpunt Hengelo haar certificering behaald. Samen met partners in de stad worden verschillende programma's ingezet om lage basisvaardigheden te optimaliseren. De gemeente Hengelo maakt laaggeletterdheid bespreekbaar bij werkgevers. Met verschillende programma's worden medewerkers ondersteund waardoor ze beter inzetbaar blijven op de arbeidsmarkt.
- De gemeente Hengelo heeft in 2022 samen met schoolbesturen het jaarlijkse programma onderwijshuisvesting opgesteld over nieuwbouw en aanpassing van gebouwen voor primair, voortgezet en speciaal onderwijs.
- Om het bewegingsonderwijs te ondersteunen hebben we ook in 2022 voldoende en functionele gymnastieklokalen ten behoeve van het onderwijs beschikbaar gesteld.

Wat heeft het gekost

4 Onderwijs	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	38	-	-	-
Lasten	20	-	-	-
4.1 Openbaar basisonderwijs	18	-	-	-
Baten	785	869	1.192	323
Lasten	6.143	6.503	6.243	260
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.358	-5.634	-5.051	583
Baten	2.476	5.755	4.799	-956
Lasten	5.122	8.187	6.305	1.882
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.646	-2.432	-1.506	926
Saldo 4 Onderwijs	-7.986	-8.066	-6.557	1.509

Financiële toelichting

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 583.000 voordeel)

- Wij hebben een schoolgebouw en diverse gymhallen afgestoten. Dit heeft geleid tot € 405.000 minder uitgaven op het gebied van onderhoud, energie en schoonmaakkosten.
- De gemeente Hengelo werkt met een reguliere onderhoudsplanning inclusief begroting en met een spoedbudget. In 2022 hebben wij geen gebruik hoeven maken van het spoedbudget onderhoud voor onderwijshuisvesting wat leidt tot een voordeel van € 100.000.
- Op het budget voor de vervanging van sportinventaris gymhallen (onderwijs) en sporthallen (sport, programma 5) houden wij op dit taakveld € 87.000 over echter zit de overschrijding op programma 5 Sport, per saldo budgettair neutraal omdat de budgetten voor hetzelfde doel benut worden.
- Bij de 2^e Beleidsrapportage is incidenteel budget aangevraagd voor de vergoeding instandhouding gymlokalen om onze wettelijke taak uit te voeren. Dit budget is aangevraagd op basis van schooljaren. Wij rekenen in kalenderjaren. Dit leidt tot het niet benutten van het aangevraagde budget (voordeel € 80.000).
- Het overige verschil bestaat uit diverse kleine afwijkingen.

De structurele effecten van bovenstaande afwijkingen werken we nader uit in de Zomernota 2023-2027.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 926.000 voordeel)

Binnen het onderwijsbeleid zien wij in 2022 meerdere geldstromen, Rijksmiddelen onderwijsachterstandbeleid, eigen middelen onderwijsachterstandenbeleid, Rijksmiddelen nationaal programma en daarnaast het Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC).

- De Rijksmiddelen onderwijsachterstandenbeleid (toegekend middels een specifieke uitkering (SPUK)) zijn toegekend voor de periode 2019-2022. De afgelopen jaren hebben wij minder kosten gemaakt. Dit komt doordat in de beginperiode de wettelijke taken die we moesten doen vanuit deze middelen beperkter waren, maar een opgaande lijn kennen. De jaarlijkse geldstroom is over de periode gelijk, maar de taken die we ervoor moeten doen kennen een stijgende lijn. Daardoor hebben we in 2022 budget overgehouden (vanuit

de restanten van eerdere jaren) en hebben wij in 2022 meer kosten kunnen toewijzen aan de Rijksmiddelen waardoor onze eigen begrote middelen minder belast zijn. Dit leidt tot een voordeel van €714.000. De middelen die we tot nu toe over hebben vanuit de SPUK mogen we ook in de nieuwe afrekenperiode (2023-2026) inzetten, naast de nieuwe uitkering die we voor dit doel krijgen (periode 2023-2026). Wij komen bij de Zomernota 2023-2027 terug op een bestedingsplan voor zowel de eigen middelen als de Rijksmiddelen, om onze bestaande taken uit te kunnen voeren.

- Daarnaast hebben we incidentele Rijksmiddelen gekregen voor het nationaal programma onderwijs waartegenover ook lasten gemaakt zijn. Dit leidt tot een verschuiving in de baten en lasten, Dit is per saldo budgettair neutraal.
- We hebben in 2022 een aanvullende subsidie ontvangen vanuit de centrumgemeente Enschede (zowel incidentele als structurele middelen) voor de uitvoering van de RMC functie (Regionaal Meld- en Coördinatiepunt voortijdig schoolverlaten). Bij de 2e berap was het nog onzeker of wij alle middelen zouden kunnen aanwenden in 2022 en in verband met de mogelijkheid van een terugbetaalverplichting hebben wij toen het voordeel nog niet gemeld. Inmiddels is duidelijk dat wij deze middelen juist ingezet hebben en niet terug hoeven te betalen en bedraagt het saldo voordelig € 170.000.
- Het overige verschil bestaat uit diverse kleine afwijkingen.

Toelichting nog te besluiten begrotingswijzigingen

Gedurende 2022 zijn er een tweetal begrotingswijzigingen als administratieve wijziging doorgevoerd, deze zijn hierdoor niet aan de raad voorgelegd middels een verzamelwijziging. De wijzigingen zorgen niet voor een resultaat of een uitzetting, maar betreffen enkel een herverdeling van middelen tussen programma's 4, 6 en 9, waardoor ze formeel besloten hadden moeten worden door de raad. In het raadsadvies van de Jaarstukken is er een voorgenomen besluit opgenomen over begrotingsafwijkingen met als doel deze alsnog goed te keuren. Voor programma 4 betekent dit een uitzetting van uitgaven van € 12.478. De middelen zijn in eerste instantie in programma 9 geland en worden middels deze wijziging op het juiste budget gezet om te kunnen inhuren.

5.2.5 Sport, cultuur & recreatie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Bruggink, Luttikholt en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

W. Groot en K. Boerrigter

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

Sportbeleid en sportaccommodaties

Na twee lastige corona jaren hebben wij nadrukkelijk aandacht besteed aan de verbinding van sport als middel voor onder andere gezondheid, preventie, onderwijs en jeugd(zorg). Naast de gevolgen van corona heeft ook de gas/energie ontwikkeling impact gehad de veranderende vraag van behoefte en aanbod.

Om een stimulerende en sportieve omgeving te bieden hebben wij ingezet op onder andere versterking van de openbare ruimte en verbinding met de omgevingsvisie.

Cultuur

Het culturele veld heeft zich staande gehouden na corona, maar de gevolgen zijn nog steeds merkbaar. Om de weerbaarheid van de sector te verbeteren hebben we geïnvesteerd in corona ondersteuningsmaatregelen.

Ondanks de nasleep van corona hebben we in 2022 in de volle breedte kunnen werken aan de drie programmalijnen van de Kunst- en Cultuurnota 2021-2024.

Daarnaast heeft de energiecrisis ook invloed op de culterele sector.

Openbaar groen

We willen voor onze bewoners en bezoekers een openbare ruimte die aantrekkelijk is en die klaar is voor de toekomst. Iedereen moet de buitenruimte kunnen gebruiken en iedereen moet er volop van kunnen genieten.

Relevante beleidsnota's

- [Kadernota Sport en Bewegen](#) (2017)
- Lokaal Sportakkoord 'Hengelo Inspireert' (2020-2022)
- [Kunst- en Cultuurnota Hengelo 2021-2024](#) (2021)
- Kwartier maken voor de Collectie Hengelo (2008)
- [Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022](#)
- [Nota Vrijetijdseconomie 2011-2021](#)
- [Horecavisie](#) (2016)
- Vitale coalities (2008)
- [Nota Snippergroen](#) (2015)
- [Groenplan Hengelo](#) (2015)
- [Bomenverordening](#) (2018)
- Meerjarenplan gezondheid (2019)
- [Een nieuwe focus op preventie](#) (2019)
- Kadernota Spelen (2016)
- Nota Hondenvoorzieningen (2017)
- Klimaatadaptatiestrategie (2022)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden Twente

Gildebor draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en sportaccommodaties.

Regionaal Bestuurlijk overleg Sport

Het regionaal Bestuurlijk Overleg Sport draagt bij aan het programma door onderlinge afstemming, kennisdeling en samenhang te bevorderen. Eind 2017 is er een regionale notitie 'Sport en Bewegen in Twente' gemaakt en onderschreven door alle 14 Twentse gemeenten. De verwachting is dat in 2023 een nieuwe visie wordt opgesteld.

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en het bevorderen van recreatie en toerisme.

Cultuurregio Twente

Cultuurregio Twente stelt geld beschikbaar ter bevordering van samenwerking tussen de kunst- en cultuursectoren in alle Twentse gemeenten. Het profiel van de Cultuurregio Twente en onderliggende ambities zijn door alle 14 Twentse gemeenten onderschreven.

Groene Partners

2 keer per jaar vindt het Groene Tafel overleg plaats met de groene partners. Naast de gemeente en Gildebor zijn hierbij aangesloten: Natuur- en Milieuraad Hengelo, Nederlandse Bijenhoudersvereniging, Groei- en Bloei, IVN, KNNV en het NIVON.

Wat hebben we bereikt

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

5.1.1 In 2024 sporten, bewegen en spelen meer inwoners van Hengelo

We hebben inwoners in Hengelo geïnformeerd over en aangezet tot (meer) sport en bewegen. Op deze manier stimuleerden we inwoners te sporten en te bewegen. Ook werden ze aangezet tot een actievere en gezondere leefstijl. Hiervoor hebben wij sport- en beweegaanbieders ondersteund met subsidies, kennis en inzet van professionals (combinatiefunctionarissen).

In 2022 hebben we weer bereikt dat er een betaalbaar aanbod van sportaccommodaties is. Het aanbod sluit aan bij de behoeften en mogelijkheden van de inwoners. De accommodaties voldoen aan de eisen van NOC*NSF en de sportbonden.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage volwassen Hengeloërs (>18 jaar) dat aangeeft één maal per week of vaker te sporten of intensief te bewegen (%)	71,0%	72,0%	72,5%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar (%)	60,0%	60,0%	60,0%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor jongeren tot 12-18 jaar (%)	38,2%	40,0%	42,0%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over de mogelijkheden voor volwassenen om te sporten en te bewegen in de openbare ruimte in Hengelo (%)	65,2%	66,0%	67,0%

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

5.2.1 In 2024 waarderen inwoners en bezoekers het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor (de diversiteit van) het aanbod van culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,0	7,0	6,9
Het rapportcijfer dat inwoners geven aan de kwaliteit van de culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,1	7,1	7,2
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor het behoud van het cultureel erfgoed van Hengelo, zoals monumenten (cijfer 1-10)	8,0	8,0	6,2

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

5.3.1 In 2024 zijn inwoners meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'In mijn buurt is voldoende groen' (%)	77,1%	77,7%	78,0%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden' (%)	63,7%	63,7%	62,0%
Percentage openbaar groen ten opzichte van de totale openbare ruimte (%)	51,3%	51,3%	51,3%

5.3.2 In 2024 kent Hengelo meer biodiversiteit in de openbare ruimte.

Beleidsindicatoren	Werkelijk	Begroting	Werkelijk
Oppervlakte ecologisch beheerde bermen en graslanden (hectare)	107,5	236	227

Wat hebben we daarvoor gedaan

5.1.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

In 2022 hebben de Special Olympics Nationale Spelen (SONS) plaatsgevonden in Twente. Met duizenden sporters was het evenement een groot succes. De SONS gaven invulling aan de volgende thema's:

- Meedoen door kwetsbare doelgroepen/gehandicaptensport
- Sport en bewegen voor een vitale en gezonde samenleving
- Talenterkenning, ontwikkeling en ondersteuning

Deze thema's kwamen ook aan de orde in het lokaal sportakkoord 'Hengelo Inspireert' en de leefstijl interventie. In 2022 vond de start van de leefstijl interventie plaats. Binnen deze regelingen is er specifieke aandacht besteed aan kwetsbare doelgroepen en het versterken van de sociale basis.

De aanvragen binnen deze regelingen waren inhoudelijk en operationeel breed en droegen bij aan:

- Het bevorderen van kansengelijkheid

- Het bevorderen van bewegen in het dagelijks leven
- Een vitale sportsector behouden en ontwikkelen

Om het aanbod en de behoefte goed in te richten hebben combinatiefunctionarissen veel verschillende sport en beweeg activiteiten georganiseerd. Ook sportverenigingen en aanbieders hebben bijgedragen bij het aanbieden van het sport- en beweegaanbod voor (kwetsbare) doelgroepen.

In 2022 heeft Hengelo Sport vijf vakleerkrachten ingezet op vijf primair onderwijsinstellingen. Concreet heeft dit geleid tot bevordering op de motorische vaardigheden van kinderen. En tot een (betere) kennismaking met sport. Door het aanbod van Hengelo Sport heeft elk kind 26 uur extra beweging gemaakt. Dit vond plaats binnen het reguliere aanbod voor het primaire onderwijs.

Na twee lastige (corona) jaren zijn ook de activiteiten bij verenigingen weer volledig opgepakt. Ondanks dat alles weer mogelijk was in 2022 gaven verenigingen wel aan dat corona en de gas en energie ontwikkelingen impact hadden op het aantal leden, vrijwilligers en het aanbod. Hierdoor zijn de activiteiten grotendeels in het voorjaar gestart en zijn niet alle budgetten opgegaan. De activiteiten waren gericht op sportkennismaking, sporten met een beperking, sportstimulering, duurzaamheid en deskundigheidsbevordering.

Om sport en bewegen te stimuleren is de inventaris en het onderhoud van gymlokalen en sporthallen geactualiseerd. Voor de buitensport zijn twee velden gerenoveerd. Bij Juliana '32 is het kunstgrasveld gerenoveerd met kurk en in Beckum het natuurgrasveld. Er zijn geen chemische gewasbestrijdingsmiddelen gebruikt voor het onderhoud van sportvelden.

We onderzoeken de mogelijkheid om sportpark Veldwijk opnieuw in te richten. Hierbij wordt uitvoering gegeven aan de afspraken uit de intentieovereenkomst met de voetbalacademie. De streefdatum voor huisvesting van de academie is verlengd van 01 juli 2023 tot 01 juli 2024. In deze uitvoering is er nadrukkelijk aandacht besteed aan een integrale verbinding binnen het sociaal domein en fysiek.

Twentebad

Nadat vrijwel alle beperkingen wegvielen is het gelukt om de begrote inkomsten te realiseren. De behoefte om te sporten en bewegen in het water was groot. In 2022 zijn er 455.000 bezoekers geweest. Dit zijn 165.000 bezoekers meer dan in 2021 (290.000). Voor corona (2019) waren er 470.000 bezoekers.

Door twee jaar corona waren de wachtlijsten voor zwemles erg lang. Eind 2022 waren de wachtlijsten weer op normaal niveau. Ook is er (tijdelijk) meer ruimte gegeven aan zwemles ten opzichte van recreatief zwemmen.

In 2022 zijn weer meer mensen lid geworden van het Twentebad. Zowel bij het banenzwemmen als bij de deelname aan de groepslessen is sprake van een stijgende lijn. De eerste zwaardere zorggroepen zijn ook gestart. De belangstelling hiervoor was groot. Er is besloten om vanaf oktober om op donderdagochtend (uitgezonderd schoolvakanties) te stoppen met vrij recreatief zwemmen ten gunste van bezoekers met tijdelijke of chronische beperkingen.

Door het aanpassen van de programmering is er voldoende beweegruimte in het water de kwetsbare doelgroepen. De ruimte voor omkleeden en begeleiding is nog niet geëvalueerd.

De complexe situatie op de arbeidsmarkt heeft veel invloed gehad op het team en de bezoekers. Door wisselingen in onder andere roosters en instructeurs/trainers hebben doelgroepen dit als lastig ervaren.

Helaas is er op het gebied van gepland onderhoud en het verhelpen van storingen veel overlast geweest. Lange levertijden hebben gerealiseerd in vertraging en niet alles is uitgevoerd. De aanbesteding van de renovatie van de buitenbaden, ligweide, badmeesterstoren en horeca is succesvol verlopen.

5.2.1. Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

In de Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 hebben we drie programmalijnen benoemd. In 2022 hebben we gewerkt aan deze programmalijnen: 1. Versterken van culturele infrastructuur 2. Bevorderen deelname kunst en cultuur 3. Ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling. Hieronder wordt de voortgang in 2022 puntsgewijs toegelicht.

1. Versterken van culturele infrastructuur

- De versterking van de culturele infrastructuur hebben we doorgezet door te subsidiëren vanuit toetsing op artistiek-inhoudelijke en maatschappelijke kwaliteit. Net als bij de culturele kernvoorzieningen hebben we samen met de aanvullende culturele instellingen Museum Hengelo en RTV Hengelo hun profiel beschreven en prestatie-indicatoren vastgesteld om prestaties jaarlijks te kunnen monitoren. Met de andere aanvullende culturele instellingen zijn de gesprekken hierover in 2022 gestart.
- De raad heeft in november een motie aangenomen over ondersteuning van de lokale omroep 1Twente Hengelo. Daarnaast is er besloten om met de organisatie in gesprek te gaan over de bijdrage die 1Twente kan leveren aan het verbeteren en versterken van de onafhankelijke lokale journalistiek.
- In de Kunst- en Cultuurnota is budget opgenomen om de toekomstbestendigheid van Museum Hengelo te onderzoeken en haar plaats in het Hengelose veld te bepalen. Eind 2022 hebben we gezamenlijk een opdrachtformulering opgesteld en is de onderzoeksoopdracht bij Museum Hengelo uitgezet.
- In gesprek met zowel de culturele kernvoorzieningen als het amateurkunstveld is gebleken dat een halfjaarlijks overleg niet de vorm is om samenwerking daadwerkelijk op gang te brengen. Wat wel werkt is om elkaar op gezamenlijke thema's te vinden, zoals de Week van de Amateurkunst en het convenant tussen Oyfo en het amateurkunstveld over het gebruik van de Oyfo Theaterzaal. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de motie "Uitwerking relatie Amateurkunstverenigingen en Kernvoorzieningen" en is er onder het amateurkunstveld en de kernvoorzieningen een onderzoek uitgezet naar de wensen en mogelijkheden om meer tot elkaar te komen.
- We hebben de kunst- en cultuursector verbonden met partijen die uitvoering geven aan evenementen beleid. Bijvoorbeeld door het periodieke Bruisende Binnenstad-teamoverleg.

2. Bevorderen deelname kunst en cultuur

- Het platform Jeugdplein Hengelo, met laagdrempelig, naschools kennismakingsaanbod voor sport, cultuur en welzijn/ontmoeting, is aan een update toe. In februari 2023 is de motie "Vandaag te doen in ons Hengelo" aangenomen met eenzelfde thema. In het voorjaar van 2023 wordt een onderzoek uitgevoerd naar een goed vervangend platform. Hierbij zoeken we naar logische verbindingen met bestaande informatiekanalen.
- Naar aanleiding van de "Hoofdlijnenbrief cultuur 2022: Herstel, vernieuwing en groei" heeft het Rijk aan gemeente Hengelo een Specifieke Uitkering toegekend onder de naam Impuls Jongerencultuur 2022. Deze tijdelijke, extra impuls stimuleert activiteiten en vormen van eigentijdse cultuurbeoefening door jongeren. Met de middelen van deze uitkering hebben we uitvoering kunnen geven aan het project Studio 15 Talenthuis 2022-2023; dit project is een gelijkwaardige samenwerking tussen Oyfo, Metropool en Wijkkracht. Kaliber Kunstenschool, als initiatiefnemer van het oorspronkelijke concept, is daarbij betrokken als ondersteuner en kennispartner. Studio 15 zal naar verwachting rond zomer 2023 haar deuren kunnen openen.

3. Ruimte voor vernieuwing en ontwikkeling, Beeldende Kunst en atelierbeleid

- We hebben gesprekken gevoerd met de broedplaatsen en atelierorganisaties over de huidige stand van zaken over werkruimte voor beeldend kunstenaars en over toekomstig atelierbeleid. Ook hebben we een enquête uitgezet onder professioneel beeldend kunstenaars om een beeld te krijgen van de behoefte aan werkruimte voor kunstenaars. De uitkomsten hiervan gebruiken we als basis om in het voorjaar van 2023 het nieuwe atelierbeleid vast te stellen. We zetten onder andere in op doorstroming van beschikbare ateliers en projectruimte bij broedplaatsen.
- In 2022 zijn twee broedplaatsen vol van start gegaan. Broedplaats Oogst met een aantrekkelijke programmering voor jong en oud. Kunstenwerkplaats Möllerwerf heeft in 2022 de eerste evenementen, exposities/ tentoonstellingen, workshops georganiseerd.
- Met de toekenning van de subsidie "Presentatie beeldende kunst" aan stichting SchouwArt is er een kunstpodium ontstaan in de binnenstad, waar per september 2022 al een aantal exposities te zien zijn geweest. Het kunstpodium is tijdelijk gehuisvest in de Schouwburg Hengelo totdat er een prominente locatie in de binnenstad is gevonden.
- In 2022 is de gemeentelijke kunstcollectie gecategoriseerd op basis van waarde (A, B en C). De categorie A werken worden per voorjaar 2023 ondergebracht bij een externe kunstopslag. De categorie B en C werken krijgen plek in het depot van het stadhuis. Daarmee kan het gemeentelijk kunstdepot aan de Weusthagstraat worden afgestoten. Het kunstregistratiesysteem is voorbereid op migratie naar een nieuw systeem, dat in 2023 operationeel wordt.

Ook in 2022 ondervond het culturele veld nog het effect van corona. Daarom hebben wij twee regelingen voortgezet namelijk de regeling Urgente Financiële tekorten en de regeling Versterking en Vernieuwing. Met de eerste regeling hebben we ons doel bereikt om de impact van de coronamaatregelen in 2022 geen nadelig effect te laten hebben op de bestaande lokale culturele infrastructuur. Met de tweede regeling hebben we ons doel bereikt om de lokale culturele sector in (post)coronatijd te versterken en vernieuwen.

De energiecrisis raakt ook het maatschappelijk veld. Om de betreffende organisaties steun te bieden heeft de gemeenteraad in november 2022 de resterende middelen uit de Motie Wederopbloei bestemd voor het instellen van een Hengeloos Energiefonds voor Maatschappelijke Organisaties. Hiermee leveren we, conform de motie, een maatwerkoplossing per organisatie.

De Erfgoedcommissie werd in 2022 nog meer bij ontwikkelingen in de stad betrokken dan voorgaande jaren. Onder andere bij Hart van Zuid. Niet alleen bij verbouwingen van monumentale of karakteristieke panden, maar ook bij ontwikkelingen waarbij er sprake is van erfgoed, maar waar er geen formele bescherming is geregeld. Het aantal uitgebrachte adviezen is toegenomen. Daarbij zijn alle adviezen dit jaar door het college overgenomen. Het aantal uitgebrachte adviezen is toegenomen. Daarbij zijn alle adviezen door het college overgenomen. Het verschil tussen het realisatiecijfer en de streefwaarde voor de indicator voor behoud van cultureel erfgoed in 2022, wordt gezien als een eenmalige afwijking. In 2021 waren cijfer en streefwaarde in overeenstemming met elkaar en we hebben onze aanpak in 2022 niet aangepast. Door ziekte was de ambtelijke capaciteit voor erfgoed in 2022 veel lager dan normaal, wat ook een verklaring kan geven.

De Puiencommissie heeft een belangrijke rol bij aanpassingen van panden in de binnenstad. De discussie gaat verder dan alleen de pui op de begane grond, maar richten zich ook steeds meer op herbestemming en aanpassing van de gevels op de verdiepingen en reclame-uitingen. Door goed overleg met eigenaren, huurders en betrokken collega's intern werden projecten besproken en uitgevoerd. De commissie kon snel schakelen en kwam indien gewenst op locatie. Een belangrijke transformatie van het pand op de hoek Molenstraat en Molensteeg is gestart. Het pand wordt opgesplitst in een winkel en enkele appartementen. Voor de eerste keer is na inmenging van de commissie een nieuwbouwpand aan de Pastoriestraat opgeleverd. Daarnaast lopen er nog diverse projecten.

5.3.1 Inwoners zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo

- In de binnenstad zijn ondergrondse groeivoorzieningen aangebracht voor de bomen, en er is hoogwaardige beplanting aangebracht in cortenstalen bakken. Op het marktplein is (wordt) groen en water toegevoegd.
- Op verschillende plekken in de stad is geïnvesteerd in duurzame vervanging van het groen. Te denken valt aan het groen bij de Bellinckhof, Kirunastraat, Kor Kuilerstraat en het Lijsterpark. Participatie met bewoners was hierin belangrijk.
- Hengelo heeft meegedaan met het NK tegelwippen en heeft de tweede plaats behaald in de categorie 'middelgrote gemeenten'. Een goede prestatie en daarmee gaven we een impuls aan het vergroenen en ontstenen van de stad.
- In de wijken Woolde, Noord en Slangenbeek is het project Van Grijs naar Groen gereed. Voor de Wilderinkshoek hebben de gesprekken plaatsgevonden met initiatiefnemers, zijn de ontwerpen voor twee projecten gereed en is de uitvoering daarvan in voorbereiding. Ook in de wijk Groot Driene Driene hebben gesprekken met initiatiefnemers plaatsgevonden; de uitvoering is in voorbereiding.
- In Dalmeden is gestart met een vergroeningsproject in samenspraak met bewoners naar aanleiding van een oproep van KRO/NCRV voor een Tv programma '12 straten groener'.
- We zijn aan de slag gegaan met de bestuurlijke opdracht 'Revitalisering kinderboerderij en zuidelijke entree Weusthagpark' (Erve Weusthag). De Vrienden van het Weusthag hebben in januari 2022 het Concept Beheerplan Landschapspark Weusthag opgesteld. In augustus is aan de Vrienden een LEADER-subsidie toegekend door de provincie, met een co-financiering van de gemeente. In november heeft een Natuuratelier plaatsgevonden van de Vrienden, begeleid door de provincie (Natuur voor Elkaar). De rol van de gemeente is vooralsnog faciliterend.
- In december is een start gemaakt met de werkzaamheden voor het Natuurcentrum Weusthag.
- Op verschillende plekken is extra groen toegevoegd, o.a. aan de Josef Haydnlaan, Olympisch park, Mussenstraat, Oldenzaalsestraat en Schumanstraat. Ook zijn in diverse grasvelden stinzenbollen aangeplant.

5.3.2 Hengelo kent meer biodiversiteit in de openbare ruimte

- De uitvoering van de omvorming van bermen en graslanden naar kruidenrijk grasland - ter bevordering van de biodiversiteit - loopt gefaseerd volgens de aangepaste planning (conform de raadsinformatiebrief van 1 november 2022).
- Bij projecten is ingezet op het behoud van waardevolle bomen en groenstructuren, vitale herplant en meer ruimte voor groen. Onder andere bij de herinrichting omgeving Twentebad en Marskant, en de in voorbereiding zijnde projecten Campus Driene en winkelcentrum Groot Driene.

Wat zijn we blijven doen

Sport

- We hebben sporten- en bewegen gestimuleerd op scholen, in wijken en bij sport- en beweegaanbieders. Hierin blijven wij kijken naar specifieke doelgroepen (o.a. jeugd, mensen in een kwetsbare positie, mensen met een beperking). De activiteiten en begeleiding zijn georganiseerd door verenigingen en combinatiefunctionarissen. Het sportkennismakingsaanbod bij (speciaal) basisonderwijs heeft een vervolg gekregen.
- We blijven ons richten op het realiseren van duurzame verbindingen tussen sport- en beweegaanbieders en onderwijs-, zorg- en welzijnaanbieders. Sport blijft als middel ingezet worden voor onder andere jeugd(zorg), gezondheid, preventie en eenzaamheid. Dit blijven wij doen met de subsidiemogelijkheden en het lokaal sportakkoord.
- De topsport en talentontwikkeling blijven we stimuleren door de FBK-Games te subsidiëren en het Twentebad te faciliteren. Ook blijven wij aandacht geven om sport- en beweeg initiatieven plaats te laten vinden in onze accommodaties en voorzieningen.
- De accommodaties blijven betaalbaar voor inwoners en verenigingen. We blijven onze accommodaties aantoonbaar schoon en veilig houden volgens de eisen van NOC*NSF. Het Twentebad houdt het keurmerk Veilig & Schoon.
- We blijven sport en bewegen nadrukkelijk aandacht geven in de omgevingsvisies waardoor aanbod in de openbare ruimte wordt versterkt. Dit draagt bij aan een vitale en gezonde omgeving. Wij blijven ons inzetten voor het verduurzamen van accommodaties en velden (duurzame kurk toplaag). Ook dragen wij bij aan de regionale ontwikkelingen voor een vitale en gezonde omgeving.
- We blijven ons inzetten om het sport- en beweegaanbod beter vindbaar te maken.

Cultuur

- We hebben de subsidie aan de culturele kernvoorzieningen Oyfo, Schouwburg Hengelo, Metropool Poppodium van Twente (samen met de gemeente Enschede) en de Bibliotheek Hengelo gecontinueerd ten einde een sterke basisinfrastructuur voor kunst en cultuur in Hengelo te houden. De kwaliteit van de culturele kernvoorzieningen hebben we beoordeeld op basis van het Cultureel Waardemodel en daarbij getoetst op gelijkwaardige wijze op de inhoudelijke en de maatschappelijke kwaliteit van de instelling. Het profiel van de instelling bepaalt de context van de beoordeling.
- Cultuurregio Twente: De 14 Twentse gemeenten hebben in 2019 gezamenlijk ingestemd met het Cultuurprofiel van de regio Twente voor de periode 2021-2024. We hebben gewerkt aan de samenwerking, verschillende projecten en verdere uitwerking van een uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma volgt in 2023.
- We hebben de subsidie aan 36 amateurkunstverenigingen gecontinueerd, zodat zij in de volle breedte en met hun diversiteit in staat waren om een bijdrage te leveren aan het kunst- en culturaanbod.
- We hebben de subsidie aan organisaties voor beeldende kunst (HeArtpool, MHHK) en ateliers (SWWK en Ateliers '93) gecontinueerd, zodat er in de basis voldoende mogelijkheden zijn om beeldende kunst professioneel uit te voeren.
- We hebben de subsidie aan organisaties voor cultureel erfgoed (Museum Hengelo, Historisch Archief Beckum en Historie Brandweer Hengelo) gecontinueerd, om de geschiedenis van de stad zichtbaar te houden.
- We hebben de subsidie aan 1Twente Hengelo gecontinueerd, als de lokale publieke omroep die voorziet in een lokaal media-aanbod en staat voor onafhankelijke journalistiek.
- We hebben de financiering voor het programma Cultuureducatie met Kwaliteit gecontinueerd. Ook de schoolbesturen voor het Basisonderwijs en (voortgezet) Speciaal Onderwijs, Fonds Cultuurparticipatie en

de Provincie Overijssel hebben bijgedragen. Het resultaat was een breed en divers aanbod van kunst- en cultuureducatie op alle scholen in Hengelo onder de naam CultuurwijsHengelo.

- We hebben de subsidie aan diverse culturele activiteiten zoals carillonbespelingen, 4 mei Herdenking en Koningsdag gecontinueerd, zodat kunst en cultuur de stad leefbaarder maken en reuring geven. In 2022 zijn de eerste gesprekken met de Hengelose Oranjevereniging gevoerd over hun subsidiëring. In de loop van 2023 komt er een voorstel om de financiering van Koningsdag bij Hengelo promotie onder te brengen.
- De cultuurmakelaar is in het sociaal domein actief geweest. Vanuit het perspectief van meedoen en persoonlijke ontwikkeling heeft zij de verbinding tussen cultuur en sociaal domein gelegd. Cultuur zet ze hier als (preventie)middel in.
- Er is iets minder gebruik gemaakt van de regelingen Culturele Initiatieven en Tegemoetkoming huur Stadhuishal/Podiumbudget. De coronaregeling Versterking en Vernieuwing voorzag al in veel behoefte. Verder hebben we twee rondes van de Stimuleringsregeling Beeldende Kunst uitgezet, waaruit we 17 aanvragen geheel of gedeeltelijk hebben toegekend. De adviescommissie BKV adviseerde over deze aanvragen, hierbij werd de Fair Practice code gehanteerd.

Cultureel erfgoed

- We geven een vervolg aan de inventarisatie van post-'65 architectuur (panden en objecten).
- Voor aanwijzing van waardevolle panden en gebieden is continu aandacht.
- We houden aandacht voor het erfgoed in Hart van Zuid.
- We geven vervolg aan ontwikkeling kerkenvisie.
- We bereiden de nieuwe beleidsnota Cultureel Erfgoed 2022-2026 voor. Omdat nog niet duidelijk was of er voor de Omgevingswet een nieuwe beleidsnota geschreven moest worden of dat erfgoed op een andere manier in deze wet verwerkt zou moeten worden, is deze nog niet opgesteld.
- We subsidiëren de restauraties van cultureel erfgoed, zoals monumentale panden, Tuindorp 't Lansink, begraafplaatsen, herdenkingsmonumenten, studies voor herbestemming karakteristieke boerderijen en opstellen en communicatie/PR projecten gerelateerd aan erfgoed.
- We adviseren eigenaren op het gebied van restauratie, onderhoud, energiezuinigheid.
- We initiëren projecten op het gebied van erfgoed en brengen die in de uitvoering.
- We begeleiden en adviseren eigenaren van winkelpanden in de binnenstad in een proces van ontwerp naar uitvoering voor wijziging van de gevel op de begane grond. Tevens adviseren we eigenaren van winkelpanden in de binnenstad in passende reclamevoering. Ook adviseren en (beperkt) subsidiëren van onderhoud of wijzigingen op de verdiepingen van winkelpanden in de binnenstad.
- We subsidiëren kwalitatief goede verbouwingen van (winkel)panden in de binnenstad.

Openbaar groen en recreatie

- Gildebor bleef de stad onderhouden volgens de vastgestelde beeldkwaliteitsnormen.
- Wij bleven ons inzetten voor een prettig woon- en leefklimaat in de stad. Dit door, waar mogelijk, te zorgen voor voldoende, gevarieerd en goed onderhouden openbaar groen. Daarbij houden wij rekening met de verschillende gebruiks- en natuurfuncties en met toekomstige klimaatontwikkelingen.
- In maart en in oktober vond het overleg plaats met onze externe groenpartners tijdens de Groene Tafel. Het doel is om elkaar te informeren over actualiteiten op het gebied van groen in Hengelo. Ook delen wij kennis en werken aan gezamenlijke groenprojecten en/of -activiteiten in Hengelo.
- De externe groenpartners hadden ook in 2022 een adviserende rol bij zwaardere ingrepen in de hoofdgroenstructuur. Zo hebben zij geadviseerd bij het Twentebad, Marskant en winkelcentrum Groot Driene.
- Samen met onze externe groenpartners stimuleerden wij bewoners om tuinen groener te maken en te houden. We zijn hiervoor aangesloten bij de landelijke campagne van de Stichting Steenbreek. Daarnaast hebben we actief campagne gevoerd in het kader van het Nederlands Kampioenschap Tegelwippen.
- Wij zorgden voor uitdagende, veilige en goed onderhouden speel- en ontmoetingsplekken, afgestemd op de bevolkingssamenstelling in de wijken en buurten. Ook in 2022 zijn meerdere speelplekken en schoolpleinen volgens dit principe (her)ingericht, in participatie met de school / bewoners.
- Wij zorgden voor voldoende voorzieningen voor vrije beoefening van sport en spel in de openbare ruimte (de zgn. 12+ speelplekken), zoals trapvelden, tafeltennistafels en basketbalvoorzieningen.
- Vrij spel is en bleef overal waar dat veilig kan in de openbare ruimte toegestaan (informeel spelen).

- De kinderboerderij gaf ook in 2022 bezoekers de mogelijkheid om te ontspannen, te recreëren en in contact te komen met dieren en planten.
- We subsidiëerden recreatieparken in regionaal verband
- Regionaal en landelijk vond afstemming en samenwerking plaats op het gebied van de aanpak van de eikenprocessierups.
- We bleven actief bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en andere bestuivende insecten, zoals onder andere afgesproken in het Bijenconvenant.
- We bleven streven naar meer biodiversiteit, o.a. door ecologisch beheer van bermen en graslanden en variatie in de soortkeuze van bomen en beplantingen.
- Wij bleven maatregelen nemen om water langer vast te houden in het gebied, o.a. door afkoppelen, aanleg van wadi's en bergingsvijvers, meer ruimte voor de beken en het stimuleren van de vergroening van tuinen en groene daken.

Wat heeft het gekost

5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	57	151	108	-43
Lasten	523	658	526	132
5.1 Sportbeleid en activering	-466	-507	-418	89
Baten	4.270	4.656	4.821	165
Lasten	8.500	9.006	8.937	69
5.2 Sportaccommodaties	-4.230	-4.350	-4.116	234
Baten	1.814	1.861	2.089	228
Lasten	7.129	7.982	8.835	-853
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-5.315	-6.121	-6.746	-625
Baten	-	-	-	-
Lasten	364	369	370	-1
5.4 Musea	-364	-369	-370	-1
Baten	-	-	-	-
Lasten	310	314	218	96
5.5 Cultureel erfgoed	-310	-314	-218	96
Baten	59	59	58	-1
Lasten	2.644	2.645	2.644	1
5.6 Media	-2.585	-2.586	-2.586	-
Baten	-	76	163	87
Lasten	6.827	6.890	6.729	161
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.827	-6.814	-6.566	248
Saldo 5 Sport, cultuur en recreatie	-20.097	-21.061	-21.020	41

Financiële toelichting

5.1 Sportbeleid en activering (€ 89.000 Voordeel)

Doordat we een deel van de specifieke uitkering (SPUK) inzetten voor het lokaal sportakkoord 2023 is er een nadeel op de baten en een voordeel op de lasten van € 43.000. Per saldo is dit budgettair neutraal. Daarnaast is er minder gebruikt gemaakt van subsidieregelingen waardoor we € 33.000 minder hebben uitgegeven, hiervoor verwijzen we naar paragraaf 6.8 (subsidies). Voor een bijdrage aan de Special Olympics was er € 45.000 begroot. Deze bijdrage hadden we echter in een eerder jaar al voldaan.

5.2 Sportaccommodaties (€ 234.000 voordeel)

Het voordeel op de baten is voornamelijk te verklaren door de bijdrage SPUK IJZ ronde 3. We hebben een bijdrage van € 201.000 (voordeel) ontvangen voor corona gerelateerde lasten eind 2021 en begin 2022. Daarnaast hebben wij een schadevergoeding ontvangen voor herstel van de lekkage van het Twentebad. Een deel van de herstel werkzaamheden is in 2022 uitgevoerd en een deel wordt in 2023 uitgevoerd. Door toerekening van schadevergoeding Twentebad aan het jaar waarin de herstelwerkzaamheden plaats vinden hebben we een nadeel van € 94.000 op de inkomsten. Per saldo is het voordeel op de inkomsten € 106.000.

Door de zachte winter van 2022, houden wij geld over op energielasten (voordeel van € 98.000). Het onderhoud van de sporthallen, belastingen en verzekeringen is goedkoper uitgevallen dan verwacht (voordeel van € 234.000). Wij hebben het onderhoud aan gemeentelijke accommodaties uitgevoerd zoals verwacht. Op het incidentele onderhoudsbudget houden wij € 122.000 over. Bij de Zomernota komen wij terug met een nieuwe inschatting van de begrote lasten.

Het Twentebad heeft, na twee corona jaren, een goed jaar gehad. Nadat alles weer mogelijk was in maart heeft het Twentebad meer inkomsten ontvangen dan een normaal jaar (2019). De hogere inkomsten zijn begroot bij de 2e Beleidsrapportage. Doordat de inzet van personeel niet was begroot levert dit een nadeel op van € 171.000 op het inhuurbudget. Bij de Zomernota komen wij terug met een inschatting van inkomsten en lasten. Voor de vervanging van sportinventaris gymhallen (onderwijs) en sporthallen (sport) hebben wij op dit taakveld een nadeel van € 105.000; er zit eenzelfde voordeel op programma 4 onderwijs, per saldo budgettair neutraal.

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 625.000 nadeel, waarvan € 268.000 is gelinkt aan de Bestemmingsreserve Schouwburg en € 126.000 budgetoverheveling)

Het nadeel op dit taakveld bestaat uit een aantal voor- en nadelen:

- In 2019 heeft de Gemeente Hengelo een bijdrage gedaan in de huisvesting van Oyfo op het Hazemeijer complex. Het was de bedoeling om deze bijdrage als geheel te activeren en in onze balans op te nemen onder de immateriële vaste activa. Eind 2022 bleek dat dit voor een deel van € 1.260.000 op basis van de regelgeving in het BBV niet kan, omdat de ontvanger dit bedrag niet op de balans heeft staan (dit is ook niet verplicht). We hebben hier geen schriftelijke afspraken over gemaakt en wij moeten hierin op basis van het BBV de werkwijze van de ontvanger volgen. Daarom moeten we dit bedrag ineens afboeken.
- Voor de Schouwburg zouden we, conform onze begroting, een bedrag van € 268.000 toevoegen aan de voorziening onderhoud vastgoed voor het deel 'theatertechniek'. Omdat voor dit deel nog geen vastgesteld onderhoudsplan is, is dit op basis van de regelgeving in het BBV niet toegestaan. We voegen ditzelfde bedrag daarom voor hetzelfde doel toe aan de Reserve onderhoudswerkzaamheden Schouwburg, totdat het onderhoudsplan is vastgesteld. Dit zorgt voor een voordeel in programma 5 en een nadeel in programma 9.
- Er is een voordeel van € 126.000 vanuit de coronamiddelen voor cultuur, dit bedrag is meegenomen in de budgetoverheveling.
- In 2022 waren verschillende middelen beschikbaar voor de herhuisvesting van de fysieke kunstcollectie en de overgang naar het nieuwe digitale kunstregistratiesysteem. Door vertraging is het echter niet gelukt om deze middelen voor onderhoud van gebouwen en onderhoud van materieel in 2022 uit te geven waardoor een voordeel is ontstaan van € 91.000. Beiden projecten zullen, mede dankzij in 2022 gemaakte afspraken, in 2023 worden afgerond. Hiervoor volgt een voorstel in 2023.
- De voorziening "Wachtgeld Muziekschool" (nummer 522) kan vrijvallen wat zorgt voor een voordeel van € 170.000. De voorziening was gevormd voor (wachtgeld) verplichtingen vanuit de reorganisatie van de Muziekschool Hengelo. Nagenoeg alle verplichtingen zijn in 2022 afgehandeld. Er rest nog een potentieel te betalen bedrag in verband met de overgang van pensioenfonds ABP naar Pfw. ABP heeft eerder als indicatie aangegeven dat er geen exit-lasten zullen zijn, maar dat de definitieve berekening pas in 2023 kan worden opgemaakt. Dit is geen basis voor het in stand houden van een voorziening, daarom moet deze worden opgeheven. Eventuele exit-lasten zullen wij verantwoorden in de Beleidsrapportages.
- Er is een voordeel op baten en nadeel op lasten van € 233.000 vanuit subsidie voor controle van coronatoegangsbewijzen. Hiervoor hebben we geld ontvangen van het Rijk. Per saldo is dit budgetneutraal.

5.5 Cultureel erfgoed (€ 96.000 voordeel)

Wij hebben op dit taakveld minder uitgegeven aan werkzaamheden monumentenzorg. Er was sprake van beperkte ambtelijke capaciteit op gebied van cultureel erfgoed en monumentenzorg. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Eveneens zijn diverse projecten door de drukte op de aannemersmarkt uitgesteld. Dit heeft ertoe geleid dat er voor cultureel historisch erfgoed en de puienregeling minder subsidies zijn toegekend dan begroot.

5.6 Media (€ 1.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 248.000 voordeel, waarvan € 62.000 doorgeschoven wordt naar 2023 via budgetoverheveling)

In verband met de groeiende aandacht voor groen in Hengelo, zien we meer personele inzet. Dit heeft bijvoorbeeld ook geleid tot hogere inkomsten uit Snippergroen-uitgifte. We hebben verder lagere lasten van uitbestede werkzaamheden, want de budgetten voor Wijkbeheer Groen zijn onbenut gebleven. De reden hiervoor is dat Wijkbeheer de hogere lasten op het taakveld Netheid (zie taakveld 2.1 verkeer en vervoer) heeft willen compenseren door op dit taakveld minder uit te geven.

Door de veranderde planning van het ecologische maaien (zie ook de raadsinformatiebrief van 1 november 2022) hebben we nauwelijks gebruik gemaakt van het incidentele budget. Omdat deze kosten nog wel moeten worden gemaakt, wordt voorgesteld een bedrag van € 62.000 over te hevelen naar 2023.

Er is meer personele inzet geweest op investeringswerken, riolering en wegen waardoor het aandachtsgebied oppervlaktewater minder personele inzet laat zien en navenant er eveneens minder uitbestede werkzaamheden zijn. Ook bij het aandachtsgebied speelvoorzieningen is de personele inzet lager dan begroot. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

5.2.6 Sociaal domein

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Lutikholt, Bruggink en Freriksen

Aanspreekpunt ambtelijk

W. Groot

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

In 2022 raakte corona meer en meer op de achtergrond en het gewone leven nam weer zijn beloop. De algemene voorzieningen waren weer open, huisbezoeken werden weer afgelegd en (financiële) maatregelen vanuit het Rijk werden afgebouwd. Vanuit het project 'Never waste a good crisis' hebben wij gekeken wat wij kunnen leren van de coronacrisis. Hierop komen wij later in dit hoofdstuk terug.

Daar staat tegenover dat in februari 2022 de oorlog in Oekraïne begon met alle gevolgen van dien. De stroom vluchtelingen die op gang kwam en de energiecrisis zijn daarvan de belangrijkste.

Opvang vluchtelingen

Ook de gemeente Hengelo zette zich in voor de opvang van vluchtelingen. Direct na het uitbreken van de oorlog heeft de gemeente actie genomen om huisvesting te organiseren. Het oude Stads kantoor is heringericht en bood vanaf maart onderdak aan 250 tot 300 vluchtelingen. En in de Nijverheid zijn - in goede samenwerking met de woningcorporatie – tijdelijke woningen gereed gemaakt voor Oekraïners.

Wij vangen in het voormalige Stads kantoor eveneens vluchtelingen op binnen de zogenaamde crisisonderdak. Om de nood binnen de landelijke opvangcrisis te lenigen en de doorstroom vanuit AZC's te bevorderen. Ook hebben wij enkele huizen aan de Nijverheid beschikbaar gesteld aan statushouders. In totaal vangt de gemeente in 2022 in woningen en stads kantoor zo'n 500 vluchtelingen op. Wij voldoen hiermee aan de opdracht.

Naast de fysieke huisvesting zorgden wij voor de juiste registratie van vluchtelingen, de toekenning van leefgeld en de toegang tot noodzakelijke zorg en onderwijs. Ook de begeleiding van vluchtelingen in het wegwijs maken binnen de gemeente behoorde tot onze taak. Hiervoor ontvingen wij middelen vanuit het Rijk. Dit is niet de core business van de gemeente. Het heeft inspanning van de ambtelijke organisatie gevraagd om dit nieuwe en onbekende proces met elkaar in goede banen te leiden en te realiseren. En het heeft het nodige gevraagd van de Hengelose samenleving. Maar liefst 125 vrijwilligers zetten zich vorig jaar in – wekelijks, soms zelfs dagelijks - om er te zijn voor de nieuwe tijdelijke inwoners van Hengelo. Hartverwarmend en iets om trots op te zijn.

Energiecrisis

De gemeente Hengelo zag in 2022 dat door de stijgende energieprijzen inwoners in financiële problemen kwamen. Met van het Rijk ontvangen middelen hebben wij in 2022 minima tot 120% van de bijstandsnorm een eenmalige bijdrage van € 1.300 betaald (de landelijke energietoeslag). In aanvulling daarop hebben wij besloten om inwoners met een inkomen tussen 120% van de bijstandsnorm tot modaal te ondersteunen met een bijdrage van € 800 (de Hengelose energieregeling) en hebben wij ondersteuning aangeboden in het verduurzamen van hun woning.

Hengelose (gesubsidieerde) instellingen en verenigingen zijn inventief omgegaan met de gevolgen van de stijging van de inflatie en dan met name de energieprijzen. Dit is ook wat wij van hen verwachten; bijzondere tijden vragen aanpassing aan de omstandigheden. Daar waar verenigingen of instellingen in 2022 in de problemen dreigden te komen, zoals de SWB en een aantal zorg- en welzijnsaanbieders, heeft de gemeente Hengelo met ze gezocht naar een oplossing (conform de motie van de gemeenteraad).

Transformatieplan

Verder heeft 2022 in het teken gestaan van de transformatie van het sociaal domein en de totstandkoming van het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo'. Over het Nieuwe Hengelose Model waarin een preventieve, integrale wijkgerichte aanpak - dicht bij de inwoners - centraal staat. Deze ontwikkeling is al geschetst in paragraaf 5.1. (Hengelo in verbinding) en komt in dit hoofdstuk op de verschillende onderdelen terug.

Relevante beleidsnota's

- [Nota Handhaving Sociaal Domein \(2017\)](#)
- [Twents model inkoop maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp \(2017\)](#)
- Regionale visie Huiselijk geweld en kindermishandeling 2018-2022
- [Meerjarenbeleidsplan LHBT 'Anders is ook gewoon' 2019-2022](#)
- Meerjarenplan gezondheid 'Gezond op de agenda' (2019)
- Lokale visie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen na 2021 (2019)
- Notitie 'Een nieuwe focus op preventie in het sociaal domein Hengelo' (2019)
- 'Wonen en zorg in Hengelo', Opgaven voor 2019 -2025
- Uitvoeringsplan 'Eenzaamheid is iets om te delen' (2020)
- Regionaal plan van aanpak tegengaan dak- en thuisloosheid centrumgemeente Enschede
- Actieplan toegankelijkheid Hengelo (2020)
- Actieplan preventie jeugd (2020)
- [Beleidskader Armoede en Schulden 2021-2024 'Het taboe doorbreken'](#)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is één GR voor de organisaties GGD Twente, VTT (Veilig Thuis Twente en Organisatie voor zorg en jeugdhulp Twente (OZJT). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers. Dit kwam voort uit de gemeenschappelijke regeling (GR) Regio Twente zoals deze tot 1 juli 2021 uitgevoerd werd. In maart 2022 heeft deze GR de naam SamenTwente gekregen. Samen met de 14 gemeenten en de ketenpartners zette SamenTwente zich in 2022 in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente.

Portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is regionaal en vraagt samenwerking om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk in te richten en om het Twents economisch profiel te helpen versterken.

SWB Midden Twente

Het Sociaal Leer-Werkbedrijf (SWB) Midden Twente was ook in 2022 de uitvoeringsorganisatie die namens de deelnemende gemeenten een drietal gemeentelijke kerntaken heeft uitgevoerd:

1. Wet sociale werkvoorziening (WSW) en Nieuw Beschut,
Met ingang van 1-1-2015 vindt geen nieuwe instroom meer plaats in de WSW waardoor het aantal medewerkers jaarlijks daalt. Met ingang van 2017 is Nieuw Beschut een wettelijke taak en uitvoering hiervan vindt plaats door SWB.
2. Arbeidsontwikkeling;
De SWB voert in het kader van de Participatiewet arbeidsontwikkeltrajecten uit en ondersteunt mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt om aan de slag te komen. Hierbij moet regulier werk altijd het uitgangspunt zijn. Wanneer dat (nog) niet haalbaar is kunnen instrumenten als loonkostensubsidie en beschut werk worden ingezet.

3. Uitvoeringstaken ten behoeve van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (Gildebör)

Werkplein Twente

Vanuit de Participatiewet zijn wij verantwoordelijk voor de begeleiding naar zo regulier mogelijk werk; in het Werkplein hebben wij in 2022 samengewerkt met het UWV, de SWB en alle Twentse gemeenten om werkzoekenden en werkgevers hierin te ondersteunen.

Stadsbank Oost Nederland

Samenwerkingsverband met 21 gemeenten voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening aan onze inwoners, inclusief preventie en nazorg. Ons doel was en is om onze inwoners schuldenvrij te krijgen of hun schuldenlast beheersbaar te krijgen. De financieel-technische zaken op dit gebied, waaronder budgetbeheer en schuldregelen, zijn overgedragen aan de Stadsbank.

Gemeenschappelijke Regeling samenwerking sociale zaken Borne Haaksbergen en Hengelo

Voor de uitvoering van de Participatiewet werkten wij ook in 2022 samen met Borne en Haaksbergen. Naast bijstand verstrekking werd ook uitvoering gegeven aan het re-integratiebeleid en armoedebelaid.

Wat hebben we bereikt

6.1 Meer inwoners doen mee in de Hengelose samenleving en voelen zich verbonden met (mensen in) hun omgeving

6.1.1 In 2024 zetten meer inwoners zich in voor de (lokale) samenleving

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	45,5%	45,0%	47,3%
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen (%)	46,6%	46,6%	50,3%

6.1.2 In 2024 zijn minder inwoners eenzaam

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage van de Hengelose volwassenen (18-65 jaar) dat aangeeft vaak eenzaam te zijn (%)	2,8%	2,8%	5,0%
Percentage van de Hengelose ouderen (65+) dat aangeeft vaak eenzaam te zijn (%)	1,7%	1,7%	1,9%

6.2 Meer inwoners in Hengelo redden zichzelf, waar nodig met ondersteuning van de gemeente

6.2.1 In 2024 hebben minder inwoners problematische schulden

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aantal verwijzingen van Budget Alert naar de Stadsbank in een jaar (aantal)	143 (2019)	135	60
Percentage verwijzingen voor schuldhulp naar Stadsbank als deel van de totale aanmeldingen voor schuldhulp per jaar in Hengelo (%)	24,0% (2019)	22,0%	12,0%

6.2.2 In 2024 maken meer inwoners optimaal gebruik van ons armoedebelaid

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage huishoudens in Hengelo met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (%)	14,9%	14,9%	14,9% (2021)
Aantal Hengelose kinderen (18-) in een gezin met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (aantal)	1.605	1.605	1.605 (2021)
Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen dat gebruik maakt van één of meer minimaregelingen (%)	50,0%	55,0%	55,0%

6.2.3 In 2024 hebben meer inwoners met weinig kans op regulier werk een (zo nodig aangepaste) baan

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage bijstandsgerechtigden dat in een jaar is uitgestroomd naar betaald werk als deel van het totale aantal bijstandsgerechtigden aan het eind van dat jaar (%)	10,9%	11,0%	8,3%
Percentage re-integratietrajecten dat tot uitstroom naar betaald werk (deeltijd of voltijd) heeft geleid als deel van het totale aantal re-integratietrajecten (%)	16,4%	16,5%	7,0%
Aantal personen dat betaald werk verricht met een loonkostensubsidie (aantal)	230	230	274

6.2.4 In 2024 weten meer inwoners de algemene voorzieningen te vinden¹

1. Algemene voorzieningen zijn voorzieningen, die voor onze inwoners vrij toegankelijk zijn. Dat wil zeggen dat ze geen toestemming van ons nodig hebben om er gebruik van te maken. Algemene voorzieningen kunnen collectief (soms doelgroep gericht) en individueel zijn en zijn altijd voorliggend dan wel aanvullend.

Voorbeelden van algemene voorzieningen die door de gemeente worden gefinancierd zijn de jongerensoos, (ouderen)sociëteiten, prenatale voorlichting, taallessen, maatschappelijk werk, ouderenadviseur, jeugdgezondheidszorg en begeleide omgangsregeling (voor ouders in scheiding).

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage inwoners dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden actief deelgenomen te hebben aan georganiseerde activiteiten bij organisaties, zoals Wijkkracht, sportverenigingen, culturele instellingen, jongerencentra, etc. (%)	55,1%	57,0%	63,6%

6.2.5 In 2024 zijn minder inwoners aangewezen op maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd bij het oplossen van problemen in hun leefsituatie¹

1. Maatwerkvoorzieningen zijn voorzieningen die niet vrij toegankelijk zijn. Het gaat dan om collectieve en individuele (maatwerk)voorzieningen waarvan wij als gemeente vinden dat wij er toestemming voor moeten verlenen. Omdat het specialistische zorg is of omdat het een hele dure zorgvorm is. Maatwerkvoorzieningen die wij financieren zijn bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, dagbesteding, hulpmiddelen, vervoer, schuldhulpverlening, ambulante jeugdhulp, pleegzorg of residentiële hulp.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage Hengelose jeugdigen (tot 18 jaar) dat geïndiceerde jeugdhulp krijgt (%)	12,6% (2019)	12,0%	14,2%
Percentage Hengelose inwoners (18-65 jaar) dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt (%)	7,1% (2019)	7,0%	6,7%
Percentage Hengelose inwoners (≥ 65 jaar) dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt (%)	7,1% (2019)	7,0%	10,8%

6.2.6 In 2024 zijn inwoners tevreden over de re-integratievoorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd van de gemeente

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage gebruikers van re-integratievoorzieningen dat tevreden is over het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject (%) ¹	6,5 (2018)	6,6%	7,3%
Percentage gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo dat één of meer positieve effecten van de voorziening ervaart (%) ²	77,0% (2019)	77,0%	86,0%
Percentage gebruikers van geïndiceerde jeugdhulp dat één of meer positieve effecten van de hulp ervaart (%)	97,0% (2019)	97,0%	88,0%

1 Het betreft hier de gemiddelde waardering van het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject zoals gemeten in het Klanttevredenheidsonderzoek van 2018.

2 Aan gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo wordt gevraagd in hoeverre zij door de ondersteuning die zij krijgen (a) beter de dingen doen die zij willen doen, (b) zich beter redden en (c) een betere kwaliteit van leven hebben (maatschappelijke effecten).

Wat hebben we daarvoor gedaan

6.1.1 Meer inwoners zetten zich in voor de (lokale) samenleving

- De gemeente Hengelo heeft een verkenning gedaan naar respijtzorg voor mantelzorgers. Deze wijst uit dat mantelzorgers de voorkeur geven aan ondersteuning bij de zorgvrager thuis (bijvoorbeeld door vervangende mantelzorg), boven een verblijf in bijvoorbeeld een hotel door de mantelzorger zelf. Diverse zorgverzekeraars bieden vergoeding voor beide mogelijkheden.
- Wij zijn een campagne gestart om meer mantelzorgers te bereiken; onder andere door de inzet van social media. Hierin werd aandacht besteed aan de ontmoetingsmogelijkheden voor mantelzorgers, zoals het Mantelzorg- en het Alzheimercafé.
- Vanuit het besluit om jonge mantelzorgers vraaggericht te ondersteunen (naar aanleiding van een behoeftenonderzoek uit 2021), is in de gemeente Hengelo een proef gestart met een ontmoetingsplek en ontspanningsactiviteiten voor jonge mantelzorgers. Dit wordt in 2023 structureel voortgezet.

- Bovenstaande activiteiten zijn belangrijk, want wij zien bij de enquête onder het Hengelo Panel, dat het aantal volwassenen dat aangeeft mantelzorg te verlenen is gestegen, van 45,5% in 2021 naar 47,3% in 2022.
- Door corona is het aantal vrijwilligers geslonken. Daarom hebben wij in 2022 geprobeerd dit aantal weer op het oude niveau te brengen. Onder andere door de organisatie van een vrijwilligersmarkt en een nieuwe website van het Servicepunt Vrijwilligerswerk Hengelo. Dit Servicepunt Vrijwilligerswerk kreeg ook een nieuwe naam: Wijkkracht Vrijwilligerswerk Hengelo. Zij zijn erin geslaagd veel matches te maken, maar hebben gemerkt dat veel mensen prioriteit bij hun baan leggen en zich niet willen binden aan 'vast' vrijwilligerswerk.
Wij waren ook voornemens vrijwilligers vanuit verschillende achtergronden bijeen te brengen. Door capaciteitsgebrek hebben wij de keuze gemaakt dit een jaar later te doen (binnen bestaande subsidiëeringsafspraken). Dit heeft geen negatief effect gehad op het aantal vrijwilligers.
- De enquête onder het Hengelo Panel laat namelijk zien dat wij - met bovengenoemde inzet - voor het vrijwilligerswerk de streefwaarde van 46,6% hebben gehaald. Het percentage Hengelose volwassenen dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen is gestegen naar 50,3% in 2022.

6.1.2 Minder inwoners zijn eenzaam

- De gemeente Hengelo heeft de pilots eenzaamheid, die in eerdere jaren zijn gestart maar door Corona vertraging hebben opgelopen, in 2022 afgerond. Het gaat dan om de pilots gericht op ouderen met niet westerse achtergrond (via huisbezoeken en aandacht hiervoor bij Allochtone vrouwen en mannen (AVEM) groepen), het betrekken van de bedrijven bij het signaleren van eenzaamheid (*Wij samen Hengelo*) en het initiatief Thuisgekookt, een beproeft initiatief waarbij een vrijwilliger een "bordje meer" kookt voor een buurtgenoot).
De pilots hebben bijgedragen aan meer bewustwording en signalering bij inwoners en professionals, maar het effect van de pilots op het daadwerkelijk verminderen van eenzaamheid is niet in cijfers weer te geven.
- Wat betreft deze cijfers, zien wij dat het percentage volwassenen dat aangeeft vaak eenzaam te zijn is toegenomen, van 2,8% in 2021 naar 5% in 2022. Bij de ouderen is die stijging gering (1,9% in 2022, 1,7% in 2021). Dit is een landelijke trend als gevolg van corona, maar mogelijk komt het ook door het feit dat inwoners er zich meer van bewust zijn.

6.2.1 Minder inwoners hebben problematische schulden

- De gemeente Hengelo heeft in 2022 verschillende activiteiten uitgevoerd, zoals de vroegsignalering van schulden (inwoners met schulden actief benaderen en hulp aanbieden) en de pilot "Bewind in eigen beheer".
- Wij hebben gezinnen ondersteund die zijn getroffen door de kinderopvangtoeslagenaffaire. De ondersteuning vond plaats op vijf leefgebieden (financiën, wonen, zorg, gezin en werk). Hengelo kent ongeveer 190 gedupeerde gezinnen, waarvan een tiental gezinnen heeft aangegeven gebruik te willen maken van ondersteuning. Het Rijk vergoedt de gemaakte kosten via een Specifieke uitkering (SPUK).
- Het aantal aanvragen bij BudgetAlert is in 2022 gestegen, na een keldering in de twee coronajaren. Doordat inwoners eerder bij ons kwamen en (daarmee) de hulpvraag lichter was, voerden wij meer adviesgesprekken en konden wij meer door maatwerk oplossen.
Met betrekking tot aanvragen schuldregelingen zagen wij een verlaging van het aantal verwijzingen van BudgetAlert naar de Stadsbank (begroot 135, werkelijk 60). Ook het percentage verwijzingen schuldhelp naar de Stadsbank als deel van de totale meldingen voor schuldhelp per jaar was lager (begroot 22%, werkelijk 12%). Wij verwachten niet dat deze daling zich in 2023 doorzet, zeker na deze coronajaren. Doorsturen naar schuldsanering is vaak een na-ijleffect.

6.2.2 Meer inwoners maken optimaal gebruik van ons armoedebeleid

- De gemeente Hengelo heeft uitvoering gegeven aan het *Beleidskader Armoede en schulden 2021-2024*. Met in 2022 focus op de ondersteuning aan de Oekraïners en de energiearmoede. Daarmee hebben wij een nieuwe doelgroep voor het minimabeleid bereikt. Dit zien wij ook terug in de aantallen. Het percentage huishoudens dat gebruik maakt van één of meer minimaregelingen is namelijk met 5% toegenomen ten opzichte van 2021.
- Wij hebben ook uitvoering gegeven aan zowel de landelijke als de gemeentelijke energieregeling. Zie "Welke ontwikkelingen zagen we in 2022".
- Wij hebben via onze reguliere kanalen (onder andere social media) ingezet op het gebruik van het Sport- en cultuurfonds door volwassenen. Wij zien hierin dan ook stijgende lijn.

- Wij hebben in 2022 gewerkt aan de vereenvoudiging van het aanvraagproces van minimaregelingen. Dit proces zetten wij in 2023 voort.

6.2.3 Meer inwoners met weinig kans op regulier werk hebben een (zo nodig aangepaste) baan

- In het programma van de Twentse Belofte werkt de gemeente Hengelo samen met partners om jongeren een goed toekomstperspectief te bieden. In het kader daarvan hebben wij in 2022 afspraken gemaakt over samenwerking tussen het Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) en scholen om jongeren voor te bereiden op het verlaten van de school en nog twee jaar na het verlaten van de school intensief te begeleiden.
- Het aantal bijstandsgerechtigden daalde in 2022 licht (met 1,7% ten opzichte van een jaar eerder). Tot en met oktober daalde het aantal uitkeringen. Vanaf november was de instroom groter dan de uitstroom, door met name de instroom van statushouders en seizoenswerkers.
Daarnaast bestaat het bijstandsbestand voor een steeds groter deel uit inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Door de toenemende complexiteit van het bijstandsbestand vraagt het realiseren van uitstroom een grotere inspanning van de organisatie. Er vallen meer lichamelijk en psychisch arbeidsbeperkten onder de Participatiewet (voorheen vielen zij onder de Wajong of Wia). Zij werken met een loonkosmtsubsidie en ontvangen deels nog bijstand.
Wij zien dit ook terug in de afnemende percentages uitstroom in 2022 bij de indicatoren van deze doelstelling.
- In 2022 is de nieuwe wet Inburgering van kracht geworden, waarbij gemeenten de regie hebben gekregen over inburgering. Alle gemeenten kregen een wettelijke taakstelling voor het huisvesten van statushouders. De taakstelling van de gemeente Hengelo voor 2022 -inclusief achterstand uit 2021- bedroeg 138 statushouders. In 2022 is het ondanks krapte op de Hengelose woningmarkt gelukt om 114 statushouders te huisvesten in reguliere woningen. Een klein deel daarvan is tijdelijk gehuisvest in woningen in de Nijverheid die gesloopt zullen worden.
- Vanaf medio 2022 zijn de eerste statushouders gestart met een inburgeringstraject en een aantal is al gestart op een van de drie leerroutes: de onderwijsroute (naar mbo, hbo of Wo), de B1 route (naar taalniveau B1) en de zelfredzaamheidsroute (voor statushouders die moeilijk leerbaar zijn, analfabeet of anders gealfabetiseerd, gericht op taal in de praktijk).

ROZ

- Het ROZ (Regionaal orgaan zelfstandigen) heeft in het 1^e kwartaal van 2022 de BBZ-light (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen) uitgevoerd. Als opvolging van de Tozo-regeling (Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers). Vanaf 1 april zijn alle coronasteunmaatregelen geëindigd. Na enkele keren uitstel van het Rijk moesten ondernemers met ingang van 1 juli 2022 starten met aflossen op hun Tozo-krediet. De verwachting was dat bedrijven financiële problemen zouden krijgen op het moment dat kredieten moesten worden terugbetaald en belastingschulden weer werden ingevorderd. Dit is uitgebleven.
- Het ROZ heeft in 2022 ook ondersteuning geboden bij de heroriëntatie voor zelfstandigen, die op zoek moesten naar een andere bron van inkomsten doordat hun bedrijf (al dan niet door corona) niet meer levensvatbaar was. Dit gebeurde in nauwe samenwerking met de dienstverlening en beschikbare middelen voor de doelgroep van het Regionale Mobiliteitsteam (RMT).

6.2.4 Meer inwoners weten de algemene voorzieningen te vinden

- De evaluatie van het preventieplan jeugd en de pilot voor een programma van preventie-activiteiten is meegenomen in de uitwerking van het Transformatieplan. Vooruitlopend daarop is de gemeente Hengelo in 2022 Hengelo gestart met het Preventieteam. Hierin participeren de Schoolzorgondersteuners (SZO), Praktijkondersteuners Jeugd bij de Huisartsen (POH-jeugd) en de Sociaal activerings makelaar (SAM). Zij plegen inzet op de plekken waar kinderen en hun ouders logisch komen. Om jongeren in een vroegtijdig stadium te kunnen helpen en daarmee (zwaardere) jeugdhulp op langere termijn te voorkomen.
- De gemeente Hengelo is met het voorliggend veld en een aantal wijkcentra gestart met de ondersteuning en activiteiten dichtbij onze inwoners te organiseren. In 2022 zijn drie Wijkhuizen geopend. In deze Wijkhuizen worden activiteiten georganiseerd voor onze inwoners. Op deze manier is de laagdrempelige ondersteuning meer vorm gegeven door zichtbaarheid en aanwezigheid in de wijk, waardoor het voor de inwoners eenvoudiger is om bij lichte ondersteuningsvragen binnen te lopen.

- Dit ging hand in hand met de invoering van het maxkader Wmo uit het maatregelenpakket 2022. Met deze maatregel wordt maximaal 4 uur of 4 dagdelen in de Wmo afgegeven. Uitzondering hierop zijn een bestuurlijke afweging door het college. Dit heeft niet geleid tot meer bezwaarschriften.
- De versterking van het voorveld en de invoering van het maxkader Wmo zien wij ook terug in het percentage inwoners, dat in de enquête onder het Hengelo panel aangeeft actief deelgenomen te hebben aan georganiseerde activiteiten; dat is gestegen naar 63,6%. De streefwaarde voor 2022 was 57% en in 2021 zaten wij op 55,1%.
- De gemeente Hengelo heeft in 2022 bijgedragen aan de regionale Versterkingsagenda Zorg en Veiligheid. De agenda kent thema's zoals de aanpak van personen met zorgwekkend gedrag, aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, zorg en veiligheid jeugd, mensenhandel en nazorg detentie.
- In 2022 is de gezamenlijke GGZ-inloopvoorziening Bij Mozart doorontwikkeld en is het bestaan en de mogelijkheden van deze voorliggende voorziening breed onder de aandacht gebracht bij partners. Daarbij is gebruik gemaakt van ervaringsdeskundigen.
- Daarnaast hebben wij een regionale logeervoorziening ontwikkeld voor mensen die vanwege hun GGZ problematiek even (maximaal 2 weken) uit hun thuissituatie zouden moeten komen. Die voorziening zal in 2023 starten in Enschede, waarbij een koppeling is met onder andere de voorziening Bij Mozart.
- ANWB Automaatje is in 2022 gestart. Ondanks Corona waren er meer gebruikers dan voorzien en deze trend heeft zich het gehele jaar door gezet. De prognose was ongeveer 500 gebruikers voor het jaar 2022, maar dit zijn er meer dan 1000 geworden.
- De pilot met de app GOAN! is per 1 oktober 2022 in Twente gestopt. Dit was een applicatie waarmee reizigers van verschillende mobiliteitsaanbieders, waaronder het incidentele maatwerkvervoer (voormalige Regiotaxi), konden boeken en betalen. Wij zijn hiermee gestopt omdat de doelstellingen van de pilot wat betreft aantallen reizigers (regulier en WMO) voor de app niet zijn behaald.

6.2.5 Minder inwoners zijn aangewezen op maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd bij het oplossen van problemen in hun leefsituatie

- De gemeente Hengelo ziet dat het percentage jeugdigen dat geïndiceerde jeugdhulp krijgt, groter is dan wij nastreefden (respectievelijk 14,2% en 12,0%). Dit percentage is al een aantal jaren redelijk stabiel. Door door toenemende (complexiteit van) problematiek onder jeugdigen hebben wij niet meer jeugdigen uit het maatwerk kunnen krijgen. Wat betreft het percentage inwoners van 18-65 jaar dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt, is dat lager dan het streefgetal voor 2022 (namelijk 6,7% in plaats van 7,0%). Dit komt door de versterking van het voorveld en de sturing op het max-kader Wmo, zoals hierboven beschreven. Dit zien wij niet terug bij het percentage inwoners ouder dan 65 jaar dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt. Dat ligt op 10,8%, terwijl 7,0% was begroot. Dit komt doordat wij nog steeds een stijging van de aantallen zien bij de huishoudelijke ondersteuning (door het abonnementstarief).
- Met het vaststellen van het Transformatieplan hebben wij in 2022 besloten dat de lichte ambulante begeleiding (OB1 en OB2) vanaf 2025 lokaal zal worden gecontracteerd. Ook het strategisch inkoopdocument jeugdhulp 2025 van de 14 Twentse gemeenten is in 2022 vastgesteld. In beide documenten zijn de uitgangspunten opgenomen dat wij toewerken naar minder aanbieders en een gedeelde verantwoordelijkheid op de kosten. Ten aanzien van de verlengingen voor 2023 zijn de overeenkomsten van aanbieders zonder cliënten in 2022 ontbonden.
- In de lokale accountgesprekken met de Gecertificeerde Instellingen stuurt de gemeente Hengelo -op basis van de cijfers uit ons dashboard- gericht op de afschaling van jeugdhulp en uitstroom uit de maatregel. Daarbij zien wij een afname in het aantal Ondertoezichtstellingen. Ook de uitvoering van de jeugdbeschermingstafel draagt hieraan bij.
- Naar aanleiding van de aandacht die landelijk wordt gevraagd voor de verbetering en vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen, is in het najaar van 2022 een regionaal project gestart -met deelname vanuit Hengelo- voor het Toekomstscenario Kind en Gezinsbescherming.
- In 2022 hebben wij het project Integrale aanpak dak- en thuisloosheid afgesloten. Vanuit dit traject zijn regionaal samenwerkingsafspraken en initiatieven ontstaan, zoals de start van het regionale transferpunt Wonen (voor regionale spreiding over Twente). De Twentse woningbouwcorporaties werkten hieraan mee.
- In verband met aflopende contracten per 1 juli 2023 voor het maatwerk vervoer (doelgroepenvervoer) is de gemeente Hengelo met 9 andere gemeenten in Twente een nieuw contracteringstraject gestart. Met als basis de visie *Samen op weg, Twentse visie op vervoer onder gemeentelijke verantwoordelijkheid* (2015). Anno 2022 is deze visie nog actueel en staan wij nog steeds achter de uitgangspunten die hierin zijn opgenomen. Wel is de perceelindeling voor de aanbesteding aangepast. Met name om het vervoer efficiënter te kunnen organiseren.

- In 2022 heeft de gemeente Hengelo ingezet op een inclusieve samenleving. Middels een conferentie en bewustwordingsbijeenkomsten is aandacht en begrip gevraagd voor huisvesting en arbeidsparticipatie van inwoners met psychische problemen.
- In 2022 hebben wij voorbereidingen getroffen voor de decentralisatie van het beschermd wonen GGZ naar regiogemeenten. Waarbij wij hebben afgesproken dat de gemeente Enschede blijft opereren als een soort van centrumgemeente. En dit ondanks het feit dat de invoering van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangend nieuw verdeelmodel voor beschermd wonen is uitgesteld naar 2024. Zo hebben wij de samenwerking met het Zorgkantoor inzake de doorontwikkeling van het beschermd wonen versterkt en een plan van aanpak gemaakt om de wachtlijst beschermd wonen terug te dringen.
- De woonzorgvoorziening aan de Steenmeijerstraat is opgeleverd. Bewoners zijn in de zomerperiode verhuisd.
- In 2022 hebben wij met betrokken partijen stappen gezet in de realisatie van een locatie voor opvang van langdurig verslaafden op het gezondheidspark.
- In samenwerking met stakeholders is de gemeente Hengelo begonnen met de herijking van de notitie *Wonen en zorg in Hengelo, opgaven voor 2019-2025*. Wij hebben stakeholders gevraagd naar de invloed van huidige ontwikkelingen en de gevolgen van Corona op de opgaven. Zij zien bijvoorbeeld dat de vraag naar complexe zorg toeneemt, maar uitbreiding van intramurale bedden niet mogelijk is. Dit vraagt om aanpassing in de huidige zorg en dienstverlening. En de GGZ ziet een verschuiving van beschermd wonen naar beschermd thuis en van maatschappelijke opvang naar maatschappelijk wonen. Dit vraagt om een andere kijk op zorg en financiering van zorg.
- Wij hebben onderzocht op welke manier wij op twee locaties in Hengelo geclusterd wonen vanuit de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning) kunnen combineren met wonen in het kader van de Wlz (Wet langdurige zorg); als hybride locaties. En wij hebben actief gekeken wie onder de Wmo dan wel Wlz valt, conform de maatregel uit het maatregelenpakket 2022. Voor de bewoners die onder Wmo blijven vallen, zijn aparte maatwerkovereenkomsten afgesloten.

6.2.6 Inwoners zijn tevreden over de re-integratievoorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd van de gemeente

- Wij zien dat de tevredenheid over het resultaat/ effect van de re-integratievoorzieningen en de maatwerkvoorzieningen Wmo in 2022 is toegenomen. Van 6,6% naar 7,3% van de gebruikers dat tevreden is over het uiteindelijk bereikte resultaat van het re-integratietraject en van 77% naar 86% van de gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo dat één of meer positieve effecten van de voorziening ervaart. Het percentage gebruikers van geïndiceerde jeugdhulp dat één of meer positieve effecten van de hulp ervaart is echter gedaald van 97% naar 88%. Dit was in 2021 juist gestegen en was in 2020 90%. Daarmee is het percentage nu weer terug naar 'normaal' en vorig jaar een uitzondering. De groep respondenten bij jeugd is niet heel groot, dus toevalligheden kunnen een grote invloed hebben op het percentage.
- Vanuit het project 'Never waste a good crisis' is voorlopig geconcludeerd (de eindrapportage moet nog komen), dat de dienstverlening op een creatieve en alternatieve manier heeft plaatsgevonden, maar door inwoners niet als minder kwaliteit is ervaren. Het is voor alle partijen - inwoners en hulpverleners - een lastige tijd geweest en dat besef is bij iedereen aanwezig. Deze andere manier van dienstverlening zal deels blijvend zijn en een mix vormen met de oorspronkelijke dienstverlening.

Wat zijn we blijven doen

Ondersteuning jeugd en kwetsbare gezinnen

- De gemeente Hengelo heeft ook in 2022 voor jeugd en gezinnen via een brede vraagverheldering problematiek geanalyseerd. En ze verwezen naar voorliggende mogelijkheden waar mogelijk en toegeleid naar maatwerkvoorzieningen waar nodig. Ook is er regie gevoerd bij complexe en/of onveilige opvoed- en opgroeisituaties.
- Wij hebben geïnvesteerd in ketensamenwerking, zowel in de basisondersteuning, specialistische ondersteuning als ook in de veiligheidsketen. Om jongeren in een vroegtijdig stadium te kunnen helpen.
- Vanuit het Grip-team hielpen wij structureel ruim 30 gezinnen met complexe, meervoudige problemen via de wrap-aroundcare aanpak. Dit is een aanpak dat gezinnen die in de problemen zijn helpt hun eigen doelen te realiseren en weer zelfredzaam te worden. Op proef zijn ook een aantal Wmo-gezinnen (zonder kinderen) op deze manier ondersteund; met positief resultaat.

- Na twee pilotsfases heeft de gemeente Hengelo in 2022 afgesproken dat voor alle jongeren die in een jeugdhulpinstelling wonen en ouder zijn dan 16,5 jaar, een Toekomstplan wordt gemaakt. De inzet van een JIM (Jouw Ingebrachte Mentor) is hiervan onderdeel. Ook met onze partners zijn hierover afspraken gemaakt en het wordt ingebracht in het traject rond de contractering.
- Wij zijn blijven inzetten op preventie en de aanpak van overlast van jeugd(groepen).
- Wij zijn het jongerenwerk blijven financieren. Het jongerenwerk heeft in 2022 specifiek aandacht besteed aan actuele onderwerpen zoals cybercriminaliteit, sexting, geldezels, gebruik van Vapes (e-sigaret) en andere verslavende middelen.
- In 2022 is een doorstart gemaakt met de jeugdhulpteams op de scholen voor speciaal (basis) onderwijs in Hengelo. Samen met zorgaanbieders en het onderwijs heeft de gemeente Hengelo afspraken gemaakt voor 2023 voor doorontwikkeling van de teams op de 7 scholen.

Wmo

- Ook in 2022 hebben de consultants en regisseurs Wmo van de gemeente Hengelo gezorgd dat er zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk een antwoord gevonden kan worden op de (hulp)vraag van inwoners. Inwoners bepalen zelf wat nodig is en doen zoveel mogelijk zelf met behulp van hun netwerk. Kwamen zij er zelf niet uit dan hebben wij professionele ondersteuning op maat ingezet, passend bij de mogelijkheden en specifieke situatie.
- De gemeente Hengelo is blijven inzetten op de aanpak van zorgfraude door extra controle bij zorgaanbieders (lokaal en regionaal) en waar nodig ontbinden van overeenkomsten.
- Het nieuwe kabinet gaat verder met de aanpak "Eén tegen eenzaamheid". Het heeft een actieprogramma 2022-2025 opgesteld met opnieuw aandacht voor bewustwording, maatschappelijke initiatieven en lokale aanpak. Hoewel wij de aanpak voor minder eenzaamheid hebben verwerkt in ons transformatieplan, hebben wij besloten een nieuw lokaal actieplan op te stellen. In het transformatieplan is eenzaamheid terug te vinden in de pijlers normaliseren, preventie en wijkgerichte aanpak. Maar ook in de visie op het versterken van de sociale basis.
- In samenwerking met onze partners is de gemeente Hengelo blijven inzetten op voldoende, geschikte en betaalbare huisvesting voor kwetsbare inwoners. Daarbij hebben wij de benodigde zorg en ondersteuning geregeld (uitvoering *Wonen en zorg in Hengelo, opgaven voor 2019-2025*).
- Wij zijn in 2022 doorgegaan met de regietafel, waaraan professionals van Welbions en de gemeente aan tafel zitten. De regietafel is gericht op inwoners met acute, meervoudige problematiek op gebied van wonen-inkomen-zorg, die tussen wal en schip vallen door wet- en regelgeving en die niet voor de reguliere procedures in aanmerking komen. Het is nodig om buiten de wet- en regelgeving om passende praktische oplossingen te bedenken en snel uit te voeren.
- In het kader van een sluitende aanpak voor mensen met zorgwekkend gedrag, heeft de gemeente Hengelo in 2022 regionale afspraken gemaakt over uitbreiding van het regionaal meldpunt Zorgwekkend Gedrag. Dit naar aanleiding van het stijgende aantal meldingen. Deze uitbreiding zal in 2023 gerealiseerd worden. Ook is de regionale streettriage verder doorontwikkeld. Daarbij gaan een ggz-verpleegkundige en een politieagent samen naar een melding over iemand met verward gedrag om vast te stellen welke hulp nodig is.
- De gemeente Hengelo heeft ook in 2022 ondersteuning geboden aan mantelzorgers en vrijwilligers. Deze ondersteuning is door Wijkkracht geleverd (gesubsidieerd door de gemeente).
- Wij zijn ook in 2022 vervoersoplossing in de regio blijven bieden wanneer gebruik van het openbaar vervoer niet meer kan. Het gaat daarbij om incidenteel vervoer (voormalige Regiotaxi) en structureel vervoer (van en naar dagbesteding, jeugdwetvervoer). Daarbij stimuleerden wij onze inwoners in eerste instantie gebruik te maken van diensten zoals Mee op weg, GO-OV, Smart Cab, ANWB-automaatje, etc.

Werk en inkomen

- Vanuit de Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen hebben we de Participatiewet uitgevoerd voor de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen. Aan het einde van 2022 telden we voor Hengelo 2.091 uitkeringen. Dit is een daling van 36 uitkeringen ten opzichte van 1 januari 2022. In 2022 hadden we net als in 2021 te maken met een krappe arbeidsmarkt. Dit betekent dat er relatief weinig mensen beschikbaar zijn voor de vacatures die bedrijven hebben. Het bemiddelen naar een passende werkplek voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, waar onze doelgroep voor een groot deel uit bestaat, is complex. Desondanks is het gelukt om minder mensen afhankelijk te laten zijn van de bijstand.

- De gemeente Hengelo heeft ook in 2022 samengewerkt binnen het Werkplein Midden Twente, om inwoners (deels) aan het werk te helpen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt sluit het aanbod vanuit de bestanden steeds vaker niet (helemaal) aan bij de vraag van werkgevers. Het werkgeversservicepunt is om die reden het afgelopen jaar minder bezig geweest met acquisitie en steeds meer het matchen van vraag en aanbod, het ondersteunen van werkgevers op het terrein van een Leven Lang Ontwikkelen en inclusief personeelsbeleid en het aanboren van onbekend talent.
- De gemeente Hengelo heeft ook in 2022 starters en zzp-ers geadviseerd en gefaciliteerd via het ROZ. Met het in gebruik nemen van de voormalige Hofstede MTS aan het Industrieplein in Hengelo (Hart van Zuid) heeft het ROZ een tijdelijk Ondernemerscentrum, voor de duur van ongeveer 3 jaar, als uitbreiding van de hoofdvestiging H164 gerealiseerd. In het afgelopen jaar hebben zich in Hengelo 76 inwoners georiënteerd op de start van een bedrijf. 12 inwoners zijn daadwerkelijk gestart met begeleiding van het ROZ.
- Wij hebben inwoners van de gemeente Hengelo ondersteund bij het oplossen van hun financiële zorgen en/of problemen. Dit door de inzet van schuldhulpverlening vanuit BudgetAlert. Wij hanteerden hierbij een integrale aanpak en leverden maatwerk passend bij de situatie van de inwoners. Waar nodig hebben wij ze doorverwezen naar de Stadsbank voor het afhandelen van een schuldregeling en/of budgetbeheerrekening.
- Vanuit de insteek 'Vroeg erop af' heeft de gemeente Hengelo vanuit signalen van de 'vaste-lasten' partners preventief en proactief via e-mail, per post, telefonisch en huisbezoeken inwoners van Hengelo benaderd. Dit om grotere financiële problematiek te voorkomen.
- Vanuit het convenant Huurschulden, werken wij nauw samen met Welbions. Dit voorkomt jaarlijks veel woningontnuiming en voorkomt incasso- en deurwaarderskosten.
- De gemeente Hengelo kent verschillende regelingen om gezinnen en mensen in armoede te ondersteunen, waaronder het kindpakket. Wij hebben ons ook in 2022 ingezet om deze regelingen goed onder de aandacht te brengen, zodat de doelgroep er ook maximaal gebruik van kan maken.
- Wij hebben ook het afgelopen jaar een collectieve zorgverzekering voor inwoners met een laag inkomen aangeboden.

Werken aan een inclusieve samenleving

- De gemeente Hengelo heeft door middel van contacten met scholen en onze samenwerkingspartners actief uitvoering gegeven aan ons meerjarenbeleidsplan *Anders is ook gewoon*. Om de positie van Lhbtqia+ personen onder de aandacht te brengen en te versterken. Ook organiseerden wij met hen weer de Coming Out Dag.
Lhbtqia+ staat voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, interseksueel, queer, aseksueel; de + staat voor andere variaties die niet vallen binnen de gebruikelijke definiteis van 'man' en 'vrouw' of niet heteroseksueel of cisgender zijn.
- Vanuit het actieplan Toegankelijkheid hebben wij inzet op de combinatie van bewegen en bewustwording. Een week lang konden de hoogste klassen van de basisschool een rolstoelparcours afleggen. Ook in het Stadhuis konden ambtenaren ervaren hoe het is om met een rolstoel door het gebouw te bewegen.
- Daarnaast is er door het MKB onderzoek verricht naar de toegankelijkheid van de binnenstad. Hengelo heeft hier een goede score behaald, maar er zijn op onderdelen zeker nog verbeteringen mogelijk.
- Het toegankelijk maken van gymzalen stond ook in de planning. Dit hebben wij in 2022 niet gedaan. De gemeente Hengelo heeft hiermee gewacht met het oog op de onzekerheid in de bouwsector en daarmee samenhangende extreem hoge kosten.

Wat heeft het gekost

6 Sociaal domein	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	795	12.413	13.213	800
Lasten	13.435	24.014	21.293	2.721
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-12.640	-11.601	-8.080	3.521
Baten	-	-	-	-
Lasten	5.749	6.233	6.432	-199
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-5.749	-6.233	-6.432	-199
Baten	45.179	38.576	38.383	-193
Lasten	57.309	63.370	58.806	4.564
6.3 Inkomensregelingen	-12.130	-24.794	-20.423	4.371
Baten	-	-	-	-
Lasten	12.010	12.641	12.651	-10
6.4 WSW en beschut werk	-12.010	-12.641	-12.651	-10
Baten	82	815	294	-521
Lasten	6.055	7.095	6.055	1.040
6.5 Arbeidsparticipatie	-5.973	-6.280	-5.761	519
Baten	-	-	18	18
Lasten	2.380	2.284	2.195	89
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.380	-2.284	-2.177	107
Baten	1.239	1.201	1.323	122
Lasten	25.945	24.806	24.306	500
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-24.706	-23.605	-22.983	622
Baten	-	-	150	150
Lasten	24.593	27.572	26.230	1.342
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-24.593	-27.572	-26.080	1.492
Baten	1.000	1.000	2.225	1.225
Lasten	747	775	1.465	-690
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	253	225	760	535
Baten	-	-	-	-
Lasten	4.226	3.781	3.887	-106
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-4.226	-3.781	-3.887	-106
Saldo 6 Sociaal domein	-104.154	-118.566	-107.714	10.852

Financiële toelichting

Binnen dit programma zien we voordelen ten opzichte van de laatst bijgestelde begroting. Dit komt in veel gevallen door incidentele zaken waar we weinig invloed op hebben. Bijvoorbeeld de regelingen voor vluchtelingen, energie of minder beroep op het Landelijk Transitie Arrangement. Daarnaast zien wij een afwijkende trend in cliënten of indicaties, dan waarop onze prognoses in de 2e Beleidsrapportages waren gebaseerd. Dat kan ertoe leiden dat we een voordeel presenteren, terwijl de uitgaven ten opzichte van 2021 wel zijn toegenomen, en vice versa.

Dit jaar is uitvoering gegeven aan het maatregelenpakket zoals dat in hoofdstuk 8.4 van de Beleidsbegroting 2022-2025 is weergegeven. We hebben daarmee gestuurd op zaken waar we wel invloed op hebben. Deze maatregelen zijn inmiddels in onze reguliere werkprocessen opgenomen en/of in het Transformatieplan Sociaal Domein.

We zien dat enkele maatregelen, zeker bij de WMO, al direct financieel effect hebben gehad. Dit leest u ook in onderstaande toelichtingen. Voor de maatregelen die meer toegespitst zijn op preventie en vroegsignalering verwachten wij logischerwijs nog niet direct de financiële effecten. Wij hebben onze inspanning op deze maatregelen daarom opgenomen onder 'wat hebben we daarvoor gedaan'.

Zoals bij de Zomerbrief 2022-2026 reeds eerder aangegeven blijft het lastig in te schatten wat de structurele trendlijn is voor het Sociaal Domein. Normaliter zijn de afgelopen jaren en trends leidend voor ons meerjarig perspectief. Echter door Corona waren de afgelopen jaren geen stabiele basis om ons meerjarig perspectief bij te stellen, daarom hebben we dit bij de laatste Zomerbrief ook niet gedaan voor 2023 en verder. Daarnaast is het de vraag hoe de

landelijke trends zich vertalen in het meerjarig beeld voor Hengelo. Denk dan bijvoorbeeld aan de hervormingsagenda voor Jeugd met wellicht deels dezelfde maatregelen die wij al mee hebben genomen in ons transformatieplan. Bij de aankomende Zomernota 2023-2027 zullen wij op basis van de ontwikkelingen in het jaar 2022, diverse trends en data, in combinatie met de (toekomstige) opgave uit het transformatieplan met nieuwe prognoses komen. Op dit moment kunnen we nog niet aangeven wat de gevolgen hiervan zijn voor de financiële opgave in het sociaal domein.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 3.521.000 voordeel)

- Noodopvang van Vluchtelingen: Er is een voordeel op het onderdeel (nood)opvang vluchtelingen van € 2,7 miljoen. Dit is bovenop de storting van € 1,7 miljoen in de Reserve Vluchtelingen die we bij de 2e Beleidsrapportage hebben gedaan. Dit is ontstaan doordat we de middelen die we vanuit het Rijk hebben ontvangen doelmatig en efficiënt hebben ingezet. Daarnaast is het Rijk ruimhartig geweest met de vergoedingen voor de opvang van vluchtelingen. We stellen voor dat het voordeel, zoals opgenomen in het bestemmingsvoorstel, terugvloeit naar de Algemene Reserve. Hiermee kunnen we de nu nog moeilijk in te schatten toekomstige gevolgen en risico's rondom de toestroom en opvang van vluchtelingen opvangen. Het voordeel van € 2,7 miljoen is enerzijds te verklaren door hogere baten, dan bij de 2e Berap verwacht, vanuit de rijksvergoedingen voor gerealiseerde bedden en onderwijshuisvesting. Anderzijds zijn de lasten op verschillende onderdelen lager dan verwacht, met name de energielasten, en vallen de stelposten ambtelijke inzet en onvoorzien vrij. Daarnaast is in de laatste periode van 2022 gebleken dat 30% van de btw wordt gecompenseerd.
- Kinderopvang: Er is een voordeel op het onderdeel kinderopvang (€ 162.000). Enerzijds doordat wij in 2022 minder inspecties hebben uitgevoerd. Dit komt door minder aanvragen voor nieuwe kinderopvanglocaties, minder verhuizingen en wijzigingsverzoeken en de invoering van flexibel inspecteren en het aanbieden van herstelaanbod. Anderzijds zien wij een kleinere groei dan verwacht op de Sociaal Medische Indicering. Momenteel werken wij aan een nieuw SMI-beleid, ook met het oog op het transformatieplan. Dit kan de komende jaren leiden tot een aanpassing op de begroting.
- Sociaal werk in de wijk en preventie: Er zijn voordelen op het onderdeel sociaal werk in de wijk en preventie door onder meer lagere vaststellingen van subsidies (bijvoorbeeld voor de BSO+ en GGD) voor het jaar 2021, een kleinere doelgroep voor de beleidsregel Toekomstplannen voor Jong Volwassenen dan vooraf ingeschat en minder beroep op budgetten waarvoor we afhankelijk zijn van de vraag. Ook zijn, door het opstellen van het transformatieplan, een aantal activiteiten, pilots of projecten bewust getemporeerd zodat eerst bekeken kon worden of deze toekomstig binnen het Nieuw Hengelo's Model passen. Dit zorgt, samen met enkele kleine afwijkingen, voor het restant van het voordeel.

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (€ 199.000 nadeel)

Er is een nadeel van € 400.000 op personele inzet. De overschrijding is het gevolg van het inkoopproces in 2019 en de totstandkoming van het "Twents Model". De gemiddelde tijdsbesteding is toen toegenomen zonder dat daar structurele extra formatie voor beschikbaar is gesteld. Daarnaast was er sinds 2015 altijd al extra inhuur om aanvragen binnen wettelijke termijnen af te handelen. We hebben hierop bijgestuurd en brengen momenteel in beeld wat de structurele gevolgen zijn, en komen daar waar nodig in de Zomernota op terug. Voor een nadere analyse met betrekking tot personeel wordt verwezen naar programma 9.

Bij het preventieteam jeugd hebben we mooie stappen gezet, zoals beschreven in 6.2.4, maar bleek de raming op inhuur van enkele onderdelen te hoog, dit zorgt voor een voordeel van € 54.000. Ook zijn er voordelen vanuit te hoog opgenomen "nog te betalen" posten vanuit 2021 en te hoge ramingen voor diverse overheadkosten (€ 140.000).

6.3 Inkomensregelingen (€ 4.371.000 voordeel, waarvan € 100.000 budgetoverheveling en lagere onttrekkingen reserves van € 2.639.000)

- BUIG: Het aantal bijstandsgerechtigden daalde met 36 uitkeringen (uitstroom groter dan de instroom). In voorgaande jaren was Hengelo een voordeelgemeente (budget hoger dan uitgaven). Wij hebben in de Zomerbrief en 2e Beleidsrapportage de begroting 2022 met € 2,3 miljoen neerwaarts bijgesteld en verwachtten daarmee uit te komen als een nadeelgemeente met een tekort van € 1,2 miljoen. Ten opzichte van deze bijgestelde begroting is het tekort € 458.000 lager. De baten vallen hoger uit door een incidentele meevaller met betrekking tot dubieuze debiteuren. Uiteindelijk komen we daarmee op een tekort van € 764.000. Voor 2023 gaan we uit van evenveel bijstandsuitgaven als inkomsten van het Rijk (nullijn). Een risico is de uitzetting van de doelgroepen vluchtelingen.

- ROZ: De verwachte sterke toename van ondernemers die hulp van ROZ nodig hadden is in 2022 uitgebleven. Mede daardoor zijn onze gerealiseerde inkomsten van onze opdracht gevende gemeenten achtergebleven en ook onze Bbz-uitkeringen voor de Hengelose ondernemers. Hier staat tegenover dat er verschillende extra werkzaamheden zijn verricht bijvoorbeeld voor Bbz-light 1e kwartaal, nasleepwerkzaamheden n.a.v. de IB-signalen omtrent de gehele Tozo regeling, en diverse eigen regelingen zoals o.a. het Hengelose ondernemerskrediet en het Hengelose energiekrediet. Dit leidt tot verschuivingen binnen baten en lasten, per saldo € 413.000 voordelig waarvan € 239.000 verrekend wordt met programma 9 en € 145.000 met betrekking tot Bbz-uitkeringen is meegenomen onder voordeel BUIG.
- Minimaregelingen: De omvang van de doelgroep is verder afgenomen en daarmee ook het gebruik van de voorzieningen, dit leidt tot een voordeel van € 78.000. De verwachting is dat de doelgroep in 2023 toe gaat nemen door de taakstelling statushouders en door de gevolgen van de inflatie.
- Kwijtschelding: We hebben in 2022 lagere kwijtscheldingslasten, € 63.000 ten opzichte van de begroting. Dit komt overwegend doordat we naar aanleiding van de pandemie de prognose van nog te betalen kwijtscheldingslasten in voorgaande jaren te hoog hebben ingeschat. Dit heeft geen effect op de algemene middelen, omdat dit verrekend wordt met de voorzieningen in programma 7.
- Bijzondere bijstand: Het voordeel op bijzondere bijstand van € 3,2 miljoen bestaat uit een voordeel op de energieregelingen (€ 2,7 miljoen) en een voordeel op de overige regelingen. In 2022 waren er twee energieregelingen, een landelijke en één specifiek voor Hengelo. Met name voor de Hengelose regeling geldt dat veel minder inwoners hier gebruik van hebben gemaakt dan verwacht, waardoor de uitname uit de Algemene Reserve ca. € 2,4 miljoen lager is dan begroot (zie ook programma 9). Van het restant van het voordeel van € 300.000 is € 100.000 meegenomen in de budgetoverheveling, de landelijke regeling loopt namelijk door in 2023. Het voordeel op de overige verstrekkingen bijzondere bijstand bedraagt € 204.000. Het aantal huishoudens dat een beroep heeft gedaan op de bijzondere bijstand is in 2022 ten opzichte van 2021 gedaald van 2.761 naar 2.746. Daarnaast hebben wij het incidentele budget van € 82.000 voor mogelijk extra bijzondere bijstandsuitgaven als gevolg van corona niet hoeven benutten.
- Post NL: Per mei 2022 is de werkwijze omtrent PostNL veranderd, dit heeft geresulteerd in een voordeel van € 208.000. De Arbeidspool die bedoeld was om cliënten gedurende een periode van maximaal 7 maanden arbeidsfit te houden in afwachting van een baan, is komen te vervallen. Hiermee zijn ook de loonkosten voor rekening van de gemeente komen te vervallen. Cliënten waarvan de inschatting is dat deze direct aan het werk kunnen in de pakketsortering krijgen een dienstverband bij de externe partij Buddo. Wij komen hier bij de zomernota op terug.
- Participatiewet beheer: Dit betreft onder andere de vergoeding van de gemeenten Borne en Haaksbergen voor de uitvoeringsorganisatie bijstandsgerechtigden. Daarnaast hebben we minder uitgegeven aan loon- en inhuurkosten, deels doordat minder personeel inzet nodig was in verband met het dalend aantal uitkeringen. Per saldo betekent dit een voordeel van € 67.000. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.
- Het overige verschil is met name te verklaren door een voordeel aan loon- en inhuurkosten. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

6.4 Wsw en Beschut Werk (€ 10.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

6.5 Arbeidsparticipatie (€ 519.000 voordeel, waarvan budgetoverheveling € 162.000)

- Participatiewet trajecten: Vanuit de Participatiewet zijn wij als gemeente verplicht beschutte werkplekken aan te bieden, in ieder geval tot aan het aantal plekken dat in de ministeriële regeling is vermeld. In het verleden haalden wij deze taakstelling niet en zijn deze middelen ingezet voor andere tekorten binnen dit taakveld. Inmiddels halen wij deze taakstelling wel en is het oorspronkelijk beschikbaar gestelde budget hiervoor nodig. Dit leidt tot een nadeel van € 115.000 waarvoor wij nog eenmalig dekking hadden uit een incidentele stelpost flankerend beleid van € 175.000. We komen bij de Zomernota 2023-2027 met een voorstel, inclusief dekking.
- Participatiewet trajecten SWB: In 2022 hebben wij in het kader van de 'zachte landing' een incidentele bijdrage moeten doen voor de afwikkeling van Stichting Oostwerk, welke ondergebracht was bij de SWB. Dit tekort valt weg tegen het overschot dat wij hebben als gevolg van de exercitie die is gedaan op de toekomstbestendigheid van onze voormalige Stadsbaanregeling. Als gevolg van gewijzigde wetgeving voldeed deze regeling niet langer. Met alle betrokken partijen zijn we er in geslaagd voor 28 van de 32 medewerkers een passende oplossing te vinden binnen de kaders van de huidige wet- en regelgeving.

(laatste 4 nog in begeleiding) Per saldo levert dit een voordeel van € 70.000 op. Voor de voormalige Stadsbaanregeling was in 2022 net als voorgaande jaren € 1 miljoen begroot. Een deel van dit budget blijft structureel nodig om de loon- en uitvoeringskosten van de 20 medewerkers die in dienst treden bij SWB, en bijvoorbeeld ingezet worden bij de wijkcentra, te dekken. Deze banen zullen ook in de toekomst ingezet worden om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt zo regulier mogelijk werk te bieden. Nu duidelijk is om hoeveel budget het gaat, gaan wij ons, zoals eerder toegezegd aan de raad, beraden over een goede structurele inzet van de resterende middelen in lijn met ons re-integratiebeleid. Wij werken dit in 2023 verder uit.

- Inburgering: De nieuwe Wet Inburgering is per 1 januari 2022 ingegaan. Per medio 2022 zijn de eerste aanmeldingen binnengekomen, hierdoor ontstaat een voordeel van € 219.000. Dit leidt gedeeltelijk tot een verschuiving van taken en bijbehorend budget, waardoor € 162.000 wordt overgeheveld.
- Het overige verschil is met name te verklaren door een voordeel aan loon- en inhuurkosten. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

6.6 Maatwerkvoorzieningen Wmo (€ 107.000 voordeel)

We zien de uitgaven op woonvoorzieningen ten opzichte van voorgaande jaren stijgen conform begroting. De uitgaven op hulpmiddelen blijven redelijk gelijk, waar we ook hier een stijging hadden verwacht op basis van de bij de 2e Beleidsrapportage bekende cijfers over indicaties en cliënten. We bezien een eventueel structureel effect opnieuw richting de Zomernota 2023-2027.

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (€ 622.000 voordeel)

We hebben zowel in de 1e als 2e Beleidsrapportages positieve bijstellingen gedaan binnen dit taakveld. We zien dat we binnen de Wmo maatwerk iets meer dan vorig jaar uitgeven, maar minder dan primitief begroot. Als we rekening houden met indexatie hebben we de uitgaven weten te stabiliseren en zelfs teruggedrongen. Dit is een positief financieel resultaat. Dit komt door het, zoals afgesproken in de Begroting 2022-2025, sturen op het indiceren op minder dagdelen dagbesteding en minder uren individuele begeleiding, verhogen van de drempel tot maatwerk en eerder verwijzen naar voorliggende voorzieningen (maatregelenpakket). Het effect op klanttevredenheid voor ondersteuning in 2022 meten we achteraf.

Op onderdelen kunnen we, op basis van de ontwikkelingen in het jaar 2022, en in combinatie met de (toekomstige) opgave uit het transformatieplan, nieuwe prognoses maken die u zult terugzien in de Zomernota 2023-2027.

Ten opzichte van de bijgestelde begroting kunnen we, mede vanuit bovenstaand verhaal, het voordeel grotendeels verklaren door:

- Een voordeel op de uitgaven Ondersteuningsbehoeften (OB) van € 56.000 door een lichte terugloop aan uitgaven binnen OB 2 individueel en een stijging bij OB 1 groep. Binnen het Twents Model wordt voor WMO, gewerkt met 2 ondersteuningsbehoeften die iets zeggen over de aard van de ondersteuning aan de inwoner.
- Een voordeel op de uitgaven wonen & verblijf van € 169.000 door minder cliënten waarvoor tijdelijke plaatsing moest worden gezocht en ook doorstroom naar de Wlz en Beschermd Wonen.
- Een voordeel op huishoudelijke ondersteuning en Persoonsgebonden Budget (PGB) van € 80.000, waarbij we wel zien dat de totale uitgaven en aantallen cliënten met huishoudelijke ondersteuning nog steeds stijgen.
- Een voordeel op de eigen bijdrage Wmo van € 99.000 voornamelijk doordat we tot op heden de eigen bijdrage voor de regiotaxi niet raamden omdat dit werd verrekend met de uitgaven. Dit gaan we vanaf de komende begroting wel doen.
- Een voordeel binnen het onderdeel schuldhulpverlening waar voor € 162.000 budgetoverheveling is goedgekeurd.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (€ 1.492.000 voordeel)

We zien dat vooral de lichtste ondersteuningsbehoefte steeds beperkter wordt gebruikt. Dit komt enerzijds doordat er een verschuiving is naar de voorliggende en preventieve activiteiten (inzet preventieteam en verwijzingen naar voorliggend veld). Anderzijds zien we ook dat aanbieders niet meer akkoord gaan met een OB1 indicatie; vanwege benodigde financiën of een complexere hulpvraag vragen zij om een OB2. Dit zorgt er vaker voor dat er een verschuiving is naar OB2, voornamelijk naar het deel 'groep', omdat dat deel zich momenteel minder leent voor begeleiding vanuit de voorliggende en preventieve activiteiten vanwege het beperkte aanbod. We zien dat binnen de OB2 er stabiliteit is in aantal cliënten en indicatieomvang, we verwachten dat dit zo blijft. Binnen OB3 zien we een toename in de individuele begeleiding en behandeling door doorstroom of voorkomen van instroom in/vanuit

beschikbaarheidsvoorzieningen. Daarnaast blijft de zwaarte en complexiteit van casuïstiek nog altijd toenemen, met als gevolg dat we zien dat het aantal zwaardere indicaties toeneemt en er ook steeds vaker eerst een externe diagnose gevraagd wordt door aanbieders voordat ze in actie komen. In het totaal zijn de uitgaven aan ondersteuningsbehoeften jeugd ten opzichte van 2021 slechts licht gestegen. We zien echter nog wel steeds de verschuiving naar zwaardere zorg vanuit complexe casuïstiek en daarmee het risico op meer uitgaven.

Daarnaast zien we een daling van de kosten voor beschikbaarheidsvoorzieningen. Binnen de jeugdzorgketen willen we deze zorg steeds meer ambulantiseren (dit geldt zowel voor de instroom en de uitstroom bij bijvoorbeeld crisis) en hier zijn ook contractafspraken over gemaakt met de zorgaanbieders. We zien de uitgaven aan wonen & verblijf nog steeds stijgen, maar wel steeds meer richting lichtere vormen van verblijf, zoals gezinshuizen. We zien voornamelijk een verschuiving van beschikbaarheidsvoorzieningen naar OB3 en OB4, zoals ook hiervoor genoemd. Landelijk hebben we de opdracht om de beschikbaarheidsvoorzieningen om te vormen naar kleinschalige woonvoorzieningen. Dat wil zeggen dat de groepsgrootte per woonvoorziening af zal moeten nemen en navenant de begeleiding per cliënt toe zal nemen. Een eerste inschatting is dat dit vanaf 2024/2025 zorgt voor een toename van kosten.

Op onderdelen kunnen we, op basis van de ontwikkelingen in het jaar 2022, en in combinatie met de (toekomstige) opgave uit het transformatieplan, nieuwe prognoses maken die u zult terugzien in de Zomernota 2023-2027.

Vanuit het bovenstaande zien we grotendeels de volgende afwijkingen ten opzichte van de bijgestelde begroting:

- Een voordeel van € 712.000 door minder beroep op zorg vanuit het Landelijk Transitiearrangement. Waar we eerdere jaren gemiddeld 14 cliënten hiervoor hadden zijn dit er dit jaar 7. Het betreft heel kostbare zorg per cliënt, waarbij we geen invloed hebben op de instroom.
- Een voordeel van € 630.000 door minder beroep op en kosten voor de beschikbaarheidsvoorzieningen. Dit zijn voorzieningen met verblijf die altijd geboden moeten kunnen worden in geval van crisis of zware zorgbehoefte bij een inwoner.
- Een voordeel van € 82.000 op de ondersteuningsbehoeften. Hierin zitten diverse verschuivingen vanuit bovenstaande uitleg.
- Een voordeel van € 160.000 door per abuis niet geraamde inkomsten voor Onderwijszorg van andere gemeenten.
- Een nadeel van € 65.000 door meer beroep op diagnostiek.
- Een nadeel van € 120.000 op wonen & verblijf door verschuiving naar onder meer gezinshuizen.
- Een nadeel van € 100.000 omdat we in de begroting nog geen rekening hadden gehouden met meerkosten als gevolg van corona. Via de decembercirculaire hebben we hiervoor rijksmiddelen ontvangen (welke verantwoord zijn onder programma 9). Conform de regeling vergoeding meerkosten zullen wij declaraties van aanbieders over het 1e kwartaal 2022 tot aan de rijksbijdrage van € 100.000 vergoeden
- Meerdere kleine afwijkingen die gezamenlijk het restant verklaren.

6.81 Geëscaleerde zorg 18+ (€ 535.000 voordeel)

We hebben meer geld ontvangen van de Gemeente Enschede vanuit de functie als centrumgemeente die zij heeft voor Beschermd Wonen. De rijksmiddelen die zij heeft ontvangen voor deze taak maar niet volledig heeft kunnen inzetten vloeien terug naar de gemeenten. Hoeveel deze teruggave is horen wij pas na het sluiten van de boeken in Enschede, daarom kunnen wij daar niet eerder melding van maken. We hadden in de begroting rekening gehouden met een teruggave van € 1 miljoen, uiteindelijk krijgen we € 2,2 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door de afname van het aantal cliënten van 2022 (86) ten opzichte van 2021 (106) door een na-ijleffect van de openstelling Wet Langdurige Zorg. Met ingang van 1 januari 2024 wordt Beschermd Wonen weer een taak van elke gemeente.

Naast dit voordeel is er op dit taakveld ook een nadeel. We hebben een pilot gehad rondom LVB (Licht Verstandelijk Beperkten) waarbij de lasten (voor de jaren 2021-2022) van € 635.000 niet geraamd waren, maar uiteindelijk worden verrekend met de centrumgemeente Enschede. Dit zijn uitgaven die anders binnen het WMO Maatwerk gedaan zouden zijn. Per 2023 stopt de pilot omdat er geen aanbieders zijn. We zijn met aanbieders in gesprek om te kijken wat ze nodig hebben om deze doelgroep te bedienen. Ook zien we een toename in de kosten voor maatschappelijke opvang vanuit indexatie en toename van gebruik (verblijf- en leefgeld) wat zorgt voor het resterende verschil.

6.82 Geëscaleerde zorg 18- (€ 106.000 nadeel, voor een voordeel van € 50.000 link met Reserve Decentralisatieuitkering)

Dit nadeel wordt voornamelijk veroorzaakt door de volgende elementen:

- Het aantal cliënten Jeugdzorgplus is dit laatste kwartaal gestegen van 3 naar 7. Dit zorgt voor een nadeel van € 156.000. Dit ligt buiten onze invloedssfeer (rechterlijke uitspraak) en hebben wij niet kunnen voorzien. Afgelopen periode zijn nieuwe contracten afgesloten met de Gecertificeerde Instellingen en tevens geldt voor de Jeugdzorgplus dat er moet worden toegewerkt naar kleinschalige woonvoorzieningen. We verwachten dat de kosten structureel toe zullen nemen.
- Middels de Zomerbrief waren middelen beschikbaar gesteld in 2022 voor de MDA++ (€ 20.000) en het noodplan GI's (€ 30.000). De evaluatie van MDA++ is in december 2022 opgestart. De uitkomsten van de evaluatie worden begin 2023 verwacht. Aan de hand van deze evaluatie wordt bepaald welke scholing ingezet gaat worden. In december is besloten dat we de GI's tegemoet zullen komen en steunen door de indexatie die anders in de nacalculatie zou hebben gezeten te compenseren. Verrekening daarvan gaat in 2023 plaatsvinden. Voor beide posten geldt dat dit zorgt voor een voordeel in programma 6 en een nadeel in programma 9 (reserve decentralisatie uitkering).

Toelichting nog te besluiten begrotingswijzigingen

Gedurende 2022 zijn er een tweetal begrotingswijzigingen als administratieve wijziging doorgevoerd, deze zijn hierdoor niet aan de raad voorgelegd middels een verzamelwijziging. De wijzigingen zorgen niet voor een resultaat of een uitzetting, maar betreffen enkel een herverdeling van middelen tussen programma's 4, 6 en 9, waardoor ze formeel besloten hadden moeten worden door de raad. In het raadsadvies van de Jaarstukken is er een voorgenomen besluit opgenomen over begrotingsafwijkingen met als doel deze alsnog goed te keuren. Voor programma 6 betekent dit een uitzetting van uitgaven van € 211.012. Dit bedrag bestaat uit:

- Een opbrengst voor een gedetacheerde werknemer wordt gebruikt om een vervanger in te huren.
- De inhuurbudgetten van de teams Werk & Inkomen worden verdeeld naar de taakvelden.

5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Bruggink en Lutikholt

Aanspreekpunt ambtelijk

K. Boerrigter en W. Groot

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

Volksgezondheid

Mede door corona staat volksgezondheid hoog op de agenda. In het *Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo* heeft volksgezondheid een plek. In de sociale basis staat algemeen welbevinden en gezondheidsbeleving van onze inwoners centraal, vanuit het concept van Positieve gezondheid.

Afval

De hoeveelheid fijn restafval is in 2022 verder gedaald naar 66 kg/inwoner. Zorgpunt blijft de kwaliteit van het ingezameld PMD. Iets meer dan de helft van het materiaal is in 2022 afgekeurd. Dit materiaal is vrijwel volledig afkomstig uit verzamelcontainers. Met Nedvang zijn afspraken gemaakt over het uitvoeren van een proef, waarbij het PMD uit verzamelcontainers mechanisch wordt gesorteerd.

Relevante beleidsnota's

- [Gemeentelijk Rioleringsplan \(GRP\) 2018-2022](#)
- [Programma Nieuwe Energie Hengelo 2017-2021](#)
- Nota bodembeheer regio Twente, Twents beleid voor oale grond 2.0 (2018)
- Visie Bodem en Ondergrond (2021)
- Bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo (2011)
- [Keuzescenario Afvalloos Hengelo](#) (2015)
- [Landelijk Afval Plan 3 2017-2029](#)
- Slimmer omgaan met grondstoffen
- Meerjarenplan gezondheid gemeente Hengelo (2019)

- Een gezonde toekomst, langjarig programma voor de publieke gezondheid in Twente (GGD, 2019)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is één GR voor de organisaties GGD Twente, VTT (Veilig Thuis Twente en Organisatie voor zorg en jeugdhulp Twente (OZJT). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers. Dit kwam voort uit de gemeenschappelijke regeling (GR) Regio Twente zoals deze tot 1 juli 2021 uitgevoerd werd. In maart 2022 heeft deze GR de naam SamenTwente gekregen. Samen met de 14 gemeenten en de ketenpartners zette SamenTwente zich in 2022 in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente.

Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Afval en Duurzaamheid/Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu
Regio Twente werkt samen met gemeenten aan een afvalloos en duurzaam Twente.

Twente Milieu

Twente Milieu is adviseur en afvalinzamelaar voor de gemeente Hengelo.

Twence

Twence is de afvalwerker en duurzaamheidsbevorderaar voor de gemeente Hengelo.

Omgevingsdienst Twente (ODT)

ODT houdt in opdracht van ons toezicht op milieuregelgeving en uitvoering van bodemsaneringen, behandelt milieudeel vergunningaanvragen en - meldingen en adviseert op milieuaspecten zoals bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en asbest.

Waterschap Vechtstromen

Het waterschap zet zich in voor schoon, veilig en voldoende water. Waterschap Vechtstromen wil een aantrekkelijke leefomgeving creëren voor mensen, planten en dieren. Om dit te bereiken werken wij dagelijks aan voldoende water, schoon water, veiligheid en zuiveren we het afvalwater van ongeveer 800.000 inwoners en bedrijven.

Twents Waternet

Het Twents waternet is een professioneel netwerk van 14 Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen. Samen zorgen we ervoor dat afvalwater op een slimme manier wordt verwerkt. Onze overtuiging is dan ook 'samen slimmer met water'. Belangrijke aandachtspunten binnen deze samenwerking zijn kostenbeheersing, bijdragen aan een prettige leefomgeving en innovatie op het gebied van afvalwater.

Coöperatie Energie van Hengelo

De coöperatie heeft de wooncoaches in dienst genomen en werkt samen met Hengelo aan de ontwikkeling van het zonnenveld Boeldershoek

Wat hebben we bereikt

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

7.1.1 In 2024 verbruiken huishoudens en organisaties minder (fossiele en niet-fossiele) energie

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Elektriciteitsgebruik gebouwde omgeving in Hengelo (kWh = x 1.000.000)	355 (2020)	344,4	n.n.b. ¹
Gasverbruik gebouwde omgeving in Hengelo (m3 = x 1.000.000)	218,5 (2020)	212,0	n.n.b.
Energiegebruik gebouwde omgeving in Hengelo per inwoner (GJ)	38,67	36,12	n.n.b.

1 n.n.b. er zijn over dit jaar nog geen gegevens beschikbaar

7.1.2 In 2024 wekken huishoudens en organisaties meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Totaal bekende hoeveelheid opgewekte hernieuwbare warmte in Hengelo (TJ) ¹	2090 (jr 2020)	²	n.n.b. ³
Totaal hoeveelheid opgewekte hernieuwbare elektriciteit in Hengelo (TJ)	1009 (2020)	⁴	n.n.b.
Aantal woningen in Hengelo met een gasaansluiting (aantal)	36495 (2020)	²	n.n.b.

1 Opgewekte hernieuwbare warmte = warmte die niet direct wordt opgewekt uit verbranding van fossiele bronnen.

2 geen doelstelling voor 2022 in beleid vastgesteld

3 nnb: er zijn over dit jaar nog geen gegevens beschikbaar

4 Doelstelling voor 2023 vastgesteld in Programma Nieuwe Energie 2018-2021 (zonder volledige toerekening Twence)
geen tussentijdse doelen vastgesteld

7.1.3 In 2024 is er minder afval en worden grondstoffen meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid fijn restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	75 (2019)	70	66
Aantal kg restafval per inwoner delen door aantal kg afval grondstoffen(zoals GFT, PMD, glas, textiel OPK). ¹	n.v.t.		78,0%
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid grof restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	12 (2020)	12	21
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid afgekeurd PMD afval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	n.v.t.	25	30

1 Brugge, Chantal:

scheidingspercentage gebaseerd op de totale hoeveelheid (grof en fijn)restafval ten opzichte van alle ingezamelde stromen (rest wordt apart ingezameld voor hergebruik)

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

7.2.1 In 2024 heeft Hengelo meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Toename van capaciteit voor het bergen van water in Hengelo (m3).	2.900	2.500	2.700

7.3 Inwoners van Hengelo leven in betere gezondheid

7.3.1 In 2024 hebben Hengeloërs een gezondere levensstijl

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage Hengeloërs ouder dan 19 jaar met een Body Mass Index (BMI) tot 25,0 kg/m2 (%)	51% (2020)	50%	51% (2020)
Percentage Hengelose jeugd dat nooit heeft gerookt (geen trekjes, hele sigaret of meer) (%)	87%	80%	87% (2021)
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit hard drugs heeft gebruikt (*) ¹	2,0%	2,5%	2,0% (2021)
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit lachgas heeft gebruikt (*)	4,0%	8,8%	4,0% (2021)
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit softdrugs heeft gebruikt (*)	7,0%	6,4%	7,0% (2021)

1 (*) Beleidsindicator is aangepast in lijn met de GGD Jeugd monitor.

7.3.2 In 2024 is het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) kleiner geworden

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Het rapportcijfer dat hoogopgeleiden geven voor hun gezondheid	7,7	7,8	7,6
Het rapportcijfer dat laagopgeleiden geven voor hun gezondheid	7,7	7,7	7,1

Wat hebben we daarvoor gedaan

7.1. In 2024 verbruiken huishoudens en organisaties minder (fossiele en niet-fossiele) energie en wekken huishoudens en organisaties meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen.

- We stelden de visie Duurzaam Hengelo, koers richting 2050 op. Aan de hand van een zestal thema's zetten we de koers uit voor de duurzame ontwikkeling van Hengelo voor de korte en langere termijn. De visie is op 8 maart in de gemeenteraad vastgesteld.
- Op basis van vastgestelde Regionale Energie Strategie 1.0 (RES-T) werkten we aan de verdere uitwerking, de RES-T 2.0, die in 2023 moet worden vastgesteld. Hengelo draagt bij aan de Twentse opgave om in 2030 1,5 Terrawattuur (TWh) elektriciteit duurzaam op te wekken en de warmtetransitie te realiseren. In de RES-T is een bestuurlijke koers opgenomen voor duurzame elektriciteitsopwekking via zon en wind, energie besparen en de Regionale Structuur Warmte voor het benutten van bovenlokale duurzame warmtebronnen en de daarvoor benodigde warmte-infrastructuur. Twente onderscheidt zich met de enorme potentie voor een regionaal warmtenet en biogas/groen gas als een warmteregio.
- De raad heeft in 2022 het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030, het bijbehorende Uitvoeringsprogramma 2022-2025 en het Stimuleringsplan zon op dak, parkeerterreinen en gevels vastgesteld. Deze beleidsdocumenten beschrijven waar, hoe en met wie we in 2030 bijna de helft van ons elektriciteitsverbruik duurzaam opwekken en aan welke voorwaarden energieprojecten moeten voldoen. De vervolgstap is nader onderzoek naar de effecten van zonnenvelden en windturbines op de omgeving en het milieu. Dat doen we in sub-regionaal verband samen met Borne en Hof van Twente. Daarnaast wordt gewerkt aan een actieprogramma.
- We hebben meegewerkt aan het kader omgevingsvisie Stedelijk gebied om duurzaamheid hierin te verankeren.
- Hengelo neemt deel aan de pilot Duurzaamheidsroute A35 van het ministerie van EZK, samen met 5 andere Twentse gemeenten en Rijkswaterstaat. We onderzochten de mogelijkheden om de gronden van het Rijk en lokale overheden te benutten voor duurzame elektriciteitsopwekking met zonnepanelen. De verkenningsfase is afgesloten en we werken nu aan de planfase.
- Op basis van het Omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021-2030 zijn we gestart met de voorbereidingen voor de realisatie van het zonnenveld op eigen gronden, nabij het bedrijventerrein Boeldershoek. De insteek is het veld te realiseren en te exploiteren op basis van 100% lokaal eigendom. Parallel wordt er op de aangrenzende gronden een zonnenveld gerealiseerd door een ontwikkelaar in samenwerking met de lokale energiecoöperatie Energie van Hengelo.
- We informeerden de raad over de gevolgen van overbelasting van het elektriciteitsnet voor grootschalige aansluitingen.
- Samen met de gemeenten Borne en Enschede, en het consortium Twence, Cogas en Warmtebedrijf Hengelo/Ennatuurlijk werkten we aan een verdiepend haalbaarheidsonderzoek naar de realiseerbaarheid van een regionaal warmtenet.
- We werkten in de Proeftuin Nijverheid Aardgasvrij aan het eerste uitvoeringsplan op buurtniveau. Dat doen we in nauw overleg met Welbions, netbeheerder Enexis en in afstemming met een afvaardiging van de bewonersorganisaties en individuele bewoners. Ook werken we samen met de 65 andere proeftuinen. Volgens Welbions en de gemeente is een warmtenet het logische technisch alternatief voor een groot deel van de gebouwen in de Nijverheid. Aan de hand van dit voorstel werkten we een verdere verkenning uit naar de condities, bereidheid en mogelijkheden bij inwoners. Dat deden we afgelopen jaar onder meer met de energiebus bij 10 haltes, informatiebijeenkomsten en keukentafelgesprekken.
- Door de stijgende energietarieven hebben inwoners, in het bijzonder met een smalle beurs, steeds meer moeite om hun energierekening te betalen (energiearmoede). We stelden een uitvoeringsregeling op, voor de door het Rijk beschikbare gestelde compensatiemiddelen. Ook boden we digitaal energieadvies en energieadvies aan huis. Daarnaast werkten we samen met gemeente Enschede en Almelo aan een lobby ten behoeve van een inclusieve energietransitie. We willen dat iedereen (laagdrempelig) mee kan doen aan de verduurzaming en energiearmoede structureel opgelost wordt door woningen goed te isoleren en daarmee de energierekening blijvend te verlagen. We ontvingen hiervoor samen met deze steden de 2 betreffende ministers van VRO en E&K.
- We werkten aan een Stimuleringsplan energiebesparing, een uitvoeringsplan. Het afgelopen jaar werden de kaders opgesteld. In de verdere uitwerking nemen we de concrete acties en maatregelen op, waarmee we actief inwoners informeren, adviseren en stimuleren op het gebied van energiebesparing.

- In samenwerking met de Energiecoöperatie Energie van Hengelo hebben we de inzet van de wooncoaches gecontinueerd. De wooncoaches leveren onafhankelijk verduurzamings/energieadvies bij de mensen thuis.
- We werkten op verschillende niveaus (landelijk, regionaal en lokaal) aan het opzetten van monitoring om inzicht te krijgen in de voortgang van de energietransitie.
- In 2022 rolden we laadvoorzieningen voor elektrische auto's verder uit. Daarmee zijn er in totaal 103 openbare laadvoorzieningen (veelal met dubbele aansluiting) in Hengelo beschikbaar. Daarnaast is voor nog eens 50 laadlocaties een verkeersbesluit genomen. Alle laadplekken zijn opgenomen in een gemeente dekkende laadplankaart.
- Ook werkten we aan toekomstgerichte duurzame bedrijventerreinen. Met het bestuur van bedrijvenpark Twentekanaal (BIT) werkten we aan de uitvoering van de acties opgenomen in het plan van aanpak. Samen met het parkmanagement Westermaat Campus en de provincie voeren we als pilot een stimuleringsregeling uit, waarbij bedrijven met vouchers financiële ondersteuning krijgen bij het verduurzamen. Verder benaderden we bedrijven voor ondersteuning bij het tot uitvoer brengen van hun zonnepanelen projecten waarvoor zij SDE-subsidie hebben ontvangen.
- We organiseerden een succesvolle duurzaamheidsmarkt en een voorlichtingsavond voor het Tuindorp over verduurzaming van monumentale panden. Daarnaast werkten we mee aan enkele scholenprojecten over duurzaamheid.

7.1.3 In 2022 is er minder afval en worden grondstoffen meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

- We hebben de mogelijkheden van een nascheidingsinstallatie laten onderzoeken door Twence. Gebleken is dat nascheiding qua milieurendement vergelijkbaar scoort als bronscheiding, maar tegen hogere kosten.
- We hebben per 1 juli 2022 de JA-JA sticker ingevoerd. Alleen huishoudens die dit actief aangeven ontvangen nog ongeadresseerd reclamedrukwerk in hun brievenbus.
- Twente Milieu en Het Goed zijn begonnen met de uitwerking van een businesscase voor een circulair ambachtscentrum op het milieupark aan de Wegtersweg.
- In 2022 is besloten om per 1 juli 2023 de biobox in te voeren. Met de biobox stellen we alle hoogbouw huishoudens in staat om hun etensresten gescheiden aan te bieden.
- We vergrootten de service in wijken en buurten met een mobiel milieupark.

7.2.1 In 2022 heeft Hengelo meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag

In 2022 is in totaal 2.700 m³ extra waterberging gerealiseerd:

- Marktplaats: 400 m³
- Broek Noord: 800 m³
- Brouwerij fase 2: 100 m³
- SeaHorse terrein: 500 m³
- Vijver ROC: 900 m³

Op diverse locaties is drainage aangelegd in de openbare ruimte om hoge grondwaterstanden te beteugelen.

Het gebied langs de Elsbeek tussen de Koekoeksweg en de Oude Molenweg is opnieuw ingericht met meer ruimte voor de beek (waterberging), veel groen en een wandelpad langs de beek.

De Elsbeek tussen de Oude Molenweg en de zandvang aan de Wemenstraat is opnieuw ingericht en gaat deel uitmaken van het Wemenpark.

De Berflobek achter de Marskant is opnieuw ingericht en krijgt meer ruimte. De beek gaat integraal onderdeel uitmaken van de nieuwe woonlocatie Marskant.

Het vuilwatertransportriool tussen de Oldenzaalsestraat en de rioolwaterzuiveringsinstallatie van het waterschap Vechtstromen is gefaseerd gereïnd. Bij relinen wordt een kunststofcoating in de rioolbuizen aangebracht.

In de binnenstad wordt herinrichting gecombineerd met de uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen zoals afkoppelen, realiseren van waterberging en groenaanleg.

Klimaatadaptatie

In 2022 hebben we op vele manieren gewerkt aan het klimaatadaptiever maken van onze gemeente. Zowel in waterberging als vergroening zijn stappen gemaakt om onze fysieke leefomgeving leefbaarder en weerbaarder

te maken. De klimaatadaptatiestrategie is onder andere opgesteld op basis van 'klimaatpraten' met inwoners, kinderen en gezondheidspartners. Met het Twents Waternet, het samenwerkingsverband tussen de 14 Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel, hebben we onder andere gewerkt aan publiekscommunicatie, kennisdeling en projecten.

- In maart 2022 heeft de gemeenteraad de klimaatadaptatiestrategie vastgesteld. In die strategie staat beschreven hoe wij in Hengelo om willen gaan met de gevolgen van klimaatverandering: hitte, droogte, wateroverlast en verlies van biodiversiteit. In de strategie staat vastgelegd welke gevolgen van klimaatverandering we in Hengelo aanvaardbaar, onwenselijk of onacceptabel vinden. Elk van deze categorieën pakken we op een andere manier op: van de gemeente als initiator (onacceptabele effecten) tot inwoner aan zet (aanvaardbare situaties). Wel geldt steeds dat we zoveel mogelijk maatregelen willen meekoppelen en dat we zoveel mogelijk samen doen met onze inwoners en ondernemers.
- Op basis van de klimaatadaptatiestrategie is in 2022 gewerkt aan het maken van een uitvoeringsagenda klimaatadaptatie voor de komende jaren. Elke 6 jaar zal deze worden vernieuwd. In 2023 wil het college deze uitvoeringsagenda vaststellen.
- Op allerlei manieren zijn de uitgangspunten uit de klimaatadaptatiestrategie al meegenomen in het beleid en de uitvoering van de gemeente. O.a. door verkenningen, het verankeren van klimaatadaptatie in andere beleidsvelden en door communicatie naar onder inwoners. Voor een deel zijn dit zaken die we als gemeente al jaren doen en voor een deel zijn dit nieuwe of extra activiteiten en maatregelen in het kader van klimaatadaptatie vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

Milieu

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervallen landelijke milieunormen voor bepaalde bedrijfstakken zoals horeca en sportverenigingen en vervallen de landelijke normen voor geluid en geur. Voor deze categorieën moeten we regels gaan stellen in het Omgevingsplan. Ter overbrugging geeft de rijksoverheid tijdelijke regels mee (de zogenoemde bruidsschat). In 2022 hebben we een begin gemaakt met het aanpassen van bruidsschatregels en beleidsregels voor het Hengelose Omgevingsplan. Verder zijn milieubijdragen geleverd aan de Omgevingsvisie Hart van Hengelo en de voorbereiding van de Omgevingsvisie stedelijk gebied.

Hengelo heeft zich aangesloten bij het landelijk Schone Lucht Akkoord. Hieraan zijn maatregelen verbonden op het gebied van mobiliteit, vergunningverlening, aanbesteding, voorlichting e.d. die in verloop van tijd doorgevoerd moeten worden. Een voorbeeld hiervan is de informatie die we verstrekken, onder andere op de gemeentelijke website, om overlast door houtstook te voorkomen.

De milieu-vergunningverlening, milieu-advisering aan- en het milieu-toezicht bij bedrijven is ondergebracht bij de Omgevingsdienst Twente. In het VTH-jaarverslag 2022 wordt daarover gerapporteerd.

Geluid

We hebben de 5-jaarlijkse geluidbelastingskaart (een verplichting op grond van Europese regelgeving) gemaakt met daarin de geluidbelasting van woningen door wegen, spoorwegen en gezonde industrieterreinen. Deze geluidbelastingskaart vormt de basis voor een actieplan geluid dat we in 2023/2024 gaan opstellen.

De sanering (= verbetering van de geluidwering) van woningen aan de Deldenerstraat die een te hoge geluidbelasting ondervinden, is gestart in 2022 en loopt door in 2023. Voor twee andere reconstructie-projecten van wegen is subsidie aangevraagd.

Bodem

In 2022 zijn de normen vastgesteld door het Rijk voor PFAS en zijn in Hengelo de eerste inventarisaties gestart. Daarnaast is verder gewerkt aan een vernieuwde structuur van het netwerk OnderTwente en zal dit in 2023 verder tot uiting gaan komen.

7.3.1 Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl

- Samen met een groot aantal partners heeft de gemeente Hengelo in 2022 gewerkt aan een breed lokaal preventieakkoord om een gezonde leefstijl te stimuleren en meer kansengelijkheid in gezondheid. Met daarin concrete afspraken om roken, problematisch alcoholgebruik en overgewicht terug te dringen en welbevinden te vergroten.

- Wij hebben afspraken gemaakt over preventieve inzet op het gebied van gezonde scholen, om een gezonde leefstijl op scholen meer vanzelfsprekend te maken. 14 scholen in Hengelo doen mee aan de Gezonde School aanpak met welbevinden jongeren als bovenliggend thema.
- Samen met leerlingen van het ROC Top traject hebben wij gewerkt aan JOGG (Jongeren op gezond gewicht), gezonde jeugd, gezonde toekomst. Om de leefomgevingen waarin zij zich bevinden (thuis, school, buurt, sport, vrije tijd, werk en media) gezonder maken. De leerlingen van het ROC hebben ons daarover geadviseerd.
- Met partners van de GLI (Gecombineerde leefstijl Interventie) heeft de gemeente Hengelo een inventarisatie verricht. Hierin onderzochten we kansen om deze interventie, waarin volwassenen met overgewicht werken aan hun leefstijl, gezonder eten en duurzame gedragsverandering, te versterken en te intensiveren.
- Samen met de GGD Twente en andere gemeenten hebben wij een toolbox gemaakt voor het verminderen van alcoholgebruik onder jongeren. Met als kernboodschap: geen alcohol = normaal.
- In de wijken Slangenbeek en Klein Driene is de gemeente Hengelo in 2022 samen met partners en wijkbewoners gestart met de interventie gezonde wijkaanpak. Dit is een bewezen aanpak waarin wij samen in een buurt of wijk werken aan gezonde inwoners in een gezonde omgeving.
- Op initiatief van huisartsen in Hengelo en in navolging van de samenwerking Slangenbeek, hebben wij in 2022 het project SamSam opgezet. Daarmee stimuleren wij de samenwerking en verbinding tussen huisartsen en de gemeente (sociaal domein), zodat inwoners met een vermoeden van psychosociale- of financiële problematiek sneller en op een laagdrempelige manier doorverwezen kunnen worden naar voorliggende voorzieningen. Op deze manier kunnen wij medicalisering en hoge zorgkosten en druk op de huisartsenzorg voorkomen. Wij starten SamSam in 2023 met Wijkkracht en vier HAGRO's in Hengelo (een HAGRO is een gebiedsgerichte samenwerkingsverband tussen huisartsen).

7.3.2 Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden

- Wij hebben samen met partners onderzoek gedaan naar kansen voor verbetering van vroeg signalering armoede en kwetsbare baby's en hun ouders (project Wie let er op de kleintjes?).
- En de gemeente Hengelo is de coalitie 'geboortezorg' gestart, met prenataal, preventief huisbezoek voor aanstaande ouders in kwetsbare posities. Ook zijn hulpverleners in gesprek gegaan met inwoners in kwetsbare posities om zete laten nadenken over hun kindervens, seksualiteit en anticonceptie (project Nu Niet Zwanger, NNZ).
- Wij zijn in de Hengelose Es gestart met de interventie Gezinsaanpak van FC Twente Scoren in de wijk. Deze aanpak is gericht op het motiveren van een gezonde leefstijl en participatie bij gezinnen in kwetsbare situaties.
- In 2022 heeft de gemeente Hengelo een start gemaakt om gezondheid meer in de belangenafweging van het fysieke domein mee te laten wegen (bijvoorbeeld bij visieontwikkeling m.b.t. omgevingswet, duurzaamheid- en klimaat adaptief beleid). Een groenere buurt zorg voor gezondere inwoners. De inrichting van de leefomgeving is belangrijk voor gezondheid.
Ook hebben in de wijken Slangenbeek en Klein Driene leerlingen van scholen meegedacht over en meegedaan met vergroening van de omgeving rondom de school.
- Het rapportcijfer dat inwoners in de enquête onder het Hengelo panel geven aan de gezondheid is voor hoogopgeleiden nagenoeg gelijk gebleven met een 7,7 ten opzichte van vorig jaar toen het cijfer een 7,6 was. De lager opgeleiden beoordelen hun gezondheid met een 7,0 lager dan vorig jaar, toen zij nog een 7,6 gaven. Uit onderzoek is bekend dat mensen met een lagere opleiding hun gezondheid als minder goed ervaren dan hoger opgeleiden (en ook daadwerkelijk minder jaren leven in goede gezondheid). Zo ervaren lager opgeleiden meer chronische stress als gevolg van sociale of financiële problemen. Dat lager opgeleide inwoners van Hengelo hun gezondheid een lager cijfer geven dan vorig jaar, is mogelijk te verklaren doordat zij meer stress ervaren door de stijgende kosten van hun levensonderhoud. Denk hierbij aan de hogere prijzen voor energie en boodschappen.

Wat zijn we blijven doen

Duurzaamheid

- De subsidieregeling voor groendaken hebben we gecontinueerd.

Afval

- Inzamelen van afval en grondstoffen huis-aan-huis en met verzamelcontainers.
- Verwerken van afval en grondstoffen.
- Exploiteren van het milieupark.
- Inwoners bewust maken van het belang van goed afval scheiden: afval is grondstof.
- Uitvoeren van afvalinspecties door toezichthouders.
- Afvalstoffenheffing ontvangen.

Riolering en waterhuishouding

- Waar mogelijk werd verhard oppervlak afgekoppeld van de gemengde riolering en vertraagd afgevoerd naar de beken.
- Op het gebied van riolering en waterhuishouding werd samengewerkt met de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel (Twents waternet). Met zogenaamde werkplaatsen werd door gezamenlijk onderzoek geprobeerd kostenbesparingen te realiseren in de waterketen.
- We stimuleerden particulieren om minder verharding en meer groen in de tuinen aan te leggen.
- We werkten samen met woningcorporatie Welbions om meer klimaatadaptieve maatregelen te treffen.
- Bij projecten namen we klimaatadaptatie als belangrijk uitgangspunt mee. We betrekken bij het thema klimaatadaptatie ook nadrukkelijk gezondheidseffecten, o.a. als gevolg van hittestress.

Begraven

- De twee begraaf- en gedenkparken (Deurningerstraat en Oldenzaalsestraat) werden onderhouden en er werden begrafenissen en asbestemmingen uitgevoerd.
- Gemeente en Gildebor organiseerden weer de lichtjestocht op de Begraaf- en gedenkplaats Oldenzaalsestraat ter nagedachtenis van overledenen die begraven zijn in het begraaf- en gedenkpark en een Allerzienviering rond Allerzielen (2 november) op het begraaf- en gedenkpark Deurningerstraat.
- Er heeft overleg plaats gevonden met het bestuur van de Joodse Begraafplaats en de gemaakte afspraken over het onderhoud door Gildebor zijn nogmaals bekrachtigd.
- Gildebor organiseerde en begeleidde activiteiten op beide begraaf- en gedenkparken tijdens de Open Monumentendag (1 x per jaar).

Openbare toiletten

- Ook in 2022 hebben we het beheer en onderhoud van de openbare toiletvoorzieningen verzorgd.

Volksgezondheid

- De gemeente Hengelo heeft de GGD Twente gefinancierde voor publieke gezondheidszorg en uitvoering van het basistakenpakket Jeugdgezondheidszorg (JGZ).
- Wij zijn blijven inzetten op het verminderen van gezondheidsachterstanden met meerjarige, integrale programma's gezondheidsachterstanden, Kansrijke Start, gezonde leefomgeving, sociale basis, welzijn op recept en Lokale en regionale preventie in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
- Het bevorderen van een gezonde leefstijl pakken hebben wij integraal en meerjarig opgepakt met partners vanuit sport, welzijn en onderwijs. Programma's zoals JOGG (Jongeren op gezond gewicht), de GLI (gecombineerde leefstijl interventie), een gezonde sportomgeving en Gezonde School hebben wij versterkt en geïntensiveerd.
- De gemeente Hengelo is blijven werken volgens een brede, gebiedsgerichte en positieve benadering van gezondheid met daarbij als belangrijke uitgangspunten de basis op orde, aandacht voor onderliggende problematieken en inwoners als startpunt.
- Wij zijn blijven werken aan het thema gezonde leefomgeving en zoeken daarbij voor uitvoering naar koppelkansen in het fysieke domein.
- Wij hebben gewerkt aan een meer toekomstbestendige zorg voor thuiswonende ouderen (waaronder update stedelijk programma dementie).

Wat heeft het gekost

7 Volksgezondheid en milieu	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	-	163	141	-22
Lasten	3.072	3.436	3.519	-83
7.1 Volksgezondheid	-3.072	-3.273	-3.378	-105
Baten	10.503	10.616	10.700	84
Lasten	8.199	8.312	8.508	-196
7.2 Riolering	2.304	2.304	2.192	-112
Baten	10.597	10.630	11.595	965
Lasten	8.727	8.760	9.503	-743
7.3 Afval	1.870	1.870	2.092	222
Baten	36	402	765	363
Lasten	2.385	3.847	3.901	-54
7.4 Milieubeheer	-2.349	-3.445	-3.136	309
Baten	539	539	639	100
Lasten	736	738	785	-47
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-197	-199	-146	53
Saldo 7 Volksgezondheid en milieu	-1.444	-2.743	-2.376	367

Financiële toelichting

7.1 Volksgezondheid (€ 105.000 nadeel)

Voor de uitvoering van het Lokaal Preventieakkoord (LPA) hebben we middelen gekregen via een specifieke uitkering (SPUK). We verantwoorden in 2022 zowel de uitgaven als de inkomsten (de SPUK) die hiermee samenhangen. Een deel van de uitgaven vanuit het Lokaal Preventieakkoord worden gedaan in 2023, de SPUK mogen we ook daarvoor inzetten. Daarom is er zowel op baten als lasten een lager bedrag dan begroot verantwoord (€ 32.000). Daarnaast hebben wij minder uitgegeven van onze middelen die we hebben gekregen voor Gezond in de Stad (GIDS) omdat we meer uitgaven konden verantwoorden onder het Lokaal Preventieakkoord, en voor het Rijksvaccinatieprogramma. Samen een voordeel van € 40.000.

Samen Twente heeft in november besloten te stoppen met het ontwikkelen van het GGiD. De gedane investering heeft Samen Twente hierdoor ineens moeten afboeken (zoals opgenomen in de raadsbrief onder nummer 3527658 van 20 december 2022). Een deel van deze kosten komt voor rekening van de deelnemende gemeenten, waaronder de gemeente Hengelo. Dit zorgt voor een nadeel van € 155.000 op dit taakveld.

7.2 Riolering (€ 112.000 nadeel)

Het taakveld Riolering en de lasten van kwijtschelding riolering vormen samen met de voorziening Riolering een gesloten circuit. D.w.z. dat eventuele saldi ten laste of ten gunste komen van de voorziening Riolering. Het nadelig verschil van € 112.000 ontstaat doordat het resultaat op kwijtschelding (zie programma 6) wordt meegenomen in het taakveld Riolering.

Wij hebben binnen het taakveld Riolering een hogere personele inzet (€ 146.000 nadeel). Dit heeft voor een groot deel te maken met het opstellen van het nieuwe Gemeentelijk Rioleringsplan (Programma Water en Riolering). Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9. Wij hebben minder uitgegeven aan hydrologische maatregelen en monitoring van grondwaterstanden, drainagewerkzaamheden en reparaties n.a.v. inspecties (€ 276.000 voordeel). Dit komt enerzijds door het gebrek aan capaciteit om de externe opdrachtverlening te organiseren, anderzijds ligt de focus meer op de diverse grotere investeringen op het gebied van riolering. Wij hebben ook lagere kapitaallasten (rentelasten), omdat wij nog niet alle begrote investeringen hebben afgerond (€ 17.000 voordeel). De inkomsten op dit subtaakveld zijn hoger dan verwacht door een aanvullende ontvangst van invorderingskosten die gepaard gaan met het niet of te laat betalen van de aanslag (€ 84.000). Op basis van genoemde punten hebben we een hogere dan verwachte storting in de voorziening van € 342.000.

7.3 Afval (€ 222.000 voordeel)

Het taakveld afval is een gesloten circuit. Het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven op dit taakveld (saldo) dat wordt gepresenteerd is het benodigde bedrag om de kwijtschelding (taakveld 6.3), de overhead en de BTW te dekken,

aangezien de afvalbegroting in zijn geheel, over meerdere taakvelden, een gesloten circuit is. De voor- en nadelen worden verrekend met de voorziening.

In 2022 hebben wij door diverse financiële voordelen een dotatie aan onze voorziening kunnen doen. Wij hebben € 965.000 meer aan inkomsten ontvangen en € 743.000 meer lasten gemaakt dan begroot. Per saldo leidt dit tot een voordeel van € 223.000 op dit taakveld dat nodig is om de afval gerelateerde lasten op andere taakvelden te dekken. Hieronder worden de grootste verschillen uitgelicht aan zowel de baten- als lastenzijde.

Wij hebben meer afvalstofheffing ontvangen (€ 349.000) en de oninbare heffing is lager dan begroot (€ 51.000). Deze inkomstenstijging is gerealiseerd door een toename van het aantal belastingplichtigen en het aanbiedgedrag van huishoudens. Daarnaast zijn met ingang van 2022 de opbrengsten uit dwanginvordering niet meer voor GBTwente, maar zijn deze opbrengsten voor de gemeente (€ 87.000). Verder hebben wij door het toegenomen aanbod van afval op het Milieupark meer inkomsten ontvangen dan was begroot (€ 70.000). Tevens hebben wij financiële voordelen behaald op oud papier en karton door een hogere marktprijs gedurende de 1e helft van 2022 (€ 170.000) evenals een hogere bijdrage van de afvalfonds voor PMD (€ 79.000). Daarnaast hebben wij door het aanbod van de afvalstromen oud ijzer, elektrische apparaten, piepschuim en overige afvalstromen hogere opbrengsten behaald dan begroot (€ 159.000).

Hiertegenover staat dat wij aan de lastenzijde minder kosten hebben gemaakt op de verwerking van GFT, restafval, grof tuinafval en hout (€ 259.000). Echter wordt de dotatie aan de voorziening als een last meegenomen op dit taakveld. Per saldo leidt dit op taakveld 7.3 uiteindelijk tot een voordeel van € 222.000 dat nodig is om de hogere kosten voor BTW, overhead en kwijtschelding te dekken.

Zoals hierboven is toegelicht zijn diverse inkomsten hoger geworden dan geraamd. Door de uiteindelijke werkelijke afwijking op de afvalbegroting (inclusief de btw, overhead en kwijtschelding die op andere taakvelden zijn verantwoord) is er een voordeel gerealiseerd van € 969.000 dat ten gunste komt aan de voorziening.

7.4 Milieubeheer (€ 309.000 voordeel)

Aan de inkomstenzijde is per saldo een voordeel gerealiseerd van € 363.000. Dit voordeel is ontstaan doordat er geen opbrengsten geraamd zijn voor subsidieprojecten. De ontvangsten hiervan worden namelijk verantwoord naar rato van directe uitgaven. Hierdoor zijn subsidieprojecten budgettair neutraal als gevolg. Tevens is door de vaststelling van de regeling Reductie Energiegebruik (RRE) het resterende deel vrijgekomen dat niet hoeft te worden terugbetaald aan de provincie Overijssel. Dit leidt tot een voordeel van € 184.000. Daarbij is wel verzocht om het resterende bedrag in te zetten om nog meer woningen te bereiken met energiebesparende maatregelen.

Aan de uitgavenkant hebben wij in 2022 een hogere gemeentelijke bijdrage verstrekt aan de Omgevingsdienst Twente dan geraamd (€ 194.000). Tijdens de 2e berap hadden wij de begroting al bijgesteld o.b.v. de prognose van de omgevingsdienst. Echter is gebleken dat de gerealiseerde werkproductie hoger is uitgevallen dan geprognostiseerd. Inmiddels is bekend dat de gemeente Hengelo structureel meer afneemt bij de omgevingsdienst. De structurele effecten hiervan presenteren wij in de aankomende Zomernota 2023-2027. Daartegenover hebben wij minder uitgegeven aan loonkosten (€ 188.000). Er zijn minder kosten gemaakt wegens een onderbesteding op werkzaamheden fondsbodemsanering en advisering milieu dan begroot. Voor een nadere analyse wordt verwezen naar programma 9.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (€ 53.000 voordeel)

Het voordeel op dit taakveld wordt grotendeels veroorzaakt door hogere inkomsten uit begrafenisrechten dan begroot (€ 100.000). Wij hebben wel hogere lasten van uitbestede werkzaamheden (€ 51.000). Dit komt enerzijds door een nagekomen factuur van Gildebor n.a.v. de BTW-discussie met de Belastingdienst en de SWB Groep. Anderzijds door hoognodige werkzaamheden om het interieur van de aula aan de Oldenzaalsestraat op peil te brengen.

5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Steen en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries en K. Boerrigter

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

De woningbouwproductie moet op gang blijven om de groeiende vraag naar woningen op te vangen. Voor starters en middeninkomens is het lastig om in de huidige woningmarkt een passende woning te vinden. We hebben daarom ingezet op het realiseren van meer goedkope koop- en huurwoningen. We hebben specifiek aandacht besteed aan de realisatie van plannen in de binnenstad en Hart van Zuid.

Ondanks dat wij volop inzetten op de realisatie van woningen in de verschillende projecten – en daar ook grote inzet op plegen - moet worden opgemerkt dat er ook externe factoren zijn waar wij minder tot geen invloed op hebben. Zo zijn wij als gemeente niet van alle projecten de ontwikkelaar en/of grondeigenaar, zijn wij afhankelijk van de markt en is er krapte op de arbeidsmarkt. Factoren die grotendeels buiten onze invloedssfeer liggen, maar die wel gevolgen kunnen hebben voor onze woningbouwdoelstellingen. Ook de verhoging van de hypotheekrente, economische onzekerheid en het stikstofdossier zijn factoren die van invloed zijn.

Sinds 1 juli 2021 bevatte de Wet natuurbescherming de bouwvrijstelling. De bedoeling daarvan was dat bij de vergunningverlening voor een project geen rekening hoefde te worden gehouden met de stikstofuitstoot van bepaalde bouwactiviteiten. Het werd hierdoor eenvoudiger om vergunningen te verlenen voor bouw- en infrastructurele projecten. De bouwvrijstelling stikstof voldoet niet aan het Europese natuurbeschermingsrecht volgens de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Hoewel de bouwvrijstelling daarmee van tafel is, betekent dat niet dat er nu een algehele bouwstop geldt. Net als in de situatie vóórdat de bouwvrijstelling werd ingevoerd, blijft het mogelijk om per project onderzoek te doen naar de mogelijke gevolgen van de uitstoot van stikstof.

Relevante beleidsnota's

- [Nationale omgevingsvisie](#) (2020)
- Gebiedsagenda Oost Nederland (2020)
- [Omgevingsvisie Overijssel](#) (2017)
- Omgevingsvisie Hengeloos buiten (2021)
- Omgevingsvisie Hart van Hengelo (2022)
- Woonagenda Twente 2021-2025 (2021)
- [Woonvisie Hengelo 2016 - 2026](#)
- Masterplan Hart van Zuid (2008)
- Programma Hart van Zuid 2022-2026
- Strategienota Twenteboard (2022)
- [Horecavisie](#) (2017)
- [Detailhandelsvisie](#) (2012)
- [Kantorenvisie](#) (2012)
- [Nota grondbeleid](#) (2017)
- Grondprijzennotitie (2022)
- Integraal actieplan binnenstad (2017)
- Handboek Aantrekkelijke Binnenstad (2020)
- Retailanalyse (2021)

Verbonden partijen

Welbions

Welbions draagt aan het programma bij met de sociale woningvoorraad die zij ontwikkelt en beheert, op basis van de woonvisie vastgelegd in de woningbouwafspraken met de gemeente Hengelo.

Wat hebben we bereikt

8.1 Hengelo kent meer woningen waarin inwoners prettiger wonen

8.1.1 In 2024 kent Hengelo een groter aanbod van koop- en huurwoningen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aandeel huurwoningen als deel van de totale woningvoorraad (%)	42,90%	42%	42%
Aantal koopwoningen in Hengelo (aantal) ¹	22027	22.219	22.344
Aantal huurwoningen in Hengelo (aantal) ¹	16695	16.545	16.670
Aantal huurwoningen corporaties als deel van de totale huurvoorraad (%)	72,60%	30,8%	30,6%

1 (index=
100)

8.1.2 In 2024 kunnen inwoners langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aandeel huishoudens met zelfstandig wonende hoofdbewoner ≥ 75 jaar als deel van het totale aantal huishoudens bewoonde woningen (%) ¹	14,3%	14,3%	14,4%
Aantal positief afgehandelde Wmo-aanvragen voor aanpassingen aan de woning per jaar (aantal)	490	480	470

1 Aantal bewoonde woningen is 37.365; aantal hoofdbewoners 75+ is 5.400.

8.1.3 In 2024 vinden meer woningzoekenden een passende woning in Hengelo

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage woningzoekenden dat een huurwoning krijgt toegewezen als deel van totaal mensen dat actief een huurwoning zoekt (%)	20,0%	20,0%	20,0%
Krapte-indicator koopwoningen voor Hengelo/Borne (verhoudingsgetal) ¹	2,6	2,6	2,6

1 De formule voor de NVM krapte-indicator is: (Aantal aanbod halverwege kwartaal uit vijfvermodel/ Aantal transacties in kwartaal) * 3

Wanneer de NVM krapte-indicator onder de 5 komt, is sprake van een verkopersmarkt.

Wanneer de NVM krapte-indicator tussen de 5 en 10, is sprake van een evenwichtige markt.

Wanneer de NVM krapte-indicator boven de 10 komt, is sprake van een kopersmarkt.

8.2 Inwoners van Hengelo waarderen hun leefomgeving meer, dragen hier meer aan bij en treffen elkaar vaker

8.2.1 In 2024 zijn inwoners meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage Hengeloërs dat vindt dat de leefbaarheid van de buurt de afgelopen jaren duidelijk of enigszins vooruit is gegaan (%)	15,0%	15,0%	15,0%

8.3 De binnenstad en Hart van Zuid zijn aantrekkelijker voor inwoners, bezoekers en bedrijven

8.3.1 In 2024 bezoeken meer mensen de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Gemiddelde verblijfsduur in de binnenstad per bezoeker (minuten)	0%	5%	10%

8.3.2 In 2024 hebben we een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer **bijeen zijn** gebracht in een kleiner gebied

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Rapportcijfer dat Hengeloërs geven voor de binnenstad van Hengelo (rapportcijfer 1-10)	6,1	5,6	6,2
Percentage leegstaande panden in het compacte stadshart (%)	0%	-5%	-4%

8.3.3 In 2024 wonen meer mensen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aantal huishoudens in het binnenstadsgebied (aantal) ¹	1104	1.243	1.165

1 Binnenstadsgebied in de binnenstadsmonitor is op adresniveau vastgesteld. In het volgende document is aangegeven wat het gebied is (blauw omlijnd, figuur 2b)

https://www.binnenstadsmonitorhengelo.nl/images/Handleiding/Handleiding_Binnenstadsmonitor_Hengelo.pdf

8.3.4 In 2024 wonen, werken en leren meer mensen in Hart van Zuid

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aantal huishoudens in Hart van Zuid (aantal)	n.v.t.	110	0
Aantal bedrijfsvestigingen in Hart van Zuid (aantal)	n.v.t.		0

Wat hebben we daarvoor gedaan

8.1.1 Hengelo kent een groter aanbod aan koop- en huurwoningen, 8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning, 8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo

We zijn blijven inzetten op de ontwikkeling van de stad en de prioritaire gebieden Hart van Zuid en binnenstad. De ontwikkeling van de stad betrekken we nadrukkelijk bij het actief volgen van het beleid van andere overheden en het leveren van inbreng bij de vormgeving van het ruimtelijk beleid van andere overheden, bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van de Provinciale omgevingsvisie Overijssel. Hierbij positioneren we de verdere verstedelijking van Twente en de kansen hiervoor rond de gebiedsontwikkeling spoorzone Hengelo - Enschede.

In het hart van Twente ligt het stedelijk gebied van Hengelo en Enschede. Samen goed voor ca. 250.000 inwoners. De Spoorzone Hengelo Enschede (SHE) vormt de verbindende schakel tussen beide steden. In het gebied tussen station Hengelo, station Kennispark en station Enschede komen alle kansen en opgaven tezamen. Het vormt een afspiegeling van de rijke Twentse kwaliteiten met drie OV knooppunten, een innovatief kennispark, de vooruitstrevende Universiteit Twente, Saxion, ROC van Twente, toonaangevende sportvoorzieningen en landschappelijke parels. De historie is voelbaar, met name rond de stationsgebieden van Hengelo en Enschede. Vanuit haar kwaliteiten biedt SHE een unieke kans om de toegevoegde waarde van de corridor Zwolle-Münster te vergroten en te fungeren als katalysator voor de ontwikkeling van Hengelo en Enschede, de regio Twente en Nederland als geheel. Het afgelopen jaar is hard gewerkt om te komen tot een gezamenlijke visie van de beide steden op het gebied van de Spoorzone Hengelo en Enschede. Deze visie is een stip op de horizon waarbij de kansen en ambitie voor het gebied in beeld zijn gebracht. Komende periode wordt deze visie aan de raad aangeboden om als richtinggevend beleidskader vast te stellen en te gebruiken als input voor de omgevingsvisie. Verder gaan we samen met Enschede op zoek naar de goede samenwerking voor de grote opgaven in het gebied.

Om een woningtekort terug te dringen heeft Het Rijk via de nationale woon- en bouwagenda aangegeven in te zetten op de bouw van 900.000 woningen tot en met 2030. Deze ambitie is verder uitgewerkt in de Woondeals tussen gemeenten, woningcorporaties en provincie. De regio Twente heeft, samen met west-Overijssel, als eerste regio van Nederland een woondeal bereikt. Hierin is een ambitie afgesproken om minimaal 14.100 woningen te bouwen tot en met 2030. De ambitie voor Overijssel ligt daarnaast nog 20.000 hoger. Minimaal 2/3 van deze nieuwe woningen moeten betaalbaar zijn.

De druk op de (sociale) woningvoorraad neemt toe. Dit is een landelijk beeld dat ook in Hengelo zichtbaar is. Vanwege de krapte op de woningmarkt, stijgen de woningprijzen en de stijgen de rente en inflatie is een koopwoning

minder bereikbaar geworden. Dat zorgt voor een toename van mensen die zich inschrijven voor een (sociale) huurwoning. Daarnaast is er een toename van aandachtsgroepen waardoor wachttijden verder kunnen oplopen. Dan gaat het om doelgroepen als studenten, doorstromers vanuit beschermd wonen en mensen in scheiding, arbeidsmigranten, maar ook nieuwkomers als statushouders, asielzoekers en ontheemde Oekraïners. Om oplopende wachttijden voor sociale huurwoningen af te remmen zetten we in op de realisatie van tijdelijke woningen, waarvan de woningen aan de Sportlaan Driene het eerste voorbeeld zijn.

Met Welbions en Ookbions zetten we ons in voor de realisatie van de prestatieafspraken. In samenwerking met onze partners hebben we ingezet op voldoende, geschikte en betaalbare huisvesting voor kwetsbare inwoners. Middels jaarplannen geven we uitvoering aan de opgaven uit de notitie 'wonen en zorg in Hengelo 2019-2025'. Het Rijk komt in 2023 met een verordening voor de huisvesting van de aandachtsgroepen. Hierop vooruitlopend doet Hengelo mee in de koplopersregio om een (binnenkort verplichte) regionale woonzorgvisie te realiseren waarbij via een regionale benadering wordt gekeken naar de huisvesting van diverse aandachtsgroepen.

De motie opkoopbescherming is uitgewerkt in een verordening opkoopbescherming. Deze is per 1 januari 2023 van kracht geworden. Hiermee zijn betaalbare woningen in de wijken Woolde, Groot Driene en delen van de binnenstad beschermd tegen opkopen voor de verhuur.

We zijn het vastgestelde nieuwbouwprogramma blijven monitoren en hebben vol ingezet op de stimulering van woningbouw. In 2022 zijn 286 woningen toegevoegd door nieuwbouw of transformatie. Er zijn 27 woningen gesloopt of via transformatie onttrokken aan de woningvoorraad. Netto is de woningvoorraad daardoor gegroeid met 259 woningen. Daarnaast zijn er op de peildatum (1-1-2023) 539 nieuwbouwwoningen in aanbouw en zijn er voor 391 transformatiewoningen bouwvergunningen verleend. Het is een landelijke trend dat een stijgende rente, stijgende bouwkosten en aangekondigde regelgeving (wet op de middenhuur, box 3 belasting) ervoor zorgt dat investeerders terughoudend worden. Dit leidt dikwijls tot vertraging in de realisatie van projecten. Gezien het relatief grote aantal woningen in aanbouw en verleende vergunningen is er behoorlijke gelegenheid om op korte termijn woningen te realiseren.

In 2022 hebben de volgende projecten bijgedragen aan de realisatie van onze woningbouwdoelstellingen:

- De realisatie van 12 huurappartementen in de Ariënschool;
- De Kabouterwoningen in de Bloemenbuurt zijn gerealiseerd;
- In Dalmeden zijn (op 3 na) alle beschikbare kavels verkocht;
- In Broek Noord zijn de particuliere kavels in uitgifte gebracht (en reeds allemaal onder optie);
- De kavelverkoop Marskant is gestart;
- In de Hengelose Es is de woningbouw in fase 3 afgerond;
- In De Smelterij is gestart met de bouw van woningen en appartementen;
- Op het Seahorse terrein zijn de laatste woningen gebouwd;
- In Veldwijk Noord is gestart met de bouw van de woontoren en
- In het Watertorengebied worden de vrije kavels, alsmede parkwoningen gebouwd. Tevens wordt de watertoren gerenoveerd.
- Gestart met de bouw eerste fase Brouwerijterrein en verkoop 2^e fase

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals veiligheid, gezondheid en natuur

We zijn als gemeente beter voorbereid op de komst van de Omgevingswet, die op 1 januari 2024 in werking gaat treden. We bereiden ons voor:

- op de juridische veranderingen van de wet.
- op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) dat de wet ondersteunt.
- op de nieuwe manier van werken en denken: integraal en bottom up in samenwerking met de samenleving.

In oktober 2022 werd bekend gemaakt dat de Omgevingswet met een half jaar werd uitgesteld naar 1 juli 2023 (inmiddels is de Omgevingswet opnieuw uitgesteld tot 1 januari 2024). Dit heeft ertoe geleid dat we de planning van het programma Omgevingswet hebben bijgesteld.

Er is de afgelopen jaren ingezet op het kunnen werken met de Omgevingswet. Niet alleen inhoudelijk, maar ook ten aanzien van de manier van werken. Sinds 2018 werken we van A naar B volgens de manier van B. Dat betekent dat we werken volgens de manier van de wet en met het instrumentarium van de wet. In 2022 hebben we een dialoog gevoerd met medewerkers over de veranderingen op inhoud, maar ook wat dit betekent voor onze manier van werken en onze dienstverlening. Daarnaast hebben we ervaring opgedaan met het opstellen van omgevingsvisies, omgevingsprogramma's en het omgevingsplan.

In juli 2022 heeft de raad het plan van aanpak vastgesteld voor de omgevingsvisie Stedelijk gebied (derde fase). Na de zomer is gestart met het Kaderdocument voor deze fase. In november 2022 is de omgevingsvisie Hart van Hengelo (tweede fase) unaniem door de raad vastgesteld. De omgevingsvisie bestaat uit een strategisch deel, een visie op gebieden, een visie op thema's en een uitvoeringsagenda.

Op basis van de uitvoeringagenda omgevingsvisie Hengeloos Buiten (eerste fase) is in februari 2022 is het omgevingsprogramma Nieuwe Energie 2021 - 2030 vastgesteld door de raad. In 2022 is gewerkt aan het omgevingsprogramma Beckum: leefbaar dorp verbonden met het land. Op basis van de uitvoeringsagenda omgevingsvisie Hart van Hengelo (tweede fase) is in 2022 gestart met het uitvoeringsprogramma voor de locatie van de Koninklijke Machinefabriek Stork.

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied

8.3.3 Meer mensen wonen in de binnenstad

Zie tekstueel 5.1 Hengelo in verbinding, paragraaf 3 Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling.

8.3.4 Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid

Zie tekstueel 5.1 Hengelo in verbinding, paragraaf 3 Toekomstbestendige stedelijke ontwikkeling.

Wat zijn we blijven doen

Projecten

Om ook de komende jaren aan onze doelstellingen te kunnen blijven voldoen hebben we het afgelopen jaar veel plannen gemaakt. Ter voorbereiding op de realisatie van woningen hebben we in 2022:

- Een stedenbouwkundig plan voor Dalmeden Kamers gemaakt;
- Een schetsplan voor woningen op het sportveld naast het Badhuis opgesteld (hier is overigens nog geen overeenstemming over bereikt);
- Is bestemmingsplan voor de Bloemenbuurt onherroepelijk geworden en is het civiele definitieve ontwerp (DO) afgerond;
- Broek Noord bouwrijp gemaakt;
- Voor potentiële woningbouwlocatie aan de Aletta Jacobslaan is op hoofdlijnen overeenstemming bereikt over het ontwerp;
- Het stedenbouwkundig plan voor De Hofmakerij (definitief) gemaakt en is de grondexploitatie is vastgesteld;
- Voor De Koppeling de Nota van Uitgangspunten, alsmede de grondexploitatie vastgesteld;
- Is voor het Dijkers terrein gestart met het maken van een inrichtingsplan;
- Voor de Oude Ketelmakerij een gebiedsvisie opgesteld;
- Voor Hijschveste en de Oude Ketelmakerij is een stedenbouwkundig bureau geselecteerd voor het opstellen van een ontwerp;
- De plannen voor de horecawand in Lange Wemen verder uitgewerkt;
- Het Masterplan Lange Wemen verder uitgewerkt (is voor 95% gereed). Tevens is het onderhandelingsproces met de externe partners opgestart;

- Voor de herontwikkellocatie van de voormalige machinefabriek Vos het bestemmingsplan in procedure gebracht.
- Voor de Tiny Houses zijn de plannen verder voorbereid en dat heeft geleid tot een omgevingsvergunning;
- Voor de woningbouwlocatie in Beckum de grondexploitatie vastgesteld;
- Voor de (beoogde) woonwagenlocaties de meeste onderzoeken afgerond en zijn er informatiebijeenkomsten geweest;
- De gebiedsvisie voor Campus Driene vastgesteld.
- Wordt met Dura/Nijhuis en Welbions gewerkt aan een aangepast plan voor het V&D complex en het achterliggende gebied voor transformatie naar wonen

De meeste projecten laten een kleine financiële verslechtering zien. Deze worden vrijwel allemaal verklaard door externe factoren. Ten eerste betreffen dit de gestegen prijzen voor het bouw- en woonrijp maken. Daarnaast wordt er thans rekening gehouden met lagere verdere grondprijstijgingen, dan vorig jaar werd ingeschat.

Dit wordt echter gecompenseerd doordat in 2022 enkele projecten met een financieel voordeel zijn afgesloten. In de paragraaf grondbeleid wordt hier nader op ingegaan.

Op hoofdlijn is het risicoprofiel van de projecten gelijk gebleven. De gestegen kosten zijn verwerkt in de grondexploitaties en leiden niet tot een hoger risicoprofiel. Doordat ook de bouwkosten voor de ontwikkelaars zijn gestegen is het risico op uitstel van de realisatie van woningen wel toegenomen.

In Dalmeden wordt onderzocht of er meer bestaand waardevol groen kan worden ingepast. Voor de nog uit te werken deelgebieden is de grondexploitatie nog gebaseerd op het oorspronkelijke model waarbij dit groen grotendeels wordt uitgegeven als bouwkaavel. Bij de uitwerking van de deelgebieden wordt een verlies aan uitgeefbare grond zo veel mogelijk gecompenseerd. Het is een risico dat dat niet, of slechts gedeeltelijk, lukt.

Grondexploitatie (ex. bedrijfsterreinen)

Het grondbedrijf adviseert op financieel strategisch niveau bij ruimtelijke ontwikkelingen. Waar nodig werkt het grondbedrijf actief mee om gemeentelijke doelstellingen te realiseren. De grondposities van de gemeente en marktpartijen zijn sterk bepalend voor de strategie die kan worden gevolgd. De gemeente heeft een sterkere ontwikkelingspositie wanneer gronden in eigendom zijn dan in de gevallen waar ze geen grondpositie heeft. Met het innemen van strategische posities verkrijgt de gemeente een meer sturende rol in het proces en de planning van gronduitgifte. Het grondbedrijf zet zich actief in om het mogelijk te maken te voldoen aan de vraag naar kavels voor de particuliere bouw en stuurt het op de kaders vastgelegd in grondexploitaties en contracten.

In 2022 hebben we voor € 20,8 miljoen aan gronden verkocht voor bedrijventerreinen en woningbouw. Ook is in 2022 voor € 41,9 miljoen aan subsidies voor projecten (actief € 17,2 miljoen en passief € 24,7) toegekend. Het betreft een definitief vastgelegde subsidie voor de realisatie van de Laan Hart van Zuid. We hebben in het verleden al een voorschot ontvangen van € 15,6 miljoen. Met de vaststelling hebben we de resterende € 1,6 miljoen ontvangen. Daarnaast zijn voor de transformatie van winkelgebieden en voor de versnelling van woningbouw subsidies toegekend.

In 2022 zijn in Hart van Zuid de deelexploitaties Hoofdinfrastructuur 1e fase, Centraal Station Twente, Vereenigingsgebouw en Laan Hart van Zuid Noord voltooid en financieel afgesloten. Binnen deze deelexploitaties met een oppervlakte van circa 7,1 hectare zijn 9.700 m² kantoren, de nieuwbouw van Metropool, de ver- en uitbouw van de Vereeniging in een parkachtige omgeving en het deel van de Laan Hart van Zuid dat ligt tussen de Breemarsweg en het Industrieplein gerealiseerd.

De grondexploitaties van de projecten Landmanserve, Broek Oost, Veldwijk Noord, de Kanaalzone, Oosterveld en de externe projecten de Veldkamp, BXL zijn bijna gerealiseerd en naar verwachting in 2025 afgesloten. In deze projecten hebben we ruimte voor woningen (417), winkels (3.000 m²) en bedrijvenkavels (176 hectare) gerealiseerd.

In 2022 zijn we gestart met nieuwe grondexploitaties in Beckum (19 kavels) om te voldoen aan de vraag naar woningbouwkavels. In Hart van Zuid zijn nieuwe grondexploitaties vastgesteld voor de Koppeling en de Hofmakerij op grond van gewijzigde uitgangspunten, waardoor er onder andere op korte termijn 20 sociale woningen gerealiseerd worden.

In de afgelopen jaren is er van geval tot geval gezien welke vorm van grondbeleid (actief of passief) het meest passend was. We hebben veel projecten gestart waar de gemeente een passief grondbeleid voert. Een belangrijke ontwikkeling daarvan is dat er in de binnenstad de gewenste gebiedsontwikkeling bij Thiemsbrug tot stand kan komen.

Hart van Zuid: In 2022 is de Nota van Uitgangspunten voor de ontwikkeling van de Koppeling (voorheen Businessdistrict) en een bijbehorende grondexploitatie vastgesteld. Met deze vaststelling is de weg gebaad voor de gewenste ontwikkeling van de Koppeling met hotelkamers, kantoren en woningen. Voor de Hofmakerij, voorheen gedeeltelijk verantwoord in Verspreide gronden Hart van Zuid, is ook een nieuwe grondexploitatie vastgesteld. In 2022 is de provinciale subsidie uit de Innovatiedriehoek voor de Laan Hart van Zuid vastgesteld op afgerond € 17.176.000. De deelexploitatie Hoofdinfrastructuur 1e fase, Centraal Station Twente, Verenigingsgebouw en Laan Hart van Zuid Noord zijn voltooid en afgesloten per 31.12.2022.

Ontwikkelingen Beckum: Begin 2022 heeft de gemeenteraad voor deze locatie een grondexploitatie vastgesteld. In 2022 zijn intensieve gesprekken gevoerd met grondeigenaren die hebben geleid tot een tweetal overeenkomsten: met TVO Beckum is de koop gesloten voor de overname van het veld waarop 19 woningen moeten worden gerealiseerd. Daarnaast is ook overeenstemming bereikt met de HG Parochie voor het stuk grond dat we van hen gaan verwerven. Met stichting Twickel lopen nog gesprekken om tot overeenstemming te komen. Ook is in 2022 gewerkt aan het Omgevingsprogramma Beckum en zijn in dat kader verkenningen gedaan om meer locaties te vinden waar we woningen kunnen realiseren. Daarnaast is de gemeente een intentieovereenkomst aangegaan met de Provincie Overijssel en de Dorpsraad "bruisend Beckum". Hierin is de intentie vastgelegd om intensief en gebiedsgericht samen te werken aan een toekomstbestendig leefbaar en vitaal dorp Beckum.

Broek (Oost en Noordrand): In Broek Oost zijn alle kavels verkocht en werden in 2022 werkzaamheden uitgevoerd inzake het woonrijp maken en het realiseren van het groenplan. De uitvoering en laatste werkzaamheden worden nog verwacht in het voorjaar van 2023. In Broek-Noordrand worden 13 particuliere kavels uitgegeven. Er is ruim voldoende animo voor deze kavels: op alle dertien zit een reservering. Daarnaast komen er 71 projectmatige woningen: een mix van rijwoningen, half vrijstaande woningen en enkele vrijstaande woningen. Het inrichtingsplan en bestekvoorbereiding zijn gereed. Echter, door de vertraging in de aanleg van NUTS-voorzieningen bij de partij die dit uitvoert, volgt de afname van de grond door de ontwikkelaar pas in 2023.

Marskant: In 2022 is de verkoopprocedure afgerond voor het pand Markant. De overdracht vindt pas plaats nadat het bestemmingsplan onherroepelijk is geworden, hetgeen in 2023 wordt verwacht. Daarnaast zijn we medio 2022 begonnen met de uitgifte van particuliere kavels op de Marskant. Er zijn nog 19 kavels beschikbaar, 3 kavels zijn in optie genomen, een vijftal reserveringen is verstrekt en er is 1 kavel verkocht.

Landmanserve: Project Landmanserve bestaat uit een divers woningbouwprogramma met rijenwoningen, 2 onder 1 kapwoningen, vrijstaande woningen en goedkope koopwoningen die mensen in een huursituatie de kans biedt door te stromen. In 2022 zijn de laatste vrije kavels uitgegeven. Ook heeft de gunning voor het woonrijp maken plaatsgevonden. De aannemer voert de werkzaamheden daartoe komend jaar uit en is naar verwachting in de loop van 2023 klaar. Als in het najaar dan ook het groen wordt aangeplant is de verwachting dat de grondexploitatie per ultimo 2023 kan worden afgesloten.

Dalmeden: Dalmeden is een gebied van 70 hectare bestemd voor circa 520 woningen ten behoeve van met name particuliere opdrachtgevers. Het woongebied wordt ingepast in het bestaande landschap en vormt zo een prachtig overgangsgebied tussen de stad en het platteland. Dalmeden bestaat uit verschillende deelgebieden die gefaseerd worden opgeleverd. In 2022 zijn de bestemmingsplannen van drie kavels in Stromen en de Hoekkavels in Kern-Noord vastgesteld. Naar verwachting wordt het ontwerpbestemmingsplan Meander Noord medio april vastgesteld. Voor Kamers wordt een nieuw stedenbouwkundig ontwerp gerealiseerd. In 2022 zijn er 19 percelen verkocht.

Machinefabriek Vos en Tuindorpschool: De in Tuindorp 't Lansink gevestigde Machinefabriek Vos is door de gemeente aangekocht om te herontwikkelen. Het pand zal verkocht worden voor wonen/werken aan huis. Daarnaast biedt de locatie ruimte voor een door de gemeente uit te geven woningbouwkavel. De naastgelegen voormalige Tuindorpschool wordt eveneens herontwikkeld tot maximaal 8 wooneenheden. De opbrengst van dit pand is een belangrijke financiële drager voor de herontwikkeling van de percelen van de voormalige Machinefabriek. In 2021 is de Tuindorpschool verkocht, de eigenaar neemt de ruimtelijke procedure en bijbehorende onderzoeken voor haar rekening.

Veldwijk Noord: Het oorspronkelijke plan is in 2005 opgestart. Het doel was om een aantrekkelijke woonwijk met een evenwichtige verhouding tussen koop en (sociale) huur te realiseren. De nieuwe openbare ruimte is klaar met uitzondering van de herinrichting van het plein tussen de geplande nieuwe Apollo woontoren en de MFA. De bouw van deze woontoren is in 2022 gestart. De oplevering en de aanleg van de openbare ruimte wordt voorzien in 2023.

Bestemmingsplannen

Hoewel de plicht om bestemmingsplannen te actualiseren is vervallen blijft het van belang om een goede ruimtelijke ordening te waarborgen. Het actueel maken en houden van de bestemmingsplannen wordt ook door de VNG aanbevolen in verband met de komende omzetting van bestemmingsplannen in het Omgevingsplan. We zijn blijven werken aan de verbetering van onze dienstverlening in bestemmingsplannen- en vergunningprocessen. We hebben toezicht gehouden op de naleving van omgevingsvergunningen en handhaven indien wordt afgeweken. Er vindt geen gebiedsgericht toezicht plaats, we handhaven op basis van het zogenoemde piepsysteem, dus op basis van klachten.

Bestemmingsplannen in procedure:

- Hart van Zuid: De Hofmakerij, de Ketelmakerij en het parapluplan Karakteristiek erfgoed Hart van Zuid.
- Dalmeden: Meander Noord
- Buitengebied: initiatieven Rood voor Rood aan de Eetgerinksweg nabij 25 en Morshoekweg 25, aan de Enschedesestraat 406, aan de Pruisische Veldweg 220 en nabij Dalmedenweg 2 . Bestemmingsplan (gezamenlijk met de gemeente Enschede) voor het landgoed Hof te Tweekelo en aan een bestemmingsplanherziening voor 18 percelen.
- Voor de bestemmingsplannen voor de Schoolbeekweg en voor het Spoorfietsen (mogelijk maken verlenging huidige spoorfietstraject) wachten we op uitspraak van de Raad van State in de beroepszaken.
- Binnenstedelijk: Enschedesestraat naast 236a, Beckumerstraat 3/Willem de Clerqstraat 55 (ex machinefabriek Vos /Tuindorpschool) en omgeving Heematterrein-Bornsestraat (mogelijk maken 94 woningen –wachten op zitting beroep)
- Hengelo Noord: Broek Noord, Noordrand. We wachten op behandeling van het ingediende beroep tegen dit bestemmingsplan. Het verzoek om voorlopige voorziening is inmiddels afgewezen. Gestart is met het bouwrijpmaken van het terrein.
- Er is gewerkt aan twee parapluplannen om de aanleg van twee ondergrondse 110Kv kabelverbindingen van Tennet mogelijk te maken. Deze liggen in het kader van een beroepsprocedure bij de Raad van State

Onherroepelijke bestemmingsplannen:

- Vooroorlogse wijken omgeving Bloemenbuurt, Marskant Walhoflocatie, het gebied De Appendage (mogelijk maken 68 woningen), Eetgerinksweg nabij 25 en Morshoekweg 25, Pruisische Veldweg 220 en Hof te Tweekelo.
- Het bestemmingsplan Stationsvervanging Hengelo Weideweg is onherroepelijk geworden.

Vorbereidingsbesluit

- Door de raad is een voorbereidingsbesluit genomen inzake flitsbezorgdiensten en dark stores, om ongewenste situaties te voorkomen. Vervolgens is gewerkt aan een bestemmingsplan die deze bescherming moet overnemen.

Wat heeft het gekost

8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	85	120	233	113
Lasten	1.207	1.432	1.447	-15
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.122	-1.312	-1.214	98
Baten	18.817	29.455	21.736	-7.719
Lasten	19.472	30.499	20.529	9.970
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-655	-1.044	1.207	2.251
Baten	2.014	3.027	2.977	-50
Lasten	3.243	4.464	4.429	35
8.3 Wonen en bouwen	-1.229	-1.437	-1.452	-15
Saldo 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.006	-3.793	-1.459	2.334

Financiële toelichting

8.1 Ruimte en leefomgeving (voordeel € 98.000)

Wij hebben op dit taakveld meer inkomsten gerealiseerd dan begroot. Dit voordeel is ontstaan doordat er inkomsten zijn ontvangen van exploitatieovereenkomsten die over meerdere jaren lopen. Echter worden de geraamde inkomsten niet over meerdere jaren begroot, maar binnen het jaar waarop een exploitatie overeenkomst wordt afgesloten. Voor 2022 leidt dit tot een voordeel van € 113.000. Aan de uitgavenkant kent dit taakveld geen noemenswaardige afwijkingen.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (voordeel € 2.251.000)

Het resultaat wordt positief beïnvloed door de afgesloten projecten. Dit komt met name door een subsidiebijdrage die in december is beschikt voor Hart van Zuid. Dit betreft de vaststelling van de subsidie project "Laan Hart van Zuid 2^e fase", programma Innovatiedriehoek Twente. Daartegenover is er sprake van een verslechtering van de tussentijdse winstneming. Voor verdere toelichting zie paragraaf grondbeleid en herziening grondexploitaties 2023.

8.3 Wonen en bouwen (nadeel € 15.000, daar bovenop wordt nog € 175.000 doorgeschoven naar 2023 middels budgetoverheveling)

Aan de inkomstenzijde hebben wij een nadeel behaald van € 62.000 doordat de inkomsten voor leges omgevingsvergunningen lager is gebleken dan begroot. De verwachte hogere opbrengst van € 1 miljoen benoemd in de 2e Beleidsrapportage is niet gerealiseerd.

Het budget van de binnenstad is overschreden met € 227.000, dit komt voornamelijk door extra personele inzet voor onder andere binnengehaalde subsidies (meer dan € 10 miljoen), het betalen van de inzet stadsdeelregisseur binnenstad ter overbrugging voor een andere manier van wijkgericht werken en extra uren door een verkeerskundige en procesmanager binnenstad. Daarnaast wordt er € 100.000 doorgeschoven naar 2023 voor planontwikkeling Lange Wemen middels budgetoverheveling.

Daar tegenover staat een financieel voordeel aan de uitgavenkant als gevolg van de niet bestede middelen die overgeheveld zijn voor de leefbaarheid van Beckum (€ 175.000) Deze middelen zijn via de budgetoverheveling doorgeschoven naar 2023. Het overige deel betreft diverse overschrijdingen van personeelskosten op handhaving en vergunningverlening van bouwvergunningen. Voor een nadere analyse van de loonkosten wordt verwezen naar Programma 9.

5.2.9 Bestuur en ondersteuning

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg, Wethouders Freriksen en Steen

Aanspreekpunt Ambtelijk

J. Eshuis & G. Tiebot

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2022?

Bestuurlijke samenwerking

2022 was het eerste volledige jaar dat de vernieuwde regionale samenwerking, na de ontmanteling van de gemeenschappelijke regeling Regio Twente, operationeel was. De gezondheids-GR Samen Twente kwam op gang, net als de samenwerking met de 3 O's (Onderwijs, Overheid en Ondernemen) in de Twenteboard en het recreatieschap Twente.

De stedelijke samenwerking tussen Almelo, Enschede en Hengelo, zoals in de collegeprogramma's van de drie gemeenten benoemd, krijgt steeds meer vorm. In het bijzonder op het gebied van de verstedelijkingsopgaven en public affairs/lobby wordt steeds meer samengewerkt.

Het grote belang dat Hengelo hecht aan samenwerking uit zich ook in de posities die het college inneemt in diverse samenwerkingsverbanden. Zo levert Hengelo de voorzitter van Samen Twente en de vice voorzitter van het Bestuurlijk overleg sociaaleconomische structuurversterking (BOSS). Ook is regionaal trekkerschap van de Twentse mobiliteitsportefeuille opnieuw in Hengelose handen. Daarnaast dragen we ook in G40 verband bij met het voorzitterschap van de themagroep duurzaamheid en het vice voorzitterschap van de fysieke pijler

De inwoner centraal

In de tweede helft van 2022 is vanuit de strategische opgave 'de inwoner centraal' de bewonersparticipatie centraal gesteld. De gemeenteraad heeft in het najaar een denkkader participatie vastgesteld, dat helpt om bewust keuzes te maken in participatie en geeft eenduidigheid. Het overkoepelend maatschappelijk effect van deze opgave is inwoners de mogelijkheid te geven om mee te praten over gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan. Hierdoor willen we dichtbij de inwoners staan en werken aan het verkleinen van de kloof tussen inwoner en gemeente. Dit is een manier om te bouwen aan vertrouwen. We hebben daarnaast in 2022 vaker kinderen betrokken bij ons werk als gemeente. We hebben onder andere met kinderen de volgende thema's besproken: vrijheid, duurzaamheid, mobiliteit en sport (onder de noemer Baas boven Baas).

Gemeentefonds – herverdeling

Zoals al aangekondigd in de Beleidsbegroting 2022-2025 heeft er inmiddels een herverdeling van het gemeentefonds met ingang van 2023 plaatsgevonden. Op basis van de meicirculaire 2022 hebben wij u in de Zomerbrief 2022-2026 geïnformeerd over de voordelige effecten voor de gemeente Hengelo. Jaarlijks ontvangt de gemeente steeds meer gemeentefondsuitkering tot en met 2025 (op basis van het ingroeipad). Echter moeten we rekening houden met diverse onderzoeken (de zogenoemde onderzoeksagenda), die de komende jaren tot nieuwe uitkomsten/bijstellingen kunnen leiden. Het nieuwe verdeelmodel is geen eindstation en zal continu onderhoud vragen. De invoering van het nieuwe model zal tijdig worden geëvalueerd. Aan de hand van deze evaluatie zal worden besloten over het traject 2026 en verder.

Onzekere structurele rijksmiddelen

Op basis van de septembercirculaire 2022 van het gemeentefonds ontvangt de gemeente in 2026 eenmalig extra middelen. Dit is een eenmalige, gedeeltelijke 'reparatie' van het financieel ravijnjaar 2026. In 2027 is het ravijn zelfs nog groter dan oorspronkelijk (voor de reparatie) in 2026 het geval was. Op basis van de decembercirculaire 2022 van het gemeentefonds ontvangt de gemeente bijna € 6 miljoen minder gemeentefondsuitkering in 2027 ten opzichte van 2026. Dit zet de dekking van structurele (nieuwe) taken en investeringen in bijvoorbeeld de strategische agenda sterk onder druk. De nog steeds hoge inflatie maakt dat we als college met gepaste voorzichtigheid blijven kijken naar ons structureel financieel perspectief 2026/2027. Gelukkig zien we dat (accres)middelen in de jaren 2023-2025 incidenteel inzetbaar zijn voor de stad, zodat we die kunnen inzetten waar de nood het hoogst is.

Er is sprake van grote onzekerheid over de structurele gemeentefinanciën vanaf 2026/2027. Het Rijk werkt aan een nieuwe financieringssysteem vanaf 2026. Hierbij gaat het mogelijk om een groter eigen belastinggebied. Het Rijk heeft toegezegd om in de meicirculaire 2023 van het gemeentefonds met financiële duidelijkheid te komen voor het jaar 2027 en verder.

Beheer overige gebouwen en gronden

Met betrekking tot de vastgoedvoorraad van de gemeente kan aangegeven worden dat het pand aan de Van Alphenstraat 13 verkocht is en dat de verkoopprocedure voor de Sabina Klinkhamerweg 20 bijna is afgerond.

Daarnaast zijn enkele panden vanuit onderwijshuisvesting overgegaan naar het vastgoedbedrijf om voorbereid te worden op verkoop of sloop.

Het voornemen om de panden aan de Weusthagstraat 3 en Wezelstraat 71 te verkopen aan huisartsen is nog niet geëffectueerd. Dit heeft onder andere te maken met de planontwikkeling en het Didam-arrest (overheden mogen onroerende zaken niet aanbieden aan één partij, wanneer je kunt verwachten dat er meer gegadigden zijn).

Het pand aan de Paul Krugerstraat 49 is weer in eigendom van de gemeente. Het pand was begin 2020 geleverd aan een koper. Omdat de koper niet kon voldoen aan de voorwaarden uit de koopovereenkomst is het pand teruggeleverd aan de gemeente met de intentie om deze alsnog te verkopen.

Er is uitvoering gegeven aan de motie "Beleid bij verkoop maatschappelijk vastgoed". De kaders zoals vastgesteld in de kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders" zijn weer van toepassing.

Tijdens het uitvoeren van de onderhoudswerkzaamheden zijn verduurzamingsmaatregelen meegenomen. Zoals het isoleren van daken, het vervangen van verlichting door LED verlichting en het vervangen van glas door isolatie glas. Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen om het stadhuis aan te sluiten op een tweede warmtepomp om het gebruik van fossiele brandstoffen aanzienlijk te verlagen. Tevens is een onderzoek opgestart, in samenspraak met team duurzaamheid, om het Twentebad nog verder te verduurzamen en te kijken naar de mogelijkheden tot gasloos.

Ook zijn we verder gegaan met aanbestedingsprocedures voor het onderhoud van de gebouwen. In 2022 hebben we de aanbestedingsprocedure voor het schilderwerk afgerond en zijn we vanaf het derde kwartaal gestart met deze nieuwe werkwijze. Met de nieuwe werkwijze wordt verwacht dat de kostenefficiëntie in de uitvoering van het onderhoud verbeterd wordt.

De Wet Open Overheid (Woo)

De Woo is op 1 mei 2022 in werking getreden en regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. De wet gaat uit van gefaseerde invoering en beoogt overheden transparanter te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en digitaal toegankelijker te maken en daarmee vertrouwen van onze inwoners meer terug te krijgen. De gemeente Hengelo wil voldoen aan de wet en wil de daarvoor vereiste acties en maatregelen treffen. Het jaar 2022 is gebruikt om de impact van de nieuwe wetgeving helder te krijgen, de ambitie te bepalen en zijn de noodzakelijke wettelijke aanpassingen doorgevoerd. Ook is een plan van aanpak voor verdere implementatie opgesteld. In de Openbaarheidsparagraaf Wet Open Overheid (6.9) wordt nader op de Woo ingegaan.

Relevante beleidsnota's

- [Financiële verordening 2021](#)
- [Nota investerings- en activeringsbeleid 2017](#)
- [Beleid risicomanagement en weerstandsvermogen 2023-2027](#)
- [Nota reserves en voorzieningen 2016](#)
- [Evaluatie bestemmingsreserves 2021](#)
- [Treasurybesluit 2021](#)
- [Beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Hengelo 2021](#)
- [Nota verbonden partijen 2014](#)

Verbonden partijen

- SamenTwente (GGD/OZJT/VTT/Kennispunt Twente als gast)
- Recreatieschap Twente
- Stichting Twenteboard en Twente Board Development BV.
- Bestuurlijk Overleg Sociaal Economische Structuurversterking (BOSS) Twente
- Diverse coalitions of the willing, waar overeenkomsten onder liggen: Mobiliteit, Milieu duurzaamheid & Afval, Twenteraad, ICT platform en Twentse Kracht.

Wat hebben we bereikt

9.1 Meer inwoners zijn betrokken bij hun stad en tevreden over het bestuur van Hengelo

9.1.1 In 2024 zijn meer (jonge)(1) inwoners en andere belanghebbenden betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.¹

1 De toevoeging 'jonge' is gedaan, in aansluiting op het traject voor kindinclusie (ook wel Baas boven Baas), waar de raad geld voor beschikbaar heeft gesteld, en waar nu uitvoering aan wordt gegeven.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd (%)	23,6%	25,0%	18,6%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente betreft inwoners voldoende bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen' (%)	29,9%	30,0%	31,5%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente luistert voldoende naar de mening van haar inwoners' (%)	23,0%	25,0%	17,6%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente Hengelo doet wat ze zegt' (%)	23,0%	25,0%	17,6%
Minimaal 3 keer per jaar worden kinderen/ jongeren via een Baas boven Baas traject betrokken bij een relevant en actueel thema uit de Beleidsbegroting	n.v.t.	3	4

9.2 Inwoners zijn meer tevreden over de dienstverlening van de gemeente Hengelo

9.2.1 In 2024 waarden inwoners de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Rapportcijfer dat inwoners gemiddeld geven voor de dienstverlening van de gemeente (cijfer 1-10)	6,6	7,0	6,4
Rapportcijfer dat inwoners gemiddeld geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente (cijfer 1-10)	6,9	7,0	6,6

9.3 Hengelo blijft een wendbare, ambitieuze en financieel gezonde gemeente

9.3.1 In 2024 blijft de gemeente Hengelo **financieel** gezond waarbij we ambities blijven realiseren vanuit de logica van de Hengeloër.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2021	Begroting 2022	Werkelijk 2022
Aanvullend weerstandsvormogen per inwoner (euro) ultimo jaar ¹	143	143	466
Structureel positief exploitatieresultaat van de gemeentebegroting in jaar t+3 (euro) ²	2,0 miljoen (begroting 2021)	2,6 miljoen	4,3 miljoen

1 De beschikbare weerstandscapaciteit minus de benodigde weerstandscapaciteit uitgedrukt in een bedrag per inwoner.

2 De mate waarin structurele lasten (volledig) worden gedekt door de structurele baten in de laatste jaarschijf van de Beleidsbegroting (meerjarenbegroting).

Wat hebben we daarvoor gedaan

9.1.1 Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord

- We werken aan het vertrouwen en relatie tussen inwoner en de gemeente door verbetering van onze dienstverlening. We zien een daling in vertrouwen in de indicatoren. De dalende trend in vertrouwen is ook landelijk te zien. Het vertrouwen en de relatie tussen inwoners en bestuur wordt onder andere beïnvloed door sociaaleconomische factoren en de landelijke politiek (met onder andere: corona-aanpak, woningcrisis, stikstofproblematiek).
- Meer eenduidigheid en scherpte in verwachtingen óf, wie, wanneer en hoe we inwoners betrekken (volgens het 'Denkkader participatie'). Bijvoorbeeld door het betrekken van inwoners bij plan- en besluitvormingsprocedures zoals voorgesteld in het uitvoeringsprogramma 'Nieuwe energie Hengelo 2022-2025' die onlangs is vastgesteld in de raad.
- We hebben vaker kinderen betrokken bij ons werk als gemeente. We hebben onder andere met kinderen de thema's de volgende thema's besproken: duurzaamheid, mobiliteit en sport. Bovendien is het eerste Baas boven Baas festival geweest met ruim 200 basisschoolkinderen over het thema: vrijheid.

- Het 'Denkkader participatie' is vastgesteld. Dit geeft richting aan óf en hoe we participatie vormgeven in Hengelo. Het beschrijft het afwegingskader in hoe Hengelo bewonersparticipatie én overheidsparticipatie vorm geeft.
- Participatieproces met gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, ambtenaren en inwoners doorlopen om te komen tot het 'denkkader participatie'.
- We hebben het 'denkkader participatie' op verschillende onderwerpen toegepast. Het gaat om de projecten/visies voor: Duurzaam Hengelo, de Omgevingsvisie stedelijk gebied 2040, het zonneveld Boeldershoek en de uitvoeringsplannen transformatie sociaal domein. Bij duurzaamheid en transformatie geldt dat in de uitwerking keuzes gemaakt worden hoe de participatieaanpak er uit ziet. Daarnaast is informatie voor inwoners over het kunnen meepraten met de gemeente op onze webpagina geplaatst: hengelo.nl/praatmee.

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog

- Het cijfer in 2022 voor dienstverlening daalt ten opzichte van 2021. Dit is mede te wijten aan het dalende vertrouwen en de verslechterende relatie met de overheid, waaronder de gemeenten. In de organisatie zijn gesprekken gevoerd met medewerkers over onze leidende motieven (persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar en respectvol) en wat dat betekent in hoe we werken. Waar logisch is dit verbonden aan de invoering van de Omgevingswet en de 'ja, mits' houding (nieuwe manier van werken, door de Omgevingswet gaan we van "nee tenzij" naar "ja mits").
- Er is meer bewustwording en duiding van wat onze leidende motieven betekenen voor medewerkers in hoe we als organisatie werken (persoonlijk, duidelijk, betrouwbaar en respectvol). Gesprekken hierover hebben geleid tot een meer lerende omgeving. De leidende motieven zijn vaker onderdeel van gesprekken over onze manier van werken en houding in de gemeentelijke dienstverlening.
- We vragen doorlopend feedback van inwoners over verschillende producten/diensten via de website (digitale dienstverlening). Voorbeelden zijn: het doorgeven van je verhuizing, het maken van een afspraak en het doen van een melding in de openbare ruimte. Zo kunnen we op basis van ervaringen bijsturen.
- Verschillende ambassadeurs van de leidende motieven wisselen ideeën uit over hoe dienstverlening kan worden verbeterd in bijvoorbeeld de houding/benadering van inwoners door contact op te nemen bij (negatieve) besluiten.
- Meer bewustwording en aanpassingen van onze teksten (zoals brieven, mails en website) door duidelijk te schrijven.
- Trainingen voor het duidelijk schrijven van onze teksten door medewerkers.

9.3.1 De gemeente Hengelo blijft **financieel** gezond waarbij we ambities blijven realiseren waarbij de inwoner centraal staat

- We blijven sturen op het transformatieplan sociaal domein voor een neutraal financieel perspectief op termijn.
- We blijven sturen op een structureel sluitende begroting in de toekomst om aan het provinciaal toezicht te voldoen.
- We blijven sturen op voldoende weerstandsvermogen (met name algemene reserve) per inwoner.
- We blijven inzetten op de lobby naar het Rijk om voldoende rijksmiddelen te ontvangen voor bestaande én nieuwe taken, die de gemeente moet uitvoeren.

Wat zijn we blijven doen

Open bestuurstijl & Dienstverlening

- Continu kijken waar onze dienstverlening (processen, systemen en benadering) aangescherpt kan worden.
- De leidende motieven blijven onderdeel van het gesprek in de ambtelijke organisatie en onderdeel van hoe we werken.
- Het toepassen van het denkkader participatie in onze projecten en processen denk hierbij aan het traject "Helder Hengelo's". Deze borging is een doorlopend proces.

Financiën

- We zorgen voor inzichtelijke financiën voor inwoners en ondernemers. Er wordt continu gestreefd om onze planning- en control cyclus verder te ontwikkelen en te digitaliseren en de producten leesbaar en transparant te maken.
- Via de Beleidsrapportages en de Jaarstukken informeren we de gemeenteraad over de belangrijkste afwijkingen op beleidsinhoudelijk en financieel gebied ten opzichte van de Beleidsbegroting.
- Externe subsidies verwerven, realiseren en verantwoorden. Wij blijven de mogelijkheden tot medefinanciering door andere overheden en partners optimaal benutten.

Treasury

- We hebben de financieringsbehoefte gemonitord, de leningenportefeuille geanalyseerd en houden rekening met de wettelijke normen van het kasgeldlimiet en de renterisiconorm.
- Ons beleid is dat we geen leningen of garanties verstrekken aan derden. Voor 2022 is daar geen uitzondering op gekomen; er zijn geen leningen of garanties verstrekt.
- We hebben risico's beheerd en hebben de financiële ontwikkelingen bij organisaties, aan wie we hebben geleend gevolgd.
- We hebben de deelnemingenportefeuille beheerd en zetten de daaruit vrij komende dividenden (overwegend) als algemeen dekkingsmiddel in.

Belastingen

- We hebben de volgende belastingen geheven en ingevorderd als onderdeel van de algemene dekkingsmiddelen: onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting, hondenbelasting en precariobelasting. Voor een nadere toelichting op deze algemene dekkingsmiddelen verwijzen we naar de paragraaf lokale heffingen.
- Volledige kostendekkendheid geldt als uitgangspunt bij de bepaling van tarieven. Voor informatie over de tarieven, inclusief kostendekkendheid, verwijzen we eveneens naar de paragraaf lokale heffingen.
- We hebben de ontwikkelingen gevolgd met betrekking tot de Omgevingswet en de gevolgen voor de leges opbrengsten, en geanticipeerd op de invoering van de Omgevingswet. Ook ten tijde van besluitvorming over de leges 2023 bestond nog onzekerheid over het tijdstip van inwerkingtreding van de Omgevingswet. De besluitvorming over leges 2023 werd daarom zo geformuleerd, dat deze voorzag in juiste regels inzake leges 2023, ongeacht of de wet inwerking zou treden per 2023, of dat deze opnieuw zou worden uitgesteld. Inmiddels wordt invoering Omgevingswet voorzien voor 1 januari 2024.

Gemeentelijk vastgoed

Beheren, onderhouden en verkopen van gemeentelijk vastgoed en de daarbij behorende processen verder professionaliseren:

- Het bepalen van de kostprijsdekkende huur en het opstellen van nieuwe huurovereenkomsten;
- Het aanmaken van huurnota's via Planon (vastgoedbeheersysteem);
- Het vastgoedbedrijf is integraal betrokken bij diverse vastgoedontwikkelingen in de stad;
- Het onderhouden van de gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan, zoals het vervangen van het dak de begraafplaats aan de Oldenzaalsestraat door gefelst zink, vervangen sportvloer bij de sporthal aan de H. Woodstraat en de cv-installatie bij de Schouwburg aan de Beursstraat;
- Het vastgoedbedrijf is betrokken bij het opstellen van het integraal huisvestingplan voor onderwijshuisvesting;
- Het opstellen van procesomschrijvingen.

Wat heeft het gekost

9 Bestuur en ondersteuning	Begroting 2022 primitief	Begroting 2022 gewijzigd	Rekening 2022	Vershil
Baten	-	112	1.316	1.204
Lasten	3.923	4.205	4.319	-114
0.1 Bestuur	-3.923	-4.093	-3.003	1.090
Baten	942	1.027	1.232	205
Lasten	2.552	2.832	3.004	-172
0.2 Burgerzaken	-1.610	-1.805	-1.772	33
Baten	1.002	1.902	1.968	66
Lasten	1.409	2.131	2.466	-335
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-407	-229	-498	-269
Baten	2.226	3.462	5.665	2.203
Lasten	29.951	34.140	33.986	154
0.4 Overhead	-27.725	-30.678	-28.321	2.357
Baten	12.015	12.077	12.361	284
Lasten	9.505	9.981	10.911	-930
0.5 Treasury	2.510	2.096	1.450	-646
Baten	11.940	11.980	11.939	-41
Lasten	922	1.062	1.074	-12
0.61 OZB woningen	11.018	10.918	10.865	-53
Baten	13.940	13.940	13.795	-145
Lasten	117	117	117	-
0.62 OZB niet-woningen	13.823	13.823	13.678	-145
Baten	1.812	1.532	1.769	237
Lasten	69	69	69	-
0.63 Parkeerbelasting	1.743	1.463	1.700	237
Baten	863	863	910	47
Lasten	39	39	39	-
0.64 Belastingen overig	824	824	871	47
Baten	162.183	184.460	189.364	4.904
Lasten	-	0	0	-
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	162.183	184.460	189.364	4.904
Baten	505	479	766	287
Lasten	4.610	714	2.055	-1.341
0.8 Overige baten en lasten	-4.105	-235	-1.289	-1.054
Baten	-	0	0	-
Lasten	-	65	45	20
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-65	-45	20
Onttrekkingen aan reserves	9.435	42.126	31.483	-10.643
Toevoegingen aan reserves	7.348	44.252	39.066	5.186
0.10 Mutaties reserves	2.087	-2.126	-7.583	-5.457
Saldo 9 Bestuur en ondersteuning	156.418	174.353	175.417	1.064

Financiële toelichting

0.1 Bestuur (€ 1.090.000 voordeel)

In de begroting is nog uitgegaan van een extra reservering in de voorziening pensioen wethouders van € 380.000. Door onder meer de wijziging van de rekenrente van ruim 0,5% naar bijna 2,5% kan € 718.000 van de voorziening pensioenen wethouders, vrijvallen. De uitkeringen aan voormalige bestuurders in de vorm van wachtgeldregeling is met € 86.000 hoger geweest dan geraamd. Het budget voor internationale samenwerking vertoont een overschot doordat door de coronacrisis de activiteiten op een laag pitje hebben gestaan.

0.2 Burgerzaken (voordeel € 33.000)

Er zijn minder uren besteed aan de activiteit van vastgoed informatie (landmeten). Hier staat tegenover dat er voor de raadsverkiezingen nog de nodige coronamaatregelen moesten worden genomen zoals meer locaties en

personeel hierdoor vielen de kosten aanzienlijk hoger uit. Vanuit het rijk is hier een compensatie voor ontvangen via de decembercirculaire 2021.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (nadeel € 269.000)

Eind 2022 is het pand Paul Krugerstraat terug gegaan van de ontwikkelaar naar de gemeente. Het besluit begroting en verantwoording (BBV) schrijft voor dat het pand in de boeken wordt gewaardeerd tegen de marktwaarde. Het verschil tussen beide bedragen € 297.000 is afgewaardeerd en verrekend met de reserve vastgoedbedrijf. Deze aankoop is gezien het tijdstip niet meer verwerkt in de begroting. U bent hierover geïnformeerd middels raadsbrief 3514966.

De exploitatielasten en opbrengsten van de te verkopen panden zijn niet geraamd. Het resultaat hiervan wordt verrekend met de reserve vastgoedbedrijf. Daartegenover waren er minder reguliere onderhoudskosten als gevolg van weinig klachtenonderhoud.

0.4 Overhead (voordeel € 2.357.000)

Op dit taakveld is sprake van een voordelig resultaat in 2022 van bijna € 2,4 miljoen en dit kent een aantal oorzaken. De belangrijkste zijn:

Personeelslasten Overhead

De personeelslasten vormen qua budget verreweg het grootste deel (80%) van de overhead en bedraagt circa € 22 miljoen. Er is sprake van een voordeel van ruim 1 miljoen, dit komt voornamelijk doordat de vergoedingen voor detachering, ziekte en zwangerschap ruim € 2,1 miljoen is, dit tegenover een raming € 1 miljoen.

In het afgelopen jaar zijn er aanzienlijk minder personeelslasten geweest dan geraamd namelijk € 2,3 miljoen dit als gevolg van de moeilijke en overspannen arbeidsmarkt. Deze onderbesteding deed zich door de hele organisatie voor. Het tekort aan capaciteit is (slechts deels) opgevuld met extra inhuur, hieraan is echter ruim € 4 miljoen besteed terwijl hiervoor € 1,6 miljoen was begroot. Financieel zijn de personeelslasten en inhuur in evenwicht, maar dit betekent wel dat er minder capaciteit beschikbaar was aangezien inhuur altijd duurder is. Ook is niet voor alle vacatures geschikte extern personeel gevonden. De krapte op de arbeidsmarkt heeft impact op onze dienstverlening. Voor de korte termijn is dat nog niet altijd zichtbaar, voor de lange termijn kan dit wel onder de druk komen te staan.

Opvang Oekraïners

Voor de werkzaamheden van de opvang van Oekraïners is in de overheadsfeer een vergoeding ontvangen van ruim € 650.000. De werkzaamheden zijn voor een deel met ingehuurde capaciteit uitgevoerd maar daarnaast is een deel van het werk door de bestaande formatie uitgevoerd. Dit draagt voor € 216.000 bij aan het positieve resultaat.

Huisvesting

Omdat dit jaar het gebouw (Stadhuis) nog steeds veel minder intensief is gebruikt als gevolg van corona en het een relatief nieuw gebouw is, zijn kosten € 385.000 lager geweest dan geraamd. Dit is een onderschrijding van 16% en dit komt voornamelijk door de post onderhoud.

Werkzaamheden voor derden

Voor de werkzaamheden van de afdeling I&IT voor de gemeenten Oldenzaal, Haaksbergen, Hof van Twente, Borne en de SWB is er € 283.000 meer ontvangen dan geraamd. Dit komt vooral doordat er meer devices zijn verstrekt en er meerwerk is verricht. De corresponderende kosten voor deze devices en meerwerk zijn op andere plekken in de exploitatie en investeringen aanwezig. Daarnaast is de (regionale) samenwerking in ontwikkeling en vraagt om een andere manier van verrekening. Zo is vorig jaar Haaksbergen toegetreden en is de IT-dienstverlening aan de andere afnemers met name de laatste tijd uitgebreid. Dit heeft als consequentie dat werkelijke inkomsten mogelijk een vertekend beeld geven. We zijn ons bewust van dit vertekende beeld en zijn de financiële effecten van de samenwerking voor de lange termijn opnieuw aan het kaderen. In de aankomende Zomernota is het streven hier een nadere duiding op gegeven.

Digitalisering bouwarchief

De kwaliteit van alle opgeleverde gescande dossiers worden steekproefsgewijs gecontroleerd door de gemeente Hengelo. Op basis van de tegenvallende kwaliteit eind 2021 hebben we geconcludeerd dat het noodzakelijk was meer batches te gaan controleren en dat daardoor mogelijk ook meer herstelwerkzaamheden uitgevoerd zouden kunnen gaan worden. De extra controles konden uiteindelijk beperkt blijven. Als gevolg daarvan zijn de herstelwerkzaamheden ook beperkt gebleven en is er € 115.000 niet besteed. Waardoor de onttrekking aan de algemene reserve ook beperkt is gebleven.

Voorziening Spaarverlof

Medewerkers kunnen vanaf 1 januari 2022 bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning en het gemeentelijke vitaliteitsbeeld. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw en daarmee ook onvoorspelbare afbouw kennen, dient hier een voorziening voor gevormd te worden. Er is inmiddels een voorziening gevormd van € 257.000 welke nog niet in de begroting was opgenomen.

Wet open overheid

Door capaciteitsproblemen is er vertraging ontstaan bij de implementatie van de WOO. Als gevolg hiervan zijn de beschikbare middelen maar beperkt zijn ingezet en is er een voordeel van 144.800. Deze middelen worden middelen de budgetoverhelling doorgeschoven naar volgend jaar en blijven beschikbaar.

Overhead

De dekking als gevolg van de doorberekende overhead op de uren zowel bij de investeringen als bij de grondexploitatie blijft € 411.000 achter bij de begroting. Grotendeels komt dit door een verschuiving van eigen personeel naar inhuur zoals ook uit het overzicht analyse salarissen blijkt. Over de kosten van externe inhuur wordt namelijk geen overhead berekend.

De stelpost bedrijfsvoering is niet geheel uitgeput omdat een deel van de beschikbare budgetten voor bedrijfsvoering vanuit o.a. de TOZO regeling welke dit jaar niet nodig zijn gebleken, waarbij de gewenste ondersteuning overeind is gebleven.

Analyse salariskosten 2022 (totaal)

Door de enorme druk op arbeidsmarkt is het op dit moment moeilijk om goed en gekwalificeerd personeel te krijgen. Des te belangrijker is het om het huidige personeel proberen te behouden. Toch is er op een aantal plekken veel verloop.

De vaste salariskosten waren in 2022 ruim 3,3 mln. lager dan geraamd. Dit is mede het gevolg van een gemiddelde bezetting van 88,8 % als gevolg van krappe arbeidsmarkt. Hier staat tegenover dat er voor ruim 3,7 mln. meer aan capaciteit is ingehuurd dan was begroot. Naast de genoemde lasten heeft de detachering van personeel en uitkeringen in het kader van ziekte en arbeidsongeschiktheid 1,1 mln. meer opgebracht dan geraamd.

Specificatie	Personeelslasten		Inhuur		Vergoeding		totaal Salaris + inhuur		
	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Saldo
Raad	802	830	-	-	-	-6	802	825	-23
College	726	724	-	-	-	-	726	724	3
Griffie	399	385	-	-	-	-	399	385	13
Subtotaal	1.927	1.939	-	-	-	-6	1.927	1.934	-7
Directie	582	678	209	352	-	-95	791	930	-139
Stafondersteuning	969	889	28	36	-	-	997	925	72
Subtotaal	1.551	1.567	237	388	-	-95	1.788	1.855	-67
Bedrijfsvoering	18.640	16.485	1.423	3.007	-139	-528	19.924	18.905	1.019
Twentebad	2.064	2.030	361	532	-36	-31	2.389	2.524	-136
Sociaal	21.765	21.000	4.324	4.295	-956	-1.096	25.133	24.108	1.025
Fysiek	14.642	14.162	2.132	3.953	-328	-723	16.446	17.341	-895
Subtotaal	57.110	53.677	8.240	11.787	-1.459	-2.378	63.891	62.878	1.013
V.m. pers.	343	636	-	-	-	-	343	636	-293
Stagiaires	13	-	-	-	-	-	13	-	13
Subtotaal	356	636	-	-	-	-	356	636	-280
Totaal:	60.944	57.820	8.477	12.176	-1.459	-2.479	67.962	67.303	659

0.5 Treasury (€ 646.000 nadeel)

Het nadeel op dit taakveld wordt veroorzaakt doordat er minder rente kon worden doorberekend aan de taakvelden. De ambitie waarmee we verwachten investeringen te kunnen uitvoeren en daarmee rente te moeten doorbelasten aan de taakvelden is niet volledig gerealiseerd. Dit veroorzaakt in de andere taakvelden overeenkomstig lagere lasten,

waardoor het effect voor het geheel neutraal is. Daarnaast hebben we een voordeel (€ 230.000) vanuit ontvangen rente voor het schatkistbankieren.

0.61 OZB Woningen (nadeel € 53.000)

De uitgaven zijn met € 12.000 overschreden. Er hebben eind 2022 een aantal verrekeningen plaatsgevonden met GBTwente. Proceskosten o.a. worden op nacalculatie verrekend.

De baten blijven € 41.000 achter bij de raming. Dit is een half procent van de begrote heffingen.

0.62 OZB niet-woningen (nadeel € 145.000)

Zowel de gebruikersheffing (€ 100.000) als de eigenarenheffing (€ 71.000) blijven achter bij de raming. Er is circa € 9.000 meer oninbaar verklaard. Bij ondernemers heeft de coronacorrectie op de WOZ-waarde een grotere invloed gehad dan vooraf verondersteld. Het effect is voor OZB gebruikers ruim € 50.000 en voor eigenaren circa € 60.000 nadelig. Daarnaast is er meer leegstand dan begroot. Een aantal objecten met hoge waarde is na taxatie veel lager beschikt dan op grond van de modelmatige waardering in de begroting is opgenomen.

0.63 Parkeerbelastingen (voordeel € 237.000)

Er zijn ten opzichte van de in de 2e Beleidsrapportage bijgestelde begroting hogere inkomsten van straat-parkeren (€ 35.000), garage-parkeren (€ 17.000) en inkomsten fiscale naheffing (€ 37.000). De begroting is in de 2e Beleidsrapportage neerwaarts bijgesteld, omdat op basis van de cijfers van het 1e halfjaar bleek dat er nog sprake was van een nasleep van de pandemie. In het laatste kwartaal van het jaar zien we dat er weer meer parkeerinkomsten binnenkomen. De inkomsten uit vergunningen zijn € 148.000 hoger. Dit komt enerzijds omdat we in afwachting van de ontwikkelingen aan de Marskant en in de rest van de binnenstad het bijstellen van de begroting hebben uitgesteld. Daarnaast konden we door capaciteitsgebrek en uitval door ziekte voor wat betreft het onderdeel vergunningen niet tijdig de balans opmaken. Een deel van de vergunningen is daarom verlaat gefactureerd. In de nieuwe versie van het vergunningensysteem dat in 2023 in gebruik wordt genomen, wordt de facturatie verder geautomatiseerd en de controle erop vereenvoudigd.

0.64 Belastingen overig (voordeel € 47.000)

Vanaf 2022 worden de baten van door belastingplichtigen betaalde kosten van aanmaningen, dwangbevelen en overige invorderingskosten (ADI) niet meer als baten van GBTwente verwerkt, maar aan gemeenten uitbetaald. Deze baten waren in de wisseling van systematiek niet begroot en zijn voor een bedrag van € 282.000 onder overige belastingen verantwoord. De verschillen betreffen relatief kleine afwijkingen bij de hondenbelasting en precariobelasting.

0.7 Uitkeringen gemeentefonds (voordeel € 4.904.000)

In de raadsbrief 'Decembercirculaire 2022 Gemeentefonds' (zaaknummer 3515925) is de gemeenteraad geïnformeerd over de ontwikkelingen in het gemeentefonds. Door de late beschikbaarheid van deze circulaire, 2^e helft december 2022, was het niet meer mogelijk om door de gemeenteraad een begrotingswijziging vast te laten stellen. Voor 2022 is de gemeentefondsuitkering in de decembercirculaire 2022 ruim € 4,9 miljoen hoger dan begroot op basis van de septembercirculaire 2022. Na de decembercirculaire zijn de aantallen voor de uitkeringsontvangers definitief vastgesteld. Dit leidde tot een geringe negatieve correctie. Per saldo is het hogere bedrag van circa € 4,9 miljoen nu verantwoord in deze Jaarstukken 2022. Hierdoor is het jaarrekeningresultaat met € 4,9 miljoen positief beïnvloed door het Rijk.

Van de extra ontvangen gemeentefondsmiddelen van € 4,9 miljoen is in 2022 ruim € 0,3 miljoen uitgegeven. Voor ruim € 3,3 miljoen wordt een bestemmingsvoorstel gedaan in deze Jaarstukken (zie paragraaf 4.4). Voor het overige deel gaat het met name om de coronacompensatie voor de inkomstenderving in het jaar 2021 en de (landelijke en gemeentelijke) hoeveelheidsverschillen voor een aantal verdeelmaatstaven.

0.8 Overige baten en lasten (nadeel € 1.054.000)

Onvoorziene uitgaven

Op deze budgetten is in het afgelopen jaar nauwelijks een beroep gedaan. Er zijn enkel bijdrages geweest uit het budget "kleine opties nieuw beleid" voor het Ribo (restauratie & innovatie in de bouw in overijssel) en het NK tegelwippen. Uiteindelijk is € 210.000 niet besteed.

Begrotingstechnische correcties

Er is in 2022 geen aanspraak gedaan op de voorbereidingskosten voor de strategische agenda. Voor 2023 zullen deze verwachte uitgaven worden gemeld in de Zomernota 2023-2027. De stelpost digitalisering processen heeft nog niet

geleid tot een efficiencyvoordeel in 2022. Daarnaast is een eenmalig voordeel in 2022 met betrekking tot specifieke uitkering sport als gevolg van een BTW-verrekening. Ook is er nog een teruggave BTW geweest met betrekking tot afval. Dit zorgt bij elkaar voor een voordeel van € 306.000.

Saldo urenverantwoording

Dit onderdeel laat een nadelig saldo zien van circa € 1,4 miljoen. Dit wordt mede veroorzaakt doordat er in het afgelopen jaar is gewerkt met de tarieven die in de begroting al zijn bepaald en waar de latere CAO verhoging niet in is verwerkt. Daarnaast bleef de verantwoording van de produktiviteit achter bij de ramingen.

0.10 Mutaties reserve (€ 5.457.000 nadeel)

De toevoegingen en onttrekkingen in de reserves kennen hun eigen dynamiek in de P en C-documenten. Veelal worden incidentele lasten gedekt uit de reserves. De grondexploitaties kennen een 'gesloten' circuit. Verrekeningen vinden plaats via de algemene reserve grondexploitaties en drukken niet op het jaarrekeningsaldo. Daarnaast zijn in het verleden in de Kadernota's en Beleidsbegrotingen overschotten of tekorten verrekend met de algemene reserve.

Algemene reserve (nadeel € 2.791.000)

Er zijn minder middelen uit de algemene reserve onttrokken dan was verwacht:

- Special Olympics; de bijdragen aan Special Olympics zijn in 2 delen in 2 verschillende jaren betaald;
- Digitalisering bouwdoossiers; minder herstelwerkzaamheden dan aanvankelijk verwacht op de kwaliteit van alle opgeleverde gescande dossiers;
- Leefbaarheid van de Beckumse samenleving; het budget hiervoor is van 2022 overgeheveld naar 2023;
- Spoorfietsen; het budget hiervoor is van 2022 overgeheveld naar 2023;
- Eenmalige energietoeslag voor financiële ondersteuning van de doelgroep, die geen recht heeft op de landelijke energietoeslag, maar wel de financiële gevolgen ondervindt; er zijn aanzienlijk minder aanvragen werkelijk toegekend en uitgekeerd (bijna € 0,4 miljoen werkelijk van de begrote € 2,8 miljoen; d.w.z. nadeel van € 2,4 miljoen). Voor de uitgebreide toelichting verwijzen we naar taakveld 6.3 Inkomensregelingen waar de lagere uitgaven zijn begroot en verantwoord.

Door de lagere onttrekkingen uit de algemene reserve ontstaat hier een nadelig resultaat. Op de diverse taakvelden waar de uitgaven worden verantwoord ontstaan de voordelen. Dit verloopt budgettair neutraal en heeft dus geen invloed op het jaarrekeningsaldo.

Reserve decentralisatie-uitkeringen (nadeel € 146.000)

Er zijn minder middelen uit de reserve decentralisatie-uitkeringen onttrokken dan was verwacht:

- Jeugdhulp; de verrekening van de inzet van deze middelen vindt in 2023 plaats; hierdoor is minder uitgegeven op de taakvelden 6.2 Wijkteams en 6.82 Geëscaleerde zorg;
- Versterking ondersteuning wijkteams;
Het versterken van de kennis rondom de GGZ problematiek is in 2022 door de vele personele mutaties niet opgepakt. De behoefte aan kennisversterking bestaat nog steeds en zal in 2023 worden uitgewerkt.
- Kwaliteitsborging bouw- en woningtoezicht; de middelen zijn in 2022 niet ingezet op taakveld 8.3 Ruimte en bouwen, omdat de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging wéér zijn uitgesteld. De middelen zijn o.a. bedoeld voor communicatie, opleiding, interne processen en proefprojecten.

Reserve Vastgoedbedrijf (voordeel € 354.000)

Het pand Paul Krugerstraat is eind 2022 terug gegaan van de ontwikkelaar naar de gemeente en is in lijn met Besluit begroting en verantwoording (BBV) afgewaardeerd. Daarnaast zijn de exploitatielasten en opbrengsten van de te verkopen pand niet geraamd en worden verrekend met de reserve (Zie taakveld 0.3 beheer overige gebouwen en gronden).

Reserve grondexploitatie (nadeel € 2.370.000)

De lagere uitname uit de reserve grondexploitatie is nagenoeg het spiegelbeeld van taakveld 8.2. Dit wordt veroorzaakt door een positief resultaat van de afwikkeling van projecten. In december is namelijk een

subsidiebijdrage beschikt voor Hart van Zuid. Daartegenover staat een verslechtering van de tussentijdse winstneming. Voor verdere toelichting zie paragraaf grondbeleid en herziening grondexploitaties.

Reserve Duurzaamheid (nadeel € 121.000)

Wij hebben middelen onttrokken uit de reserves om uitvoering te kunnen geven aan de activiteiten voor warmtetransitie op basis van werkelijke besteding zoals eerder is vastgesteld in het bestedingsplan (€ 61.989). Daarnaast is het resterende deel (€ 184.000) van de regeling Reductie Energiegebruik (RRE) toegevoegd aan de reserve. Deze middelen dienen ingezet te worden met als doel om nog meer woningen te bereiken met energiebesparende maatregelen.

Reserve Nijverheid (nadeel € 171.000)

Wij hebben minder middelen onttrokken uit de reserve om uitvoering te kunnen geven aan de activiteiten voor Nijverheid aardgasvrij dan begroot.

Reserve dekking kapitaallasten (voordeel € 169.000)

De daadwerkelijke dotatie aan de reserve is lager uitgevallen omdat er een bijdrage van Duurzaam Veilig in het project Laan Hart van Zuid is ontvangen.

Reserve bodemsanering (voordeel € 88.000)

De werkzaamheden voor bodemsanering en grondwaterbeleid worden gedekt via een onttrekking uit de reserve bodem conform bestedingsplan. Daar tegenover staan ontvangen middelen via het Rijk vanuit het gemeentefonds. Per saldo leidt dit tot een voordeel van € 88.000.

0.9 Vennootschapsbelasting (VpB) (voordeel € 20.000)

We zijn over 2022 € 45.000 verschuldigd aan vennootschapsbelasting over reclamewinst terwijl er een voorlopige aanslag is ontvangen van circa € 65.000. Gezamenlijk is er sprake van een meevaller € 20.000.

Toelichting nog te besluiten begrotingswijzigingen

Gedurende 2022 zijn er een tweetal begrotingswijzigingen als administratieve wijziging doorgevoerd, deze zijn hierdoor niet aan de raad voorgelegd middels een verzamelwijziging. De wijzigingen zorgen niet voor een resultaat of een uitzetting, maar betreffen enkel een herverdeling van middelen tussen programma's 4, 6 en 9, waardoor ze formeel besloten hadden moeten worden door de raad. In het raadsadvies van de Jaarstukken is er een voorgenomen besluit opgenomen over begrotingsafwijkingen met als doel deze alsnog goed te keuren. Voor programma 9 betekent dit een verlaging van uitgaven van € 223.490. Deze middelen zijn eerst geland op programma 9 en later herverdeeld naar de andere taakvelden/programma's.

